

# ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

\* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" \*



Nr. 2 (55)  
Anul XX - 2017  
Serie nouă



## S.O.S. Operele comemorative de război!!!

p. 22

Din  
sumarul  
acestui  
număr:

Spre Centenar,  
cu Dumnezeu  
înainte!

p. 5

Câștigătorii  
Premiilor  
"Dragalina", ediția  
a IV-a, 2017

p. 9

Cine salvează  
Monumentul  
Ostașului Român  
din Sf. Gheorghe?

p. 41

Prieteni  
la nevoie.  
Crucea Roșie  
Americană

p. 48

# Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” 2017

Biroul executiv central al Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» mulțumește tuturor celor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri. Susținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul central al asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”:

**RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala Unirea, București**

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar din fiecare număr al revistei «România eroică». La sfârșitul anului, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” va acorda fiecărui susținător financiar o Diplomă de Excelență.

**Până la 31 decembrie 2017 au răspuns apelului nostru:**

1. Opritsa Dragalina Popa, SUA = 500 \$
2. Mariana și Vasile Papadopol, SUA = 100 \$
3. Nina și Dr. Cornel Dumitriu, SUA = 50 \$
4. Asociația Sf. Mare Mucenic Gheorghe = 1000 lei
5. ACMRR SIE, București = 500 lei
6. Filiala Brăila a ANCERM = 500 lei
7. ANCMRR MAI, București = 200 lei
8. Filiala Mehedinți a ANCERM = 100 lei
9. Filiala Călărași a ANCERM = 200 lei
10. Filiala Brașov a ANCERM = 100 lei
11. Prof. univ. dr. Alexandru A. Ionescu, București = 500 lei
12. Dr. Dan Teculescu, Franța = 300 lei
13. Acad. Nichita Adăniloiaie, București = 200 lei
14. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București = 250 lei
15. Col. (r) prof. Mihai Albu, București = 200 lei
16. Col. (r) Gică Valerian Constantin, Islaz = 200 lei
17. Col. (r) ing. Marin Alniței, București = 200 lei
18. Col. (r) Dumitru Roman, București = 200 lei
19. Olga Moșoiu, Ștefănești, Argeș = 200 lei
20. Gl. Bg. (r) Achim Alstani, Buzău = 200 lei
21. Gl. Bg. (r) Vasile Săvoiu, Buzău = 200 lei
22. Col. (r) Dumitru Stratanov, Brașov = 200 lei
23. Gl. Bg. (r) Mihai Radu, București = 150 lei
24. Plt. adj. pr. (r) Nicolae Sanda, București = 100 lei
25. Col. (r) Nicolae Ghiță, București = 100 lei
26. Gl. Bg. (r) Dan Radu Șerban, București = 100 lei
27. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București = 150 lei
28. Col. (r) Eugen Lazăr, București = 100 lei
29. Col. (r) Petre Gurău, București = 100 lei
30. Col. (r) Anișoara Satnoianu, București = 100 lei
31. Georgeta Bălan, Brăila = 100 lei
32. Floarea Dimian, Buzău = 100 lei
33. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești = 100 lei
34. Col. (r) dr. ing. Constantin Avădanei, Alba Iulia = 100 lei
35. Col. (r) Petre Romaniuc, Brăila = 100 lei
36. Cristian Stănculeț = 100 lei
37. Com. (r) Ștefan Ionescu, București = 100 lei
38. Col. (r) Constantin Bostan, București = 100 lei
39. Com. șef Maluselu Sebastian, Brașov = 100 lei
40. Stoian Emil, Brașov = 100 lei
41. Lt. col. (r) Victor Epure, Slatina = 50 lei
42. Alexandru Rareș = 200 lei
43. Pr. dr. Ion și Cristina Dura = 226 lei
44. Cpt. (r) ing. Gheorghe Ile,  
Filiala Hunedoara, președinte = 100 lei
45. Șef stație CFR Dorel Șchiopu,  
Filiala Hunedoara, secretar = 100 lei
46. Plt. adj. (r) Sorel Dușa, Filiala Hunedoara = 100 lei
47. Col. (r) Constantin Fulga, Subfiliala Vulcan = 100 lei
48. Col. (r) Virgil Sanda, Subfiliala Vulcan = 100 lei.
49. Prof. dr. Marcel Țena, București = 200 lei.

## 7 ACTUALITATEA

Generalul Visarion Neagoe a fost reales în fruntea ANCERM!



## 18 CENTENARUL MARII UNIRI

lașul, simbolul rezistenței naționale

de colonel (r) ing. Ioan Timofte

## 55 REMEMORĂRI

Nicolae Petala, un general uitat de istorie?

de colonel (r) Constantin Chiper,  
locotenent (r) ing. Neculai Ursu



## 62 VITRINA CU CĂRȚI

Aristocrația zborului

de Grigore Buciu



**Coperta 1.** Memorialul Eroilor Neamului din Parcul Carol, București

**Coperta 2.** Susținătorii revistei "România eroică" 2017

**Coperta 3.** Cazarma Regimentului 7 Racova nr. 25 Infanterie, Vaslui

**Coperta 4.** Participanții la conferința națională a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", 14 iunie 2017, Cercul Militar Național, București.

**Rugăm pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!**

# ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.  
Serie nouă. Anul XX. Fondator: G. Bg. (r) Petre Stoica.

## EDITORIAL

Revista "Romania eroică" la vârsta tinereții - de Dumitru Roman ..... 3

## PUNCTUL DE VEDERE

Spre Centenar, cu Dumnezeu înainte - de Grigore Buciu ..... 5

## EVENIMENT

Câștigătorii Premiilor "Dragalina", ediția a IV-a, 2017 ..... 9

## ACTUALITATEA

Expoziție în onoarea asului aviației Dan Vizanty ..... 10

Mărci poștale cu chipuri de eroi ..... 12

O prezență inedită la Salonul de carte Polemos 2017 ..... 14

Monumentul Eroilor din Cotu Băii și-a recăpătat măreția de altădată! ..... 15

## CENTENARUL MARII UNIRI

La Zalău, Centenarul Marii Uniri - de Grigore Buciu ..... 16

Un soldat din Abrud, decedat în Primul Război Mondial,  
a fost comemorat în Italia ..... 17

## DOSAR "România eroică"

Monumentul Eroilor de la Turtucaia ..... 24

Profanarea Monumentului Galata din Iași,  
un caz strigător la cer ..... 28

La Butea, un cetățean a fost împrăprietărit cu... Cimitirul Eroilor! ..... 33

Tg. Jiu. Cimitirul Cimitirului Eroilor - de col. (r) Ion C. Gociu ..... 35

Slatina. Cimitirul eroilor din cazarma dezafectată - de lt. col. (r) Victor Epure ..... 39

Brăila. Trei monumente din municipiu au fost vandalizate  
în ultimii ani - de lt. col. (r) Constantin Giurgea ..... 41

Județul Covasna. Cine salvează Monumentul Ostașului Român  
din Sf. Gheorghe? ..... 43

Povestea Cimitirului Eroilor din Sf. Gheorghe.  
Din studiul dr. Ioan Lăcătușu ..... 44



# România Eroică

**Director:** General maior (r)  
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

## Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Nichita Adăniloiaie, colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel dr. Mircea Tănase.

## Redacția

**Redactor șef:** col. (r) Dumitru Roman;

**Redactor șef-adjunct:** col. (r) Constantin Chiper;

**Redactori colaboratori:** dr. Luminița Giurgiu, Valeria Bălescu, Carla Duță, Teodora Manole.

**Art director:** Sorin Angheloiu

**Fotoreporteri:** plutonier adjutant Adrian Robu

**Adresa redacției:** Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203  
Tel./fax: 021.2241802

**E-mail:** [romaniaeroica@gmail.com](mailto:romaniaeroica@gmail.com)

**Site:** [www.cultuleroilor.ro](http://www.cultuleroilor.ro)

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001  
BCR, Sucursala Unirea, București  
Cod Fiscal: 4505235

**Tipar:** Centrul Tehnic Editorial al Armatei

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

**I.S.S.N 1453-9659**

**Copyright:** este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 1500 de exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

## MEMENTO

Istoria militară retrăită prin "Cultul Eroilor"! - de Valeria Bălescu .....46

## REMEMORARI

Prieteni la nevoie. Crucea Roșie Americană - de Radu Petrescu-Muscel .....48

## FIȘE DE DICȚIONAR

Monumentul Eroilor din 1916-1919 de la Pietroșani - de prof. dr. Marcel Țena.....57

## VITRINA CU CĂRȚI

Cărțile distinse cu Premiul special al Asociației Naționale Cultul Eroilor

"Regina Maria", ediția a III-a, 2016 - de Gl. Bg. (r) Grigore Buciu .....59

## IN MEMORIAM

La dispariția pictorului Gheorghe Ioniță - de D. Roman .....64

## În atenția colaboratorilor

**România Eroică** primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

# Revista *România eroică* la vârsta tinereții!

Dumitru ROMAN

Cu această ediție care poartă numărul 55, revista "România eroică" a împlinit două decenii de existență! Dacă ținem seama că în acești 20 de ani revista a apărut doar cu forțele financiare ale Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", mai exact cu susținerea generoasă a sutelor de cititori, dar și a unor asociații non-guvernamentale cu care colaborăm în efortul nostru de apărare a memoriei eroilor, atunci evenimentul este cu atât mai mult de luat în seamă.

"România eroică" a fost și a rămas de-a lungul existenței sale o publicație sobră, echilibrată, cu respectul pentru adevăr și pentru trecutul eroic al românilor. Nu poți să vorbești și să scrii despre eroi decât cu pioșenie, respect și recunoștință. Într-o vreme în care mulți s-au întrecut în a ne denigra istoria, revista "România eroică" a rămas credincioasă dictonului "sine ira et studio!". N-am bătut la uși deschise și nici nu ne-am făcut iluzii că îmbogățirii și "pamblicarii" tranziției au suflete de români. Dacă este adevărat că banul nu are miros, tot atât de adevărat este că averea câștigată din hoții la drumul mare, așa cum s-a întâmplat la noi după decembrie 1989, poartă cu ea o duhoare de neamuri proaste, pe care nu poți s-o ascunzi, oricât ai încerca. Uitați-vă prin cimitire, la mormintele căptușite cu lifturi și instalații de aer condiționat, ai căror proprietari se căznesc să ne lase impresia ce oameni mari pierde omenirea prin ei... Nu voi sfârși însă paragraful acesta fără să mă gândesc cu tristețe că indivizii aceștia vor fi dați uitării chiar înainte de a le fi mâncat viermii hoiturile puturoase. Sic transit gloria mundi!...

Doar gloria eroilor rămâne! Doar jertfa pentru țara ta merită pedestal de marmură și recunoștință veșnică. În 1920, când Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război” a editat primul număr al revistei *Cultul Eroilor Noștri*, a avut grijă să pună pe frontispiciul ei cuvintele Reginei Maria: *Cei ce clădesc pe morți trebuie să o facă pentru veșnicie!* Redacția de atunci ca și cele ce i-au urmat s-au străduit să rămână fidele acestui crez și să contribuie prin scrisul lor la susținerea mării opere de pietate și recunoștință națională începută de Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război, devenită mai târziu Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, ale cărei tradiții le continuăm noi, cei de azi, sub numele „Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Evocând revista *România eroică* la cei 20 de ani ai săi - câți a împlinit noua serie reluată în 1997 - se cuvinte să-i elogiem pe toți cei care și-au pus râvna și talentul în paginile ei. Încă de la înființare, revista s-a bucurat de sprijinul personalităților vremii, de la Regina Maria și Miron Cristea la Grigore Gafencu și I. G. Duca. În paginile sale au semnat Liviu Rebreanu, Victor Ion Popa, N. N. Beldiceanu, Artur Gorovei, Camil Petrescu, George Mihail Zamfirescu, generalul

Radu Rosetti, Alexandru Cazaban, Vasile Pârvan, generalul N. M. Condeescu, Octavian Goga, Corneliu Moldoveanu, Nichifor Crainic. Și seria nouă a revistei a beneficiat de colaborări ilustre: Ioan Scurtu, Dan Berindei, Neagu Djuvara, Nicolae Spiroiu, Petre Otu, Nichita Adăniloiaie etc.

Și totuși, așa tânără cum o arată vârsta de 20 de ani, revista pare să rămână necunoscută publicului din țară, ca să nu mai vorbim de românii din străinătate. Cu ceva timp în urmă, un medic din America ne scria cam așa: „Nu știu ce difuzare are revista D-vastră în țară, dar pot să vă asigur că aici, în US, este necunoscută, și este necunoscută unei populații largi de români a căror identitate stă gata să fie recrutată drept cititori și abonați. Există sute de parohii românești, de pildă, pe teritoriul US și Canada, precum există la Paris, după câte știu, o altă sursă centralizată pentru mai întreaga Europă. Aici în US există un Episcopat care deține „the database” (baza de date) dar, bineînțeles, există o listă a parohiilor, care pot și trebuie să fie contactate individual, toate fiind conectate electronic... Și aici venim din nou la poava mai veche: aveți nevoie de energii noi și tinere, „foot soldier”, cum se zice aici, „opincar” am zice noi, cred, ori, ca să vorbim militărește, răcani..., dornici să se afirme...”

Așadar, tocmai de dincolo de Ocean suntem sfătuiți să ne înprospătăm rândurile cu forțe tinere, cu energii noi, apte să dea alte impulsuri revistei și idealurilor de cinstire a memoriei eroilor. Și nu se poate să nu-i dăm dreptate amicului nostru de peste Ocean și să nu observăm cu tristețe că ideea infuziei de tinerețe frământă o redacție ca a noastră, dar pare să rămână o himeră. Căci puțini din pensionarii mai tineri se îngrămădesc să ne treacă pragul... Iar despre ofițerii aflați în activitate, ce să mai spunem? Dar mai știi de unde sare iepurele!...

Cât privește tematica, este de remarcat că revista n-a fost niciodată o culegere de texte primite și publicate în ordinea sosirii lor la redacție, sau pur și simplu la întâmplare, bucurându-i pe unii ori nemulțumindu-i pe alții. Am avut întotdeauna un program, cele mai multe articole având un caracter evocator, de prezentare a faptelor eroice, a eroilor, a acțiunilor închinată acestora. Odată cu aceasta, am căutat să aducem în atenția cititorilor și lucrurile bune din filialele județene Cultul Eroilor, să ne lăudăm oamenii, fie și pentru simplul fapt că tot ceea ce fac, fac din voluntariat, fără să aștepte vreodată cine știe ce recompense, care și așa sunt nedrept de puține. Căci indiferent dacă instituțiile care ne patronează, respectiv Ministerul Apărării Naționale și Patriarhia Română, se învrednicesc, destul de rar, e drept, să ne mai acorde câte o avansare în grad sau să ne ferească cu vreo medalie, noi am fost învățați să ne facem treaba în tăcere și uitare. Și așa va fi mereu!

Marea reușită a revistei în cei 20 de ani a fost mai degrabă sentimentală: confirmarea faptului că cititorul român iubește, în continuare, istoria. Și, Doamne, câte avem de spus din trecutul nostru, câți eroi uitați, anonimi, ignorați, nedreptățiți, așteaptă să fie descoperiți sau redescoperiți în adevărata lor jertfă. Câte morminte de eroi n-au avut niciodată o floare la căpătâi! Câte morminte n-au dispărut din neglijența sau reaua-credință a celor vii!

Am pomenit ceva mai sus de resursele financiare modeste de care dispune Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” și de absența unor sponsori dispuși să susțină efortul cultural și educativ al redacției. Numărul celor care au binevoit să ajute la tipărirea acestei publicații este extrem de mic. Îi puteți cunoaște citind coperta 2 a revistei, acolo unde obișnuim număr de număr să publicăm lista cu „Susținătorii revistei România Eroică”. Anual, aproape 100 de persoane au răspuns apelului redacției, virând în contul ANCE sume cuprinse între 100 și 2000 de lei. Într-aceste nume veți descoperi și români aflați departe de țară, stabiliți în Statele Unite, în Franța, în Canada sau în alte țări. Tuturor le mulțumim pentru dragostea și interesul cu care așteaptă revista noastră. Ei știu, așa cum observa domnul doctor din Statele Unite, că avem aici, în țară (ii redau întocmai spusele): „o mică comoară”, Revista, care stă îngropată și aici va trebui să vă subliniez că este și o comoară Națională, și că D-vastră, noi toți, servim Patrimoniul!” ■

# Spre Centenar, cu Dumnezeu înaintea!

Grigore BUCIU

Trăim într-un timp al televiziunilor și al socializării pe internet. Populația se divizează pe aceste două mijloace de comunicare, mai ales, în funcție de vârstă. Cei mai tineri și cei care lucrează pe la multinaționale sunt integrați în cea de a doua cale. Se vede și din mișcările de stradă „spontane” din toamna acestui an de grație 2017. Ceilalți sunt roboți televizorului.

Pe mijloacele acestea de comunicare, mai nimeni nu vorbește de Centenarul Unirii, ca și cum Unirea făcută de bunicii noștri ar fi o chestiune secundară sau exclusiv a partidului de stânga, aflat întâmplător la guvernare, și, prin urmare, de neluat în seamă. Dacă faci un sondaj pe stradă, mă îndoiesc că mulțimea grăbită știe ce e cu acest eveniment.

Știu din istorie că Ungaria și-a aniversat mileniul, de când au venit ungurii în Europa și s-au așezat în Câmpia Panoniei, timp de 10 ani. N-a fost un plan și doar atât, n-au fost doar vorbe pe la adunări publice și steaguri pe la defilări, ci și un plan de construire de clădiri publice, de monumente. Orașele din Ardeal au, fiecare, astfel de obiective și le poți vedea și acum, dacă le cauți, interesat fiind de istoria țării tale.

Centenarul Unirii noastre abia se naște pe hârtie. S-a făcut un plan însoțit de o lege, în baza căreia să se asigure finanțarea, care a fost întors de la promulgare din motive de superficialitate. Președintele reproșează că în acest program nu sunt incluse instituțiile publice și ONG-urile. Dacă este așa, chiar are dreptate!

Pe de altă parte, este foarte târzie această planificare și puțin probabil că ea va fi capabilă să asigure mărțea necesară acestui eveniment crucial pentru devenirea acestei țări. Sau poate nu-i nevoie! De ce să supărăm prin acest patriotism românesc cheia politică pe care o învățăm, pe rând, politicienii noștri în broasca majorităților politice.

De altfel, în întâmpinarea patriotismului, chiar cuvintele patriot, patriotism, român și românesc par a-și fi tocit semnificația inițială pentru care soldații și-au dat viața pe câmpurile de luptă. Acum vorbim de identitate, de civism, de te miri ce, încât veteranilor de război, atâția câți mai sunt, le vine să-și întoarcă cu fața la perete decorațiile pe care le poartă pe piept.

Centenarul Unirii nu înseamnă numai data de 1 Decembrie 2018 și numai Alba Iulia, sau poate nici ea, cine știe, ci toată perioada de sacrificiu și de pregătire dinainte. Centenarul a început în 2016, în ziua când, cu o sută de ani în urmă, România a intrat în război pentru eliberarea Ardealului, la un deceniu și jumătate după fastuosul mileniu unguresc care marca dominația pe o treime din spațiul românesc.

Din păcate, guvernele noastre angajate în lupta politică pentru putere, chiar în mijlocul drumurilor neasfaltate, stârnesc într-una atâta praf că li se întunecă vederea și nu se mai vede poporul pe care trebuie să-l conducă și să-l facă să fie mândru de identitatea, istoria și cultura sa.

Până acum în pragul anului centenar, ar fi trebuit să fie restaurate toate monumentele comemorative de război și mormintele soldaților din toate războaiele. Ar fi fost un omagiu al administrației țării adus celor care au murit pentru țară.

A existat un plan național pentru asta, cu asigurare financiară? Nu, din câte știu. Nu spun că nu s-au făcut multe. S-au făcut, dar pe plan local, prin strădania unor primari inimoși, stimulați în permanență de reprezentanții Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Mai ales pe la sate și prin orașe mai mici.

În București, în Parcul Carol, treptele ce urcă spre platoul Mormântului Eroului Necunoscut sunt parțial sparte sau dislocate. Cine să le vadă, oficialii coboară din mașini pe platou, nu urcă pe scări cu pălăria în mână, în semn de pioșenie pentru cei mulți și fără nume care s-au îngropat în temelia țării! Fresca sculptată a complexului monumental din fața Academiei Militare a început să se înnegrească de mușgai și praf. Cine s-o vadă? Precupeții din piața de legume volantă instalată în apropiere?

Monumentul ridicat în Cimitirul Bellu Militar, în memoria eroilor căzuți la Turtucaia, este în paragină; mormântul generalului erou Ioan Dragalina, aflat în Cimitirul Bellu Militar, se află într-o stare avansată de degradare. Oare aceste monumente nu ar fi meritat să fie restaurate acum, când ne pregătim să sărbătorim Centenarul? Ce să mai spunem de alte și alte morminte de eroi din același cimitir? Cine să le vadă?

Tranșeea morții de la Gara Bartolomeu din Brașov a rămas astupată de calea ferată. Nici nu se poate altfel. Dar un monument ca lumea pentru soldații din Primul Război Mondial împușcați de unguri în poarta orașului, nu pare a fi o preocupare nici pentru Primărie, nici pentru Județ.

La Făgărași, cimitirul eroilor a fost ras din locul lui, din motive edilitare, firește, și osemintele lor, plasate într-o groapă de beton într-o intersecție, așteaptă o cruce măcar și puțină lumină. Cei peste 600 de soldați dintr-un fost cimitir al eroilor din Slatina așteaptă și ei să fie scoși din uitare și un elev de școală să pună o floare peste țărână.

Statul nu are bani. Nu are niciodată, ceea ce este firesc pentru un stat de drept care aruncă milioane de euro pentru întocmirea unor dosare de corupție care sunt respinse de instanță sau cu soluții de achitare.

Dar un ofițer din Râmnicu Vâlcea poate face economii din pensie ca să ridice pe cheltuială proprie un monument pentru Armata Română. E firesc, doar e militar! Și, se știe, tot un militar a construit pe cheltuială proprie teatrul din Focșani. Deci, sunt precedente. O doamnă în vârstă, Marghiolița Huzum, din satul Copăceana, comuna Fălciu, a strâns bani din pensia ei de 600 de lei și de pe la nepoți și a ridicat o cruce de piatră pentru sufletele soldaților români căzuți în drumul spre front, în iunie 1941, când ea avea doar 10 ani. „Sunt o femeie simplă de la țară și vreau ca patriotismul să nu dispară.”

Sunt gesturi personale de mare semnificație generală, din care autoritățile administrative, în sarcina cărora sunt, după lege, aceste monumente și morminte, ar putea învăța. Ba ar putea accesa chiar fonduri europene dacă politica identitară ar avea conotația civică necesară și dacă nouă tuturor ne-ar păsa cât de cât de trecutul nostru pe care se clădește viitorul nostru, indiferent de aburii care vin dinspre Uniunea Europeană sau de aiurea. Dacă ne-ar păsa de noi înșine ca persoane cu rădăcini în acest pământ, cu rădăcini de oase, care se topesc în uitare.

Mergem spre Centenar, cu Dumnezeu înainte! Cu bune și rele. O să treacă și el ca toate celelalte. Fără Monumentul Unirii la Alba Iulia, sau cu cel din proiect care ... e al celorlalți.

Cu Dumnezeu înainte, sfinții rămân acasă să se certe între ei în sunetul dulce al cătușelor zdrăngănite de mama noastră anticorupție sau de mama ei! ■



# Generalul Visarion Neagoe a fost reales în fruntea ANCERM!

Pentru Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", evenimentul anului 2017 a fost conferința națională, desfășurată la 14 iunie 2017, la Cercul Militar Național din București. La această întrunire, care are loc o dată la patru ani, au participat 39 de președinți de filiale și 39 de delegați aleși de către adunările generale anuale desfășurate în perioada 1 martie - 12 mai 2017. În buna tradiție care definește relațiile asociației noastre, la conferință au participat reprezentanți ai instituțiilor sub patronajul cărora ANCERM își desfășoară activitatea și ai organizațiilor neguvernamentale cu care s-au încheiat de-a



*Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe*



*Momentul deschiderii lucrărilor conferinței naționale*

lungul anilor protocoale de colaborare și de parteneriat. A fost un moment de bilanț, cu accente elogiase la adresa membrilor Consiliului Director, dar și cu tonuri critice, venite din partea unor președinți de filiale județene. Au fost aprobate modificările și completările la Statutul Asociației, ediție 2015, adoptate de către Biroul Executiv Central în ședința din 28 ianuarie 2016 și validate de Consiliul Director în ședința din 19 mai 2016. Au fost înmânate diplome de excelență unor filiale pentru întreaga activitate desfășurată în perioada 2013-2017.

Desigur, momentul cel mai important al conferinței l-a constituit alegerea noilor organe de conducere pentru următorii patru ani. Iată componența noului Birou Executiv al ANCERM:

- Președinte: general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe;
- Prim-vicepreședinte: general de brigadă (r) Radu-Șerban Dan;
- Vicepreședinți: colonel (r) Gheorghe Mateescu, dr. Luminița Giurgiu, colonel (r) Constantin Chiper, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel (r) Paul-Valerian Timofte;
- Secretar general: colonel (r) Petru Gurău;
- Secretar: plt. adjutant principal Nicolae Sanda;
- Membri: colonel (r) Anișoara Satnoianu, colonel (r) Mihai Albu, colonel (r) Nicolae Ivan, colonel (r) Nicolae Dragu, general de brigadă (r) Achim Alstani, preot Ion Dacian Ilinca; prof. Lucreția Nechifor, prof. Valeria Bălescu, prof. Eugen Petrescu, colonel (r) Dumitru Roman;
- Membri supleanți: căpitan (r) Ioan Ioniță, ofițer electrician Mihail Căciuleanu, comisar Ștefan Ionescu.

Așadar, în fruntea Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" a fost ales pentru a doua oară consecutiv domnul general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe. Să-i felicităm pe toți cei aleși și să le urăm succes în activitatea viitoare. Acum, când ne pregătim să sărbătorim Centenarul Marii Uniri, este nevoie mai mult ca oricând de inițiative și idei care să dea forță acțiunilor de cunoaștere a trecutului și de cinstire a memoriei eroilor. ■



*Imagini de la festivitatea de acordare a Diplomelor de excelență unor filiale județene pentru activitatea desfășurată în perioada 2013-2017.*



## Câștigătorii Premiilor «Dragalina», ediția a IV-a, 2017

La această ediție, juriul a fost format din: prof. univ. dr. Ioan Scurtu; prof. univ. dr. Visarion Neagoe, președintele juriului; prof. univ. dr. Petre Otu; conf. univ. dr. Florin Șperlea; Gl. Bg. (r) Grigore Buciu.

Și la această ediție, cele două premii în valoare de 1500 USD au fost acordate prin contribuția financiară a familiei dr. Valentin și Opritsa Dragalina Popa, din Elk Grove, Statele Unite, și a familiei dr. Cornel și Nina Dumitriu, din New York, Statele Unite. Conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” le mulțumește și pe această cale pentru generozitatea cu care au răspuns apelului nostru.

Gala Premiilor “Dragalina”, ediția a IV-a, va avea loc în ziua de 14 martie 2018, ora 11.00, la Muzeul Militar Național “Ferdinand I” din București.

Cu acest prilej se va lansa ediția a V-a, 2018, a Premiilor “Dragalina” ale Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”.

Juriul Premiilor “Dragalina”, ale Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”, întrunit la sediul din Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, din București, a decis să acorde, la ediția a IV-a, **Marele Premiu “Virgil Alexandru Dragalina”**, în valoare de 1000 USD, lucrării:

Colonel (r) Remus Macovei, *De la Turtucaia la Budapesta. Prinusul de sânge al militarilor conștanțeni în campania 1916-1919*. Editura Next Book, 2017, Constanța.



**Premiul special al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”,** în valoare de 500 USD, a fost acordat lucrărilor:

- Dumitru Preda, Nicolae Ciobanu, *Bătălia de la Mărășești, 24 iulie/6 august - 21 august/3 septembrie 1917*, Editura militară, București, 2017.

- Ioan R. Marinescu, Irina Nelson, *Note de război. 1916 în primul val*, Editura Junimea, Iași. ■

# Expoziție în onoarea asului aviației Dan Vizanty

La 25 de ani de la „ultimul zbor” al locotenent-comandorului Dan Valentin Vizanty, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Muzeul Național de Istorie al României și Cercul Militar Național au organizat o expoziție omagială, cuprinzând numeroase fotografii și documente personale ale acestui strălucit pilot de război, cavaler al Ordinului "Mihai Viteazul". Vernisajul a avut loc în ziua de 23 octombrie 2017, orele 12.30, la Sala Rondă, a Cercului Militar Național. Despre personalitatea celui omagiat au vorbit generalul maior (r) Visarion Neagoe, profesorul Șerban Constantinescu, istoricul Sorin Turturică, colonelul Dan Gîju, doamna Ana Maria Vizanti și generalul Ion Dobran, veteran de război, fost camarad de arme cu Dan Vizanty.

Născut la 9 februarie 1910, la Botoșani, într-o familie de moldoveni cu ascendență boierească, Dan Vizanty învață la Gimnaziul "Ștefan cel Mare" și Liceul "Matei Basarab" din Iași, luându-și bacalaureatul în anul 1929 la Liceul de stat din Vatra Dornei. A studiat doi ani la Conservatorul de Artă Dramatică din Iași, dar renunță la actorie în favoarea aviației, unde își va descoperi vocația pentru zbor. După absolvirea Școlii Militare de Ofițeri Aeronautică, de la Cotroceni, promoția 1931, parcurge, rând pe rând, treptele carierei militare: sublocotenent-observator aerian (1931); pilot de război (1932); pilot de vânătoare (1934); locotenent aviator (1936); căpitan (1939); locotenent-comandor (1945). În acești ani urmează diferite cursuri de perfecționare și zboară pe mai multe tipuri de avioane: M.S.35; M.S.230; SET; Potez XXV; Moth; Hawk; PZL-11F; Fleet; Heinkel-112; Nardy etc.

În anii 1941-1942 a participat la campania din Est, în luptele pentru Odessa, fiind comandantul Escadrilei 43 Vânătoare, dotată cu aparate PZL-11F, cu care a executat peste 50 de misiuni de război în ținuturile Fălciu și Țiganca. Din august 1942 până în

august 1943 a îndeplinit funcția de șef de birou la Subsecretariatul de Stat al Aerului, după care a fost numit la comanda Grupului 6 Vânătoare (escadrilele 59, 61, 62), echipat cu aparate românești IAR-80 și IAR-81, având misiunea de apărare a Bucureștiului și a zonei petroliere Ploiești-Câmpina. Angajează Grupul 6 Vânătoare împotriva raidurilor anglo-americane, reușind să scoată din luptă peste 90 de avioane inamice de bombardament cu patru motoare și 45 de avioane de vânătoare, din care, personal, a doborât 12 "Fortărețe zburătoare" B-17 și "Liberatoare" B-24 cu patru motoare, și 3 avioane de vânătoare.



25 octombrie - Ziua Armatei Române



Asul regăsit...

**Locotenent-Comandor DAN-VALENTIN VIZANTY**

Expoziție foto omagială

23 octombrie - 5 noiembrie 2017  
Cercul Militar Național  
Sala Rondă

Vernisaj: 23 octombrie 2017  
Orele 12.30



Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”

Muzeul Național de Istorie a României

Cercul Militar Național

Memorabilă în istoria Grupului 6 Vânătoare rămâne ziua de 10 iunie 1944, când în doar 12 minute piloții lui Vizanty au doborât 24 de avioane americane Lightning P-38.

De la 23 august 1944 a comandat Grupurile 1 și 6 Vânătoare, reunite pe aerodromul din Popești Leordeni, și și-a asumat răspunderea unor misiuni importante, timp de 10 zile, până la reorganizarea aviației, unitățile sale reușind să scoată din luptă 25 de avioane germane. De la 8 septembrie 1944 până în august 1945 a continuat campania din Vest până în Cehoslovacia, comandând Grupul 1 Vânătoare și zburând pe avioane Messerschmidt Bf 109 G.

La sfârșitul războiului, Dan Vizanty are la activ peste 4600 de ore de zbor și 16 victorii aeriene (43, conform sistemului prevăzut de Statul Major al Aerului, Secția a II-a), clasându-se pe poziția a patra în topul așilor români din ultima conflagrație mondială, după Constantin "Băzu" Cantacuzino, Alexandru Șerbănescu și Ion Milu.

A fost distins cu Ordinul "Mihai Viteazul" clasa a III-a (3 octombrie 1944), cea mai înaltă distincție de război românească, Ordinul "Virtutea Aeronautică", Ordinul "Coroana României" și Ordinul "Steaua României".

Un erou demn de manualele de istorie!

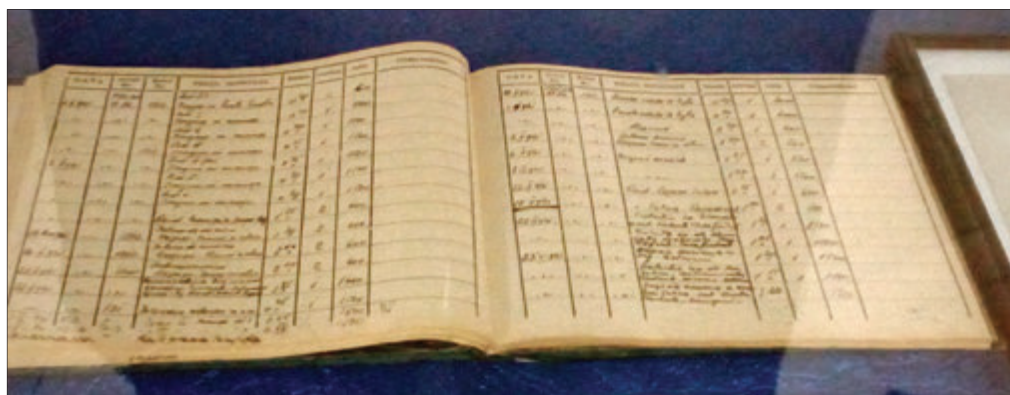
Cum a fost răsplătit acest as al Aviației Române, acest erou al României? O puteți afla citind volumul istoricului Daniel Focșa, intitulat *Dan Vizanty. Destinul unui pilot de vânătoare*, apărut la Editura „Institutul European”. Vă asigur că veți afla lucruri uluitoare! **(D.R.)** ■



De la dreapta la stânga: Ioan Rus, Visarion Neagoe, Ana Maria Vizanti, Șerban Constantinescu, Sorin Turturică, Radu Petrescu-Muscel



Generalul maior în retragere Ioan Dobran, în mijloc, în uniformă militară



Carnetul de zbor al pilotului Dan Valentin Vizanty

# Mărci poștale cu chipuri de eroi

Înainte de a se încheia anul 2017, Romfilatelia a introdus în circulație o emisiune de mărci poștale intitulată Glorie Eternă Eroilor Primului Război Mondial. Salutăm cu sinceră bucurie acest eveniment filatelic prin care acum, la sărbătoarea Centenarului României Unite, se aduce un omagiu celor care au căzut pentru împlinirea idealului reîntregirii naționale.



Primul timbru, cu valoarea nominală de 3,50 lei, este dedicat **generalului Ioan Dragalina**, erou al Marelui Război, mort la 24 octombrie 1916. Născut la Caransebeș, la 16 decembrie 1860, a absolvit Academia Militară din Viena. În 1887, demisionează din armata austro-ungară, trece Carpații, în Regat, și se înrolează în armata română cu gradul de sublocotenent. A îndeplinit funcții de mare răspundere, între care: comandantul Școlii Militare de Infanterie București, comandantul Regimentului de Infanterie nr. 34 din Constanța, comandantul Grupului "Predeal", comandantul Diviziei I Infanterie, comandantul Armatei 1 de Operațiuni. A fost distins cu Ordinul militar "Mihai Viteazul" clasa a III-a.

Al doilea timbru, în valoare nominală de 4,00 lei, este ilustrat cu portretul **generalului David Praporgescu**, căzut pe câmpul de luptă la 30 septembrie 1916. Născut la 10 decembrie 1865, la Turnu Măgurele, formându-

se inițial ca învățător. La vârsta de 20 de ani intră în rândurile armatei. După absolvirea Școlii Speciale de Cavalerie din București este avansat la gradul de sublocotenent. Înainte de intrarea României în Marele Război, a fost avansat la gradul de general și a primit misiunea să apere linia Dunării, în Oltenia. La jumătatea lunii septembrie 1916 a fost mutat pe frontul de la sud de Sibiu, pentru a opri contraofensiva germană.

Al treilea timbru, cu valoarea nominală de 4,50 lei, este dedicat generalului **Radu R. Rosetti**.

Născut la 20 martie 1877, la Căiuți, jud. Bacău. A absolvit Școala Militară de Artilerie și Geniu, în 1899, și Școala Superioară de Război, în 1906. A luptat în Primul Război Mondial, pe frontul din Moldova, fiind rănit în lupta de la Răzoare. A fost distins cu Ordinul militar "Mihai Viteazul" clasa a III-a. După război s-a consacrat ca scriitor și istoric, fiind membru titular al Academiei Române. A murit în închisorile comuniste, în anul 1949.

Al patrulea timbru, cu valoarea nominală de 16 lei, este ilustrat cu portretul preotului

**Constantin Nazarie**. Născut la 16 martie 1865, la Vultureni, jud. Galați, pregătindu-se în școlile teologice din Moldova, dar și la Academia Teologică din Kiev. În mai 1915, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a numit protopop (supravizor) al preoților din armată, cu gradul de colonel. În timpul războiului a pus bazele Serviciului Religios al Armatei, reușind să convingă corpul ofițeresc să accepte în teatrele de operațiuni prezența preoților. După război a continuat activitatea didactică la Facultatea de Teologie din București. A murit la 21 martie 1926. ■



Carte poștală editată de Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război, în 1923, cu semnăturile autografe ale Reginei Maria, Mitropolitului Ardealului și a generalului Henri Cihoski

# O prezență inedită la Salonul de carte Polemos 2017

Anul acesta, în preajma Zilei Armatei, Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", împreună cu filiala sa din municipiul București, s-a aflat pentru a doua oară la salonul de carte Polemos, organizat de Editura Militară în colaborare cu Cercul Militar Național, manifestare culturală ajunsă la ediția a XIII-a. O prezență inedită, dacă ținem seama de faptul că asociația noastră nu este editor de carte. Și totuși, la standul rezervat ANCERM, pasionații de istorie au putut afla câteva titluri de carte care au legătură cu Cultul Eroilor. Este vorba în primul rând de volumele laureate ale Premiilor "Dragalina", edițiile 2014-2016; să nu uităm că ANCERM este printre puținele instituții care acordă anual premii în valoare de 1500 \$, stimulând în felul acesta excelența în cercetarea istorică. Editurile organizatoare de standuri de carte au putut afla, dacă mai era cazul de așa ceva, că producțiile lor editoriale pot participa în fiecare an la concursul Premiile "Dragalina" ale Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria"!

Dar, la standul asociației noastre și-au găsit locul, pe lângă cele 22 de reviste editate de filialele noastre din teritoriu, și cărțile editate de colegii

noștri, membri ai filialelor din țară sau ai filialei municipiului București (președinte, la acea dată, comandorul Dorin Ionescu), nume consacrate de altfel în lumea culturală: Aurel Pentelescu, Visarion Neagoe, Sarah Dejar, Paul Valerian Timofte, Ioan Timofte, Remus Macovei, Constantin Chiper, Ioan Todericiu, Petre Stoica, Dorin Ionescu, Iulian Patca, Eugen Petrescu ș.a. Să încheiem amintind că la această ediție s-a consumat și un moment de poezie memorabil: lansarea volumului de versuri al poetei Sarah Dejar, intitulat "Peste suflet fântâni", poetă despre care vom mai auzi. ■



Standul de carte al ANCERM



Instantaneu de la lansarea de carte a poetei Sarah Dejar, membră a Filialei municipiului București a ANCERM



# Monumentul Eroilor din Cotu Băii și-a recăpătat măreția de altădată!

Colonelul (r) dr. ing. Constantin Avădanei ne dă o veste bună: Monumentul Eroilor din satul său natal, Cotu Băii, Suceava, a fost restaurat. Lucrările de reabilitare au respectat întocmai proiectul inițial, din 1937, și au fost făcute cu cheltuiala celor din neamul Avădanei, respectiv frații și surorile sale: profesorii Avădanei Ghiorghe și Avădanei Cezarina, dr. ing. Avădanei Vasile, ec. Avădanei Georgeta.

Monumentul a fost construit în urmă cu 80 de ani, la inițiativa și prin contribuția urmașilor eroilor căzuți în cele trei războaie, după un proiect realizat de arhitectul de origine germană Frantz Rosemberg. Lucrările au fost coordonate de învățătorul Gheorghe Lateș, apoi au fost continuate de învățătorul Vasile Știrbu. Pe fațada dinspre stradă s-a aplicat o placă de marmură pe care au fost gravate numele eroilor căzuți pe câmpurile de luptă până în anul 1918, între care se află și numele bunicului colonelului dr. ing. Constantin Avădanei, căzut pe câmpul de onoare în 1917. În anul 1993 s-a aplicat a doua placă de marmură pe fațeta din spatele monumentului, pe care s-au gravat numele eroilor căzuți în al Doilea Război Mondial. Această ultimă acțiune s-a desfășurat sub coordonarea directorului școlii, profesor Avădanei Ghiorghe. În vârful monumentului se află o cruce, iar pe fiecare placă este scris: RECUNOȘTINȚĂ EROILOR MORȚI PENTRU PATRIE.

În mesajul trimis redacției, domnul colonel Avădanei ține să precizeze că această restaurare s-a făcut potrivit prevederilor legale, cu avizul autorităților locale și, bineînțeles, al Oficiului Național pentru Cultul Eroilor. ■

**Redacția**



## Mulțumire!

*Acum, când monumentul este gata, împărtășesc un profund sentiment al datoriei împlinite față de eroii satului meu natal - față de bunicul meu, Avădanei Costache, căzut la Mărășești - care și-au dat viața pentru realizarea visului de veacuri al românilor, MAREA EPOPEE – UNIREA DE LA 1 DECEMBRIE 1918.*

*Aducem mulțumiri sincere primarului comunei Cotu Băii, domnul Mucilenița Vasile, care a venit în întâmpinarea inițiativei familiei noastre cu foarte multe măsuri, pentru ca lucrările să se desfășoare cât mai repede și în condiții optime.*

*Firma autorizată a lucrat cu meșteri pricepuți, cu mare experiență în construcția și reabilitarea monumentelor. Au la activ circa 60 de monumente realizate până în prezent.*

*Am credința că eroi veghează din ceruri pentru ca românii să-și păstreze unitatea de neam și țară o veșnicie! Singura lor dorință, atunci când s-au jertfit pentru țară, a fost: „SĂ NU NE UITAȚI!”*

*Col(r)dr.ing. AVĂDANEI CONSTANTIN  
Vicepreședinte al Filialei Alba, a ANCE „Regina Maria”*

# La Zalău, Centenarul Marii Uniri

Catedrala "Sf. Vineri" din Zalău se înalță în continuarea spre oraș a cazărmilor unităților militare. E o clădire nouă, zidită după 1990, în plan arhitectural cruce înscrisă, după modelul Sfintei Sofia din Constantinopol, ceea ce-i conferă un spațiu interior foarte generos. Specificul ei este acela de a avea o turlă mai înaltă decât biserica, dar încastrată în colțul ei de sud-vest, concepută încă din proiect a fi și mormânt al eroilor. Acest lucru e marcat prin mozaicul cu inscripție de pe fațadă și prin clopotul de trei tone care la vecernie nu mai bate, ci lasă să se reverse din turn acordurile Imnului Eroilor. În această biserică episcopală al cărei altar fusese încadrat de două steaguri tricolore imense, de 30 m fiecare, a avut loc în 22 noiembrie 2017 lansarea oficială a Anului Centenarul Unirii, cu un plan adecvat ale cărui prevederi se vor împlini în tot județul Sălaj, în 2018.

Inițiativa acestui eveniment, echivalent prin discursurile ținute cu un veritabil simpozion despre patriotism și istorie, despre credință și neam, urmat apoi de un minunat concret, aparține Filialei județene a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", condusă de domnul colonel (r) Gheorghe Muscăliță. Prin membrii săi, primarul municipiului Zalău, directorul din Prefectura Județului Sălaj, domnul Mircea Ciocean, directoarea

bibliotecii județene, preotul paroh al catedralei Sf. Vineri ș.a., a reușit să asocieze instituțiile respective în organizarea evenimentului și să implice și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, instituție cu care asociația are un protocol de colaborare, precum și Episcopia ortodoxă a Sălajului și Episcopia greco-catolică a Oradiei.

De altfel, cei doi episcopi, implicați prin organizare și discursurile lor în eveniment, s-au îmbrățișat fierbinte în fața mulțimii din catedrală, câteva sute de persoane, prin care mulți în straie țărănești, repetând în acest mod gestul de la 1 decembrie 1918, de la Alba Iulia, al capilor celor două biserici românești din Ardeal, moment în care Miron Cristea a spus omologului său greco-catolic, episcopul Hosu, că așa cum sunt ei îmbrățișați acolo și atunci, bisericile lor să fie una pentru totdeauna, pentru binele neamului românesc.

Au vorbit episcopii, prefectul Sălajului, primarul Zalăului, delegații Guvernului, Ministerului Culturii și Identității Naționale, conducerii centrale a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", precum și delegata filialei județului Sălaj, comandantul garnizoanei, preotul paroh al catedralei Sf. Vineri, și peste toți, într-un discurs de mare elocință și încărcătură emoțională, academicianul Ioan Aurel Pop, rectorul universității clujene,

istoricul de renume, îndrăgit până la adorație de ardeleni și de toți cei care sunt și vor să fie mândri de identitatea și istoria lor românească.

Evenimentul de la Zalău este încărcat de o simbolistică aparte, în primul rând prin locul de organizare, care transmite ideea că biserica, prin cultul ortodox, prin preoții și dascălii ei, a constituit fundamentul unității naționale, că personalitățile și fruntașii au stimulat și condus masele spre Unire, în 1918, că toată românimea, indiferent de locul ei (Regat, Ardeal, Basarabia, Bucovina), a plătit prin jertfa soldaților și a victimelor civile, un tribut de sacrificiu de peste 800 000 de oameni în războiul care a început în 1914 și s-a sfârșit, pentru noi, în 1919, odată cu retragerea din Ungaria.

La nivel județean s-a reușit adunarea în biserică dedicată și cultului eroilor, sfințindu-i astfel, a tuturor instituțiilor reprezentative pentru a lucra în unitate, pentru cinstirea înaintașilor în anul Centenarul Unirii. Și cu toții au o motivare morală puternică. Iuliu Maniu, Gheorghe Pop de Băsești, Simion Bărnuțiu sunt originari din județ, Mihai Viteazul a luptat pentru neamul și ideile sale de unire într-o localitate din județ, două sate au fost martirizate de extremiștii unguri când unirea a fost sfâșiată prin Dictatul de la Viena.

Evenimentul este primul din țară care lansează Anul Centenarul Marii Uniri, într-un ținut din care s-au ridicat pentru Unire Iuliu Maniu și Gheorghe Pop de Băsești, fruntași de seamă ai Marii Uniri.

Ceea ce merită remarcat cu prioritate este premiera pentru biserica ortodoxă de a accepta un concert în lăcașul de cult. Poate așa se va descoperi că muzica bună și decentă ar putea fi un mijloc pertinent de atragere a tineretului spre biserică. Formația "Pro dacica", sprijinită de corul mixt al Catedralei ortodoxe, a susținut un concert de foarte bună calitate. A extras din câteva cunoscute cântece folclorice fragmente de text pe care le-a prelucrat și le-a suprapus în mod inspirat și fericit peste fragmentele clasice din Balada lui Ciprian Porumbescu și simfonia lui George Enescu. Astfel că prin această alăturare "Ciocârlia" a putut fi auzită și prin glasul sopranei și prin vibrația viorii sub bolta pictată a bisericii. Suflet național curat într-un spațiu românesc sacru.

Cinstirea înaintașilor și a jertfei întregitoare, integrată în complexitatea spiritualității românești, se regăsește și în inițiativa generoasă a preotului care atunci când s-a pictat catedrala a pus pictori să-i reprezinte pe Mihai Viteazul, Horea, Brâncoveanu, Iuliu Maniu, Gheorghe Pop de Băsești și alții pe rândul de icoane de la baza iconostasului, sub icoanele împărătești. E o idee mai veche a noastră de a-i include pe Eroi în biserică, deoarece cei căzuți pentru apărarea pământului străbun sunt sfinții laici pe care stau sfinții creștini, așa cum biserica stă pe pământul strămoșilor. ■

**Grigore BUCIU**



## Un soldat din Abrud, decedat în Primul Război Mondial, a fost comemorat în Italia

La 23 septembrie 2017, a avut loc, la cimitirul din localitatea Bertonico, Italia, ceremonia de comemorare a soldatului transilvănean George Crișan. Manifestarea a reunit reprezentanța diplomatică română, primarul din localitatea Bertonico, Verusca Bonvini, reprezentanți ai Primăriei din Abrud, exponenți ai clerului ortodox și catolic, militari și civili. Evenimentul este rezultatul proiectului inițiat pe parcursul anului 2016 de către CGR Milano, împreună cu un grup de lucru italo-român, coordonat de către domnul Marco Baratto, expert în domeniul raporturilor italo-române pentru perioada Primului și celui de-al Doilea Război Mondial, membru de onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria".

Cu acest prilej a fost luată în discuție posibilitatea repatrierii corpului neînsuflit al militarului român în localitatea originală, Abrud, alături de părinții săi. Demersul a fost amânat deoarece autoritățile locale italiene au aprobat, pentru încă 50 de ani, păstrarea locului de veci pentru soldatul român.

Din cercetările întreprinse până la acest moment, s-a descoperit că soldatul este originar din Abrud, născut în 1889, fiind înrolat în Regimentul 50 din armata austro-ungară, cu centrul de recrutare în Alba Iulia. Militarul a fost luat prizonier în timpul asaltului din Alpii Dolomiți din mai-iunie 1916 și a decedat în Bertonico, la 18 octombrie 1918.

Prezența română la manifestare a fost semnificativă: reprezentanții oficiului consular, consulul Iulia Adriana Cupșa Kiseleff, Răzvan Hagiescu, șef serviciu administrativ, delegația din partea Primăriei Abrud, condusă de primarul localității, Nicolae Simina, preotul ortodox din Lodi, Nicolae Cazacu. Ceremonia a fost încheiată cu plantarea unui arbust în curtea cimitirului local. Reprezentanții din Abrud au adus pământ din localitatea natală a soldatului comemorat, în semn de respect al urmașilor săi (dintre care unul prezent la eveniment) față de lupta, sacrificiile și simbolul soldatului român, transpuse chiar și dincolo de granițele țării. ■

# Iașul, simbolul rezistenței naționale

**15 iulie 1914-11 noiembrie 1918. Între aceste două date s-a consumat sângeroasa conflagrație care avea să rămână în istorie sub numele de Primul Război Mondial. Cei peste patru ani de lupte crâncene au provocat omenirii circa 10 milioane de morți și pagube materiale uriașe. Războiul a dus la destrămarea a patru imperii (rus, german, otoman, austro-ungar) și a dat o nouă configurație hărții lumii.**

România a intrat în Marele Război la 15 august 1916, după doi ani de neutralitate. Intrarea în război alături de Antanta (coalitie militară formată din Anglia, Franța, Rusia și alte țări) a fost determinată de promisiunile aliaților de a recunoaște drepturile istorice ale României asupra teritoriilor aflate sub dominația străină, respectiv Transilvania și Bucovina. În asemenea condiții, Iașul, în spiritul admirabilelor sale tradiții de luptă pentru triumful marilor cauze, ale independenței

și unității poporului român, s-a impus între orașele cele mai active din țară, care s-au pronunțat pentru intrarea României în război alături de Antanta. Pot fi consemnate activitățile Ligii Culturale și ale Federației unioniste.

Un entuziasm aparte anima toată populația Iașului. Presa făcea referiri la însuflețirea ieșenilor, la orașul care „poseda cea mai desăvârșită maturitate politică și, ca în atâtea alte rânduri, el [Iașul] stă în fruntea marilor mișcări naționale care



*Regina Maria pe frontul din Moldova în vara anului 1917*

au menirea să conducă la închegarea acelei Români Mari, visată și căutată întotdeauna de bunii români”. Confirmând profetic asemenea afirmații, marele istoric și om politic Nicolae Iorga, în decembrie 1916, susținea că „lașul este orașul hărăzit de Dumnezeu să fie locul unde se va făuri România de mâine, România cea Mare, adevărata Românie, cea care va cuprinde în hotarele ei naturale pe toți cei ce grăiesc dulcea limbă românească”.

Chiar în seara zilei de 15 august 1916, între orele 20 și 24, la Iași s-a desfășurat o întrunire apreciată drept „cea mai grandioasă manifestație ce s-a văzut vreodată în orașul nostru” - scriau ziarele. Ieșenii s-au adunat în număr foarte mare în Piața Unirii, în jurul statuii lui Al. I. Cuza, aclamând armata română și pe cei câțiva ofițeri ai puterilor aliate prezenți la Iași. Demonstrația a continuat la statuia lui Ștefan cel Mare și a lui Grigore Ghica Vodă, încheindu-se tot în Piața Unirii cu tradiționala Hora Unirii. Tot timpul ieșenii au strigat „Trăiască România Mare!” și „Trăiască armata română!”.

După o seamă de succese militare, în urma cărora a fost eliberată o parte din Transilvania (trupele române au ajuns până la Brașov), înaintarea armatei române a fost oprită de forțele mult superioare ale inamicului, aceasta fiind nevoită ca, prin lupte grele, să se retragă treptat, pierzând teritoriile eliberate, și apoi alte teritorii ca: Oltenia, Muntenia, Dobrogea, sudul Moldovei.

Ca urmare a evoluției evenimentelor militare, temporar defavorabile românilor, capitala țării a fost mutată la Iași; autoritățile centrale, instituțiile, întreprinderile, armata, precum și o numeroasă populație s-au refugiat din teritoriul ocupat de inamic, stabilindu-se în Moldova.

La sfârșitul anului 1916, două treimi din teritoriul țării intrase sub ocupația austro-germană. Redus considerabil la teritoriul Moldovei (și nici acela în totalitatea lui), „statul român a continuat să existe, pregătindu-se pentru marea rezistență”, aprecia publicistul Constantin Kirițescu.

Nepregătit pentru astfel de evenimente neprevăzute, Iașul a fost nevoit să facă față unui adevărat exod de refugiați; o populație de patru ori mai numeroasă decât localnicii. Statisticile arată că, la începutul războiului, Iașul avea 75.000 de locuitori, iar în scurtă vreme a ajuns la peste 300.000. Stabilirea unui număr așa de mare de refugiați în urbea de pe Bahlui a constituit pentru autoritățile locale o problemă de mare dificultate. Mărturiile vremii descriu că „s-a petrecut atunci o avalanșă de refugiați care, de-a valma cu autoritățile, căutau adăpost și hrană. Totuși, cu eforturi considerabile, administrația ieșeană a reușit să onoreze satisfăcător cerințele impuse de acele împrejurări”. Primarul Iașului, Gheorghe Mârzescu, a desfășurat o muncă „demnă de laudă; făcea sfodări supraomenești ca să găsească tuturor locuințe potrivite”, ceea ce a și reușit. „A fost o

adevărată minune...”, subliniază documentele și lucrările de istorie.

Dificultățile întâmpinate de autoritățile ieșene au devenit cu atât mai mari cu cât iarna anului 1916-1917 a fost de o „violență” fără precedent. Aceasta a fost însoțită de spectrul foametei și al epidemiei de tifos exantematic. Iașul a avut de suferit și prin aceea că nevoia de lemne de foc a dus la sacrificarea a două păduri din preajmă. De asemenea, au fost sacrificate livezi de pomi fructiferi. Un grup de ieșeni a asigurat zi și noapte o gardă la „Teiul lui Eminescu” din Copou, pentru ca acest simbol să nu dispară.

Eforturi mari s-au făcut și pentru organizarea „carității publice și a răniților în spitale”, luarea în grijă a copiilor lipsiți de tată (fii ai celor plecați pe front), ori bolnavi, a bătrânilor și a celor neputincioși. O activitate neîntreruptă și extenuantă s-a derulat în domeniul găsirii și pregătirii de spații pentru îngrijirea răniților de pe front sau a bolnavilor de tifos exantematic; pregătirea de spații cu dotările necesare, dar și îngrijirea celor aduși aici.

La Iași au funcționat mai multe societăți de binefacere create în scopul ajutorării năpăstuiților de război. Societatea Femeilor Ortodoxe, condusă de principesa Olga Sturdza; Comitetul pentru protecția orfanilor de război; Orfelinatul „Regina Maria”; au fost organizate cantine pentru cei săraci și neajutorați. Mitropolia Moldovei și-a adus o contribuție meritorie în

cadrul unor asemenea acțiuni. Și nu în ultimul rând se cuvine menționat eroismul corpului medical ieșean, căruia i s-au alăturat medicii refugiați, precum și medici francezi. Corpul sanitar a fost numit pe merit „viteaza armată internă”. S-au făcut eforturi supraomenești pentru organizarea spitalelor, Regina Maria fiind în primele rânduri în alinarea suferințelor și menținerea speranțelor. Mulți medici și asistente/asistenți au căzut la datorie, răpuși de boli epidemice. „În marea carte de aur a jertfelor eroice care au pregătit înălțarea neamului românesc” - scrie Constantin Kirițescu în a sa carte despre Primul război mondial - „se cuvine să fie cinstită și pagina de contribuție adusă de corpul medical al țării”.

„Nu e exagerat să se spună că până la Mărășești și Mărăști,

medicii au fost aceia care au salvat onoarea țării - aprecia Constantin Argetoianu. Corpul nostru medical a fost eroic, de la începutul până la sfârșitul războiului... Dacă lașul nu ne-a apărut din primul moment ca limanul salvării definitive, l-am socotit totuși cu toții ca locul desemnat de Dumnezeu pentru un destul de lung popas, ca să ne dea răgazul să ne învățăm și să hotărâm ce mai era de făcut”.

Sutele de școlari din centuriile de cercetași luau locul părinților plecați pe front, îndeplinind sarcinile de curieri, factori poștali, paznici, telefoniști, agenți de legătură în spitalele și în instituțiile publice. Mulți, distribuiți la gară, însoțeau transporturile de răniți spre spitalele Sfântul Spiridon, Caritate, Maternitate, Pașcani și Liceul Național și

apoi, rând pe rând, în toate școlile orașului, precum Liceul Internat, Liceul Oltea Doamna, Seminarul Veniamin Costache, Școlile Normale de băieți și de fete, Institutul Notre Dame etc. Spitale au ajuns și hotelurile „România”, „Europa”, cât și alte clădiri mai cuprinzătoare. În spital se transformaseră și magazinele Gării, ca și clădirile Vămii din Piața Gării, aici instalându-se personal medical rus, cu principele de Oldenburg, unchiul țarului, venit pentru preluarea răniților ruși.

Lipsite de mijloacele necesare, Crucea Roșie și Primăria apelau la populație să doneze termometre, scamă de lenjerie veche din bumbac (ce ținea loc de vată), țigări și alcool pentru alinarea durerilor celor operați fără anestezice.

La jumătatea lui octombrie 1916, lașul devenise simbolul



1917. Familia Regală, pe front, primește defilarea trupelor

„rezistenței naționale” sau capitala „rezistenței până la capăt”. Iașul a fost atunci nu numai capitală de război. A fost epicentrul românismului și localitatea care a marcat destinele a cel puțin o generație.

Iașul a fost cea dintâi capitală a tuturor românilor, prin aceea că, încă din iarna anului 1916/1917, a devenit locul-simbol al rezistenței naționale, prin strămutarea capitalei de la București la Iași. În timpul Primului Război Mondial autoritățile române și familia regală s-au refugiat la Iași, timp în care urbea a fost capitala României neocupate, după ce Bucureștiul a căzut în mâinile Puterilor Centrale, la 6 decembrie 1916. Administrația și familia regală au revenit la București în noiembrie 1918. Presa vremii releva faptul că „orașul amintirilor glorioase... a devenit azi capitala întregului neam românesc”. Iașul era chemat să-și dovedească destinul prin sacrificiul său pentru a asigura adăpost, hrană și mângâiere frățească refugiaților din teritoriul românesc, ocupat vremelnic de inamic.

Într-un fulminant discurs ținut la Parlament (decembrie 1916), în sala Teatrului Național din Iași, marele istoric și om politic Nicolae Iorga anunța „hotărârea națiunii române de a nu ceda, de a lupta până la capăt”. În demersul său, N. Iorga surprindea magistral rolul Iașului în istoria acelor vremuri: „Iașul e azi nu un oraș, ci un simbol de rezistență națională, de afirmare nezguduită a unei datorii pe care n-o părăsim, fiindcă nu voim a

o părăsi. Steagul României ce sângerează din rănilor ei eroice a fost adus aici și spre el se ridică ostașii care fac supreme eforturi. Sub acest aspect, și nu sub acela al unui banal loc de refugiu, voim să vedem Iașul”.

Încercător în victoria finală a armatei române, N. Iorga încheia profetic celebrul său discurs în aclamațiile asistenței, amintind cuvintele rostite de Petru Rareș, căroră le dădea un sens adecvat noului moment istoric: „Vom fi iarăși ce am fost, și mai mult decât atât!”.

I. G. Duca, politician al vremii și viitor prim-ministru, arăta că, prin discursul său în sala Teatrului Național din Iași, Nicolae Iorga „a reușit să întrupeze gândul și simțirea unui neam întreg, crunt lovit de soartă”.

Cu prilejul aniversării Unirii Principatelor, 24 ianuarie 1917, chiar în condiții extrem de grele, se aprecia că „în curând orașul Iași va fi martorul realizării idealului național”. Noi, generația de astăzi, scria ziarul „Opinia”, nu încetăm a crede că „ne va fi dat să vedem... și realizarea acestui nou vis... Cum la 24 ianuarie 1859 am jucat Hora Unirii Principatelor, așa ne va fi dat în curând să jucăm Hora Unirii Românilor de dincoace și de dincolo de Carpați”.

Unul dintre momentele importante pentru istoria orașului Iași și a României din perioada Primului Război Mondial l-a constituit sosirea Misiunii Americane, condusă de lt.col. Henry Watkins Anderson, în Iași, pe data de 3 septembrie 1917. Efortul României în Marele Război a fost elogiat de Președintele

SUA, Woodrow Wilson, care, într-un mesaj adresat Regelui Ferdinand I, afirma: „Cetățenii Statelor Unite au urmărit cu sentimente de cea mai caldă simpatie și admirație lupta curajoasă a Maiestății Voastre și a poporului român de a feri de dominația militarismului german integritatea țării și libertatea națională.”

O răsplată binemeritată de ieșeni pentru eforturile și sacrificiile din timpul Marelui Război a fost aceea a decorării Iașului de către statele italian și francez. În luna mai 1921, generalul Bodoglio, șeful Statului major al armatei italiene, a înmânat primarului orașului Iași, M. Negruzzi, distincția militară Crucea de Război. În anul următor, 1922, luna octombrie, trimisul guvernului francez, generalul H. Berthelot, a transmis recunoștință Iașului și oamenilor săi, prin conferirea distincției Crucea de Război a Franței, subliniind în cuvinte elogioase că „Viața rezervă compensații miraculoase popoarelor și oamenilor care știu să le merite... Iașul pentru mine, pentru Franța - simbolul însuși al României, vatra unde flacăra română, cu tot vântul și furtuna, a continuat să ardă și să reîncălzească inimile”. În noiembrie 1933, regele Carol al II-lea a conferit Iașului medalia Virtutea Militară de Război, clasa I. ■

**Col.(r) ing. Ioan TIMOFTE**  
Președintele Asociației  
Naționale Cultul Eroilor „Regina  
Maria”, Filiala jud. Iași

**Acest dosar strânge laolaltă o seamă de articole, anchete și proteste publicate îndeosebi între anii 1991 și 2004, o perioadă fatidică pentru operele comemorative de război. Este perioada în care patrimoniul eroic al acestei țări - lipsit de protecția unei legi în domeniu - a fost distrus sistematic, sub indiferența administrațiilor locale și în folosul "eroilor banului". Zeci de tone de bronz - nu este nici o exagerare -, reprezentând opere funerare unicate, busturi, statuete, cruci, plăci comemorative, blazoane ale unor familii de eroi, efigii cu chipurile unor generali și ofițeri care au căzut pe câmpurile de luptă, au fost furate și vândute la fier vechi sau au luat drumul străinătății. Nu este exclus ca unele statuete din bronz să-și fi găsit locul prin palatele cu turnulețe ale "barosanilor de barosani", botezați cu gingășie "romi", că, deh, "țigani" e un cuvânt care discriminează...**

**În pofida plângerilor la poliție, a protestelor adresate de conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» instituțiilor statului de drept, inclusiv Parlamentului României, nu s-a întâmplat nimic deosebit!**

**Nu mai știm nici noi de câte ori am semnalat, în paginile revistei, cazurile de profanări de morminte ale eroilor, furturile din cimitirele eroilor sau, pur și simplu, demolările unor opere comemorative de război pentru a se face loc vilelor îmbogățitorilor postdecembriști sau a se ridica alte construcții "strict necesare" pentru administrațiile locale.**

**A reveni pe această temă ni se pare o datorie normală. ■**



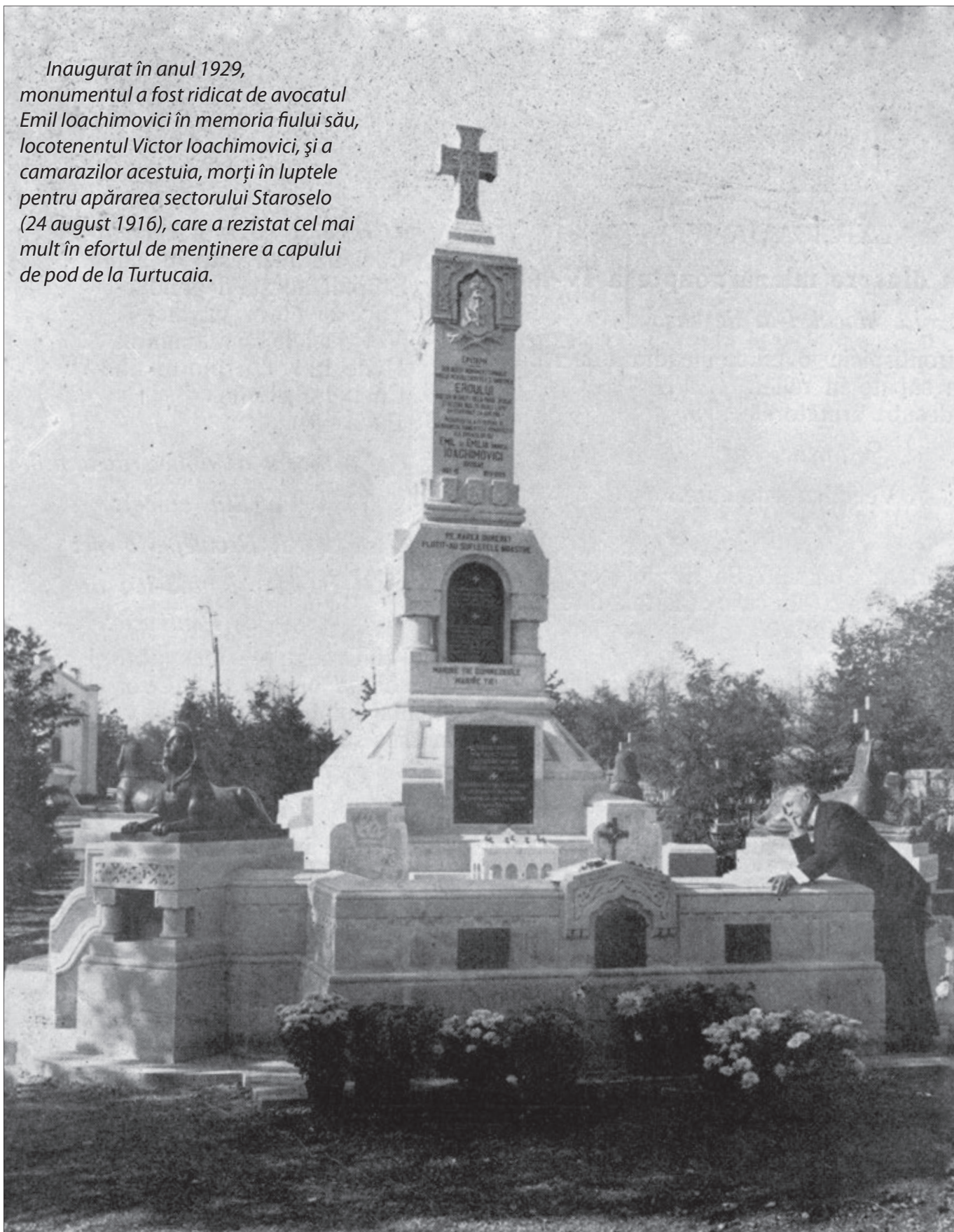


A photograph of a cemetery. In the foreground, there is a large, rectangular concrete slab lying on the grass. On the left side of the slab, there is a small, light-colored object that looks like a dried flower or a small sculpture. In the background, there is a stone cross with a dark metal cross on top, surrounded by green grass and some plants. The text "S.O.S. Operele comemorative de război!" is overlaid in large, white, bold letters across the center of the image.

# S.O.S. Operele comemorative de război!

Dosar realizat de colonelul (r) Dumitru ROMAN

*Inaugurat în anul 1929, monumentul a fost ridicat de avocatul Emil Ioachimovici în memoria fiului său, locotenentul Victor Ioachimovici, și a camarazilor acestuia, morți în luptele pentru apărarea sectorului Staroselo (24 august 1916), care a rezistat cel mai mult în efortul de menținere a capului de pod de la Turtucaia.*



# Monumentul Eroilor de la Turtucaia

**Monumentul Eroilor de la Turtucaia, din Cimitirul Bellu Militar, a fost profanat cu câțiva ani în urmă. De pe soclul acestuia au fost furate patru statui din bronz, a câte o tonă fiecare, reprezentând patru sfinți. La începutul lunii mai 1998, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" a înaintat către Inspectoratul General al Poliției o sesizare pentru cercetarea și luarea în regim de urgență a măsurilor necesare pentru descoperirea și recuperarea celor patru sfinți din bronz. Sesizări similare au fost înaintate și Guvernului României. După o perioadă de circa șase luni s-a revenit cu o nouă adresă. Nici până astăzi nu s-a primit un răspuns!!!**

În anul 2015 am făcut câteva fotografii care vorbesc de la sine despre starea de plâns în care se afla acest impunător monument! Astăzi, în Anul Centenarului, o comparație între fotografiile de acum trei ani și realitatea de la fața locului este cu totul în defavoarea monumentului. Oare chiar nu se găsesc bani pentru restaurarea acestui monument?

În anul 1998, când acest monument a fost distrus, nu exista o lege pentru protejarea operelor comemorative de război și nici o instituție care să vegheze la aplicarea ei. Astăzi există și legea, și instituția îndrituită să acționeze în numele ei: Oficiul Național pentru Cultul Eroilor.

De ce Ministerul Apărării Naționale nu face demersuri pentru a prelua sub protecție și în administrație proprie Cimitirul Bellu Militar? Ar fi singura șansă de a salva istoria



*Lăsat în paragină și la cheremul mafiei care face legea în toate cimitirele din această țară, monumentul se degradează pe zi ce trece!*

În piatră a Armatei. Să nu uităm că aici se află mormintele a sute de generali și ofițeri care au făcut istoria și au adus glorie Armatei Române. Iată câteva nume: generalul Ioan Dragalina, erou al Marelui Război, și generalul Corneliu Dragalina, Cavaler al Ordinului "Mihai Viteazul", luptător în ambele războaie mondiale; Aurel Vlaicu, aviator; generalul Gh. Brăescu, scriitor; comandorul Eugen P. Botez, scriitor; sublocotenentul aviator Gh. Negel, monument realizat de sculptorul Oscar Spathe; generalul Nicolae Mărășescu, cavaler al Ordinului "Mihai Viteazul", luptător în războaiele din 1877-1878, 1913 și 1916-1918; pictorii Ion Andreescu, Ștefan Luchian, Gheorghe Pătrașcu, Theodor Palady - monumentul acestora având pe pedestal copia "Rugăciunii" de Constantin Brâncuși; generalul Ludovic Mircescu, ministru de război; generalul Traian Moșoiu, ministru de război, eliberatorul Transilvaniei în 1919; generalul erou Nicolae Piperescu; generalul Alexandru Socec; generalul Arthur Văitoianu; generalul Ștefan Holban; generalul Mihail Ceaur Aslan ș.a. ■



*"Amintiți-vă de eroii neamului!". Pe cine mai impresionează, astăzi, acest îndemn? În mod sigur, el nu are nicio valoare pentru cei care au administrat de-a lungul anilor Cimitirul Bellu Militar. Când vor fi trași la răspundere cei vinovați?*



*"Reculege-te aici!" Oare conducerea Armatei Române nu are nimic de spus despre starea deplorabilă în care se află operele comemorative de război?*



*Buruienile au luat locul florilor...  
Iar inscripțiile abia dacă mai pot fi descifrate.*



*Plăcile de marmură au fost distruse și riscă să dispară, dacă nu se iau măsuri urgente pentru repararea lor.*



*Locurile unde se aflau cei patru sfincși. Probabil au fost smulși cu răngile sau cu o automacara.*



În județul Iași există cel puțin două cazuri stranii de nerespectare a legislației privind operele comemorative de război. Am folosit cuvântul "straniu" pentru că aceste două cazuri ne proiectează în lumea lui Caragiale, unde "telegramele", adresele și invocațiile dus-întors par să nu se mai sfârșească niciodată. Să le luăm pe rând.

# Profanarea Monumentului Galata din Iași, un caz strigător la cer!

**„Cazul Galata” este, dincolo de profanarea în sine, o palmă pe obrazul instituțiilor locale, plătite din bani publici să apere legea și interesele comunității.**

**Povestea profanării celei mai impunătoare opere comemorative de război a Iașului a început cu un individ care a furat o suprafață de teren din zona de protecție a Mausoleului Galata și n-a pățit nimic!!! Ba, s-ar părea că doarme, de ani buni, liniștit și mulțumit că a reușit, prin tot felul de tertipuri și hoții, să-și ridice o vilă chiar sub umbra monumentului, pe osemintele eroilor, în una din zonele cele mai scumpe ale Iașului, sfidându-i nu numai pe locuitorii orașului, dar și istoria acestuia.**

## Povestea monumentului

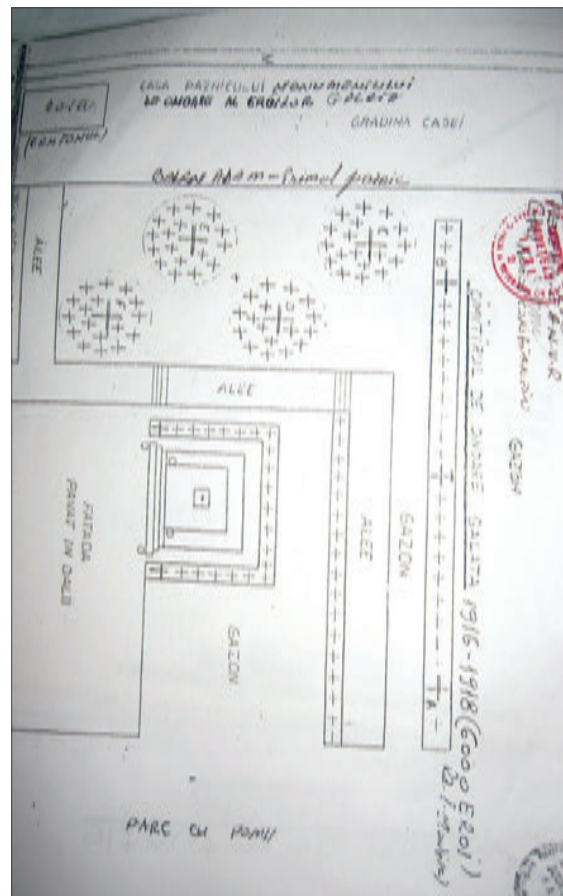
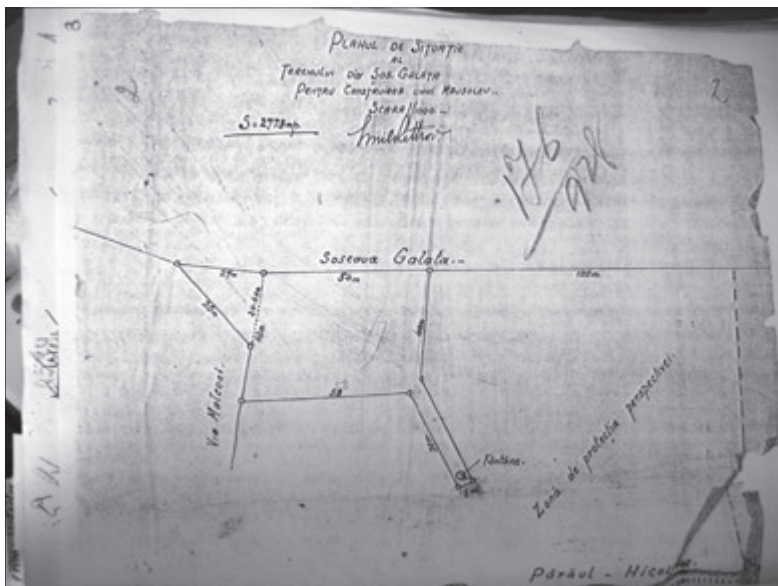
Mausoleul Galata împlinește 90 de ani de existență. Se va fi gândit, oare, cineva să marcheze în vreun fel acest eveniment? La interesul pe care comunitatea locală îl acordă monumentelor

Iașului, răspunsul vine singur: NU!

Istoria Monumentului Galata a început în anul 1928, când Societatea „Cultul Eroilor”, filiala Iași, a decis să ridice un mausoleu în care să fie depuse osemintele celor căzuți la datorie în Războiul de Întregire a Neamului Românesc, oseminte



*Fiecare cruce din piatră reprezintă osemintele a 10 eroi.*



Așa cum se poate vedea în planul întocmit la acea vreme, zona de protecție se întindea de la marginea cimitirului până la râul Nicolina. Detaliile sunt clare și pot fi oricând reconstituite în teren.

Planul cu cantonul monumentului

aflate în morminte risipite pe teritoriul a 15 comune ale județului. Trei personalități ale timpului, fie-le numele lăudate – Pimen Georgescu, mitropolitul Moldovei, generalul Iacob Zadik, vicepreședintele Societății „Cultul Eroilor”, și Osvald Racoviță, primarul Iașului – au ales locul pe care să se construiască mausoleul: dealul Galata, nu departe de mănăstirea cu același nume. În acea vreme, dealul Galata oferea o perspectivă minunată monumentului, acesta fiind vizibil din aproape toate zonele orașului.

La 29 septembrie 1928, Consiliul Municipal Iași, cu unanimitate de voturi, cedează Societății „Cultul Eroilor” o suprafață de 2.778 mp pentru construirea mausoleului. De

asemenea, municipalitatea donează și o suprafață de teren de 4.400 mp – zona de protecție!!! – în care era interzisă orice construcție privată care ar fi știrbit din caracterul solemn al ansamblului comemorativ.

La realizarea monumentului au participat arhitectul Ioan Bălău (arhitectura și pictura murală interioară) și viitorul savant Henri Coandă (sculptura). Antrepriza lucrării a aparținut fraților Marconini. În mai puțin de doi ani, mausoleul este gata, fiind inaugurat în anul 1930. Astfel, orașul Iași se putea mândri, la acea vreme, cu unul dintre cele mai frumoase monumente închinat eroilor. O construcție din beton armat – în forma unui pătrat supraetajat în trei niveluri

succesive – la baza căreia se află un cub cu latura de 20 m. Întregul ansamblu era format din mausoleul propriu-zis, unde erau depuse osemintele ofițerilor și subofițerilor căzuți pe câmpul de onoare; cimitirul, reprezentat prin 6 cruci mari și 600 de cruci mici, din ciment, fiecare reprezentând câte 10 eroi; cantonul paznicului monumentului; suprafața de protecție (4400 mp). Decenii de-a rândul, Mausoleul a fost reperul principal al ceremoniilor militare și religioase organizate – sub egida Societății „Cultul Eroilor” (din 1940, Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor) – întru cinstirea memoriei ostașilor căzuți la datorie.

În 1948, Așezământul Național „Regina Maria” pentru

Cultul Eroilor este desființat, iar ansamblul comemorativ Galata trece în administrarea Consiliului popular al municipiului Iași. Treptat, monumentul începe să intre în anonimat. Alte vremuri, alte obiceiuri, alți eroi...

## O împrăștiere... monumentală!

Ultimul paznic al monumentului din dealul Galatei a fost Bălan Adam, decedat în 1983. Acesta nu a fost niciodată proprietar al cantonului și al terenului aferent monumentului. Nu există nici un document oficial (autenticat, legalizat) care să demonstreze contrariul. Cu toate acestea, un anume Baci Gheorghe susține, folosindu-se de un „act de vânzare-cumpărare” scris de mână, că ar fi cumpărat, încă din 1969, clădirea-canton!? Culmea, acest înscris – care se va dovedi că a fost falsificat – este luat în seamă de instanță, care, prin sentința civilă nr. 23055/12.11.2002, definitivă și irevocabilă, admite acțiunea civilă (dosar nr. 17321/2001) și, în baza art. 1890 Cod civil, „constată că Baci Gheorghe a dobândit dreptul de proprietate asupra imobilului situat în Iași, Șos. Galata nr. 61, compus din casă și teren în suprafață de 1200 mp prin uzucapiunea de 30 ani.” Și astfel, cetățeanul Baci Gheorghe ajunge – caz rarissim în istorie! – proprietarul unui loc sacru: Mausoleul Eroilor Galata din Iași!

Această hotărâre judecătorească – cu adevărat monumentală! – este atacată de către Asociația Națională „Cultul

Eroilor”, filiala județului Iași, care solicită anularea sentinței civile nr. 23055, din noiembrie 2002, a Judecătoriei Iași, pe calea recursului extraordinar. În urma procesului (dosar nr. 16642/2005), instanța constată vinovăția lui Baci Gheorghe (fapta inculpatului constând în aceea că, folosind un înscris sub semnătură privată falsificat, a indus în eroare instanța de judecată) și îl condamnă la pedeapsa de un an închisoare, cu suspendare, pentru „săvârșirea infracțiunii de uz de fals prevăzută și pedepsită de dispoziția art. 291 Cod penal.” De asemenea, dispune anularea înscrisului intitulat „act de vânzare-cumpărare”, datat 18.08.1969.

## ...și o logică fără comentarii!

Recursul – solicitat de Baci Gheorghe – nu schimbă cu nimic problemele de fond ale dosarului. Falsul este dovedit! Iată însă cum interpretează justiția acest delict: „...Astfel, s-a stabilit că în anul 2001 învinuitul Baci Gheorghe a promovat la Judecătoria Iași o acțiune de constatare a dreptului de proprietate, ocazie cu care a prezentat un înscris sub semnătură privată din care reieșea că a cumpărat de la numitul Bălan Adam un teren cu o construcție în anul 1969 și l-a propus ca martor pe învinuitul Bălan Florin, care a confirmat acest aspect. Prin rechizitoriul cu nr. 3487/P/2005, Baci Gheorghe a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 291 C.p., constatându-se că înscrisul

prezentat de el în fața instanței este fals, dar acest lucru nu înseamnă că tranzacția din anul 1969 nu a avut loc în realitate și implicit nici că învinuitul Bălan Florin ar fi declarat mincinos. Baci Gheorghe a susținut în mod constant că actul a fost întocmit de către Bălan Adam, însă acest aspect și realitatea tranzacției nu s-a putut (sic!) stabili întrucât Bălan Adam a decedat. În fața instanței, învinuitul Bălan Florin a declarat că știe că din anul 1969 Baci Gheorghe este proprietarul terenului, aspect pe care l-a susținut și în prezent.

*Este posibil ca într-adevăr să fi fost întocmit un act la acea dată, acesta să fi fost pierdut și pentru a se putea constata dreptul de proprietate, învinuitul Baci Gheorghe să fi procedat la întocmirea în fals a unui nou înscris.”*

Fără comentarii! Cu o asemenea logică nu te poți pune! Urmarea: chiar dacă falsul a fost demonstrat, tot hoțului i s-a dat dreptate!? Și astfel, după trei ani de procese, Asociația Națională „Cultul Eroilor”, filiala Iași, s-a văzut învinsă și obligată la plata cheltuielilor de judecată. Iar Judecătoria Iași s-a înscris cu un caz unic în istoria justiției române. Nici nu-i de mirare, când vezi că cei chemați să facă dreptate confundă – culmea, într-un document oficial! – Asociația Națională „Cultul Eroilor” cu Asociația Națională „Cultul Evreilor”!? Cum ar putea să existe în România o asociație națională „Cultul Evreilor”? Ori doamna Nica Andreea Oana, de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași, habar n-are pe ce lume trăiește, ori are ceva cu evreii din... Galata. Dragă



doamnă NICA, cred că nu v-ar strica (la imagine) să mai puneți mâna, din când în când, și pe o carte de istorie, și pe gramatica limbii române. Cât privește justiția pe care o promovați, ce să mai spun? NICA!

Trist este și faptul că însăși Primăria Municipiului Iași a rămas indiferentă față de acest caz incredibil de împrăștiat. Iată ce răspundea fostul - și faimosul - primar Gheorghe Nechita la o adresă a ANCE, filiala Iași:

*„Prin sentința civilă nr. 13055/2002 a Judecătorei Iași instanța a constatat dreptul de proprietate al numitului Baci Gheorghe în temeiul uzucapiunii de lungă durată pentru terenul în suprafață de 1200 mp și casa de locuit situate în Iași, șos. Galata nr. 61. Din motivarea soluției dată (sic!) reiese că terenul proprietatea numitului Alexandroae Ioan a fost cumpărat prin act sub semnătură privată de Baci Gh. care l-a stăpânit neîntrerupt din anul 1959 (sic!).*

Întrucât dvs. susțineți că terenul cu privire la care s-a constatat dreptul de proprietate numitului Baci Gheorghe ar fi domeniul public al municipiului Iași, conform legii 213/1998, ținem să precizăm că din actele înaintate de dvs. nu reiese că amplasamentul terenului ce a făcut obiectul donației este același cu terenul precizat în sentința civilă nr. 13055/2002.

*Cu precizarea că vom reanaliza cererea dvs. în cazul în care ne veți înainta acte doveditoare, vă asigurăm de întregă noastră considerație.”*

După cum se poate constata din acest răspuns, primarul

## Din dosarul „cazului Galata”

- „În registrul posesorilor pe municipiul Iași din anul 1977, la pag. 165, figurează Monumentul de Onoare al Eroilor (1916-1918), Galata, în administrarea Consiliului popular al municipiului Iași, cu suprafața de 0,4400 ha”. **(Oficiul de Cadastru Agricol și Organizarea Teritoriului Agricol, Iași, adresa nr. 2075 din 18 iunie 1998)**

- „Terenul are forma din planul anexat închizând o suprafață de 2778 mp. Suntem de părere ca afară de acest teren municipiul să creeze o zonă de protecție a perspectivei mausoleului după cum se arată în plan, ea începând din șos. Galata până în pârâul Nicolina.” **(Procesul verbal din 16 iunie 1928)**

- „Acest teren este format din trei trupuri alăturate și are următoarele megieșii: **Trupul I** are forma triunghiulară și se mărginește: la Sud cu via Malcoci pe lungime de 35 m, la Nord-Vest cu șoseaua Galata pe lungime de 27 m și la Nord-Est cu imașul comunal pe lungime de 27,4 m. **Trupul II** are forma patrulateră și se mărginește: la Sud-Vest cu via Malcoci pe lungime de 17,6 m, la Vest cu trupul I pe lungime de 27 m, la Nord-Vest cu șoseaua Galata pe lungime de 54 m, la Est cu drumul spre fântână pe 5 m, tot la Est cu imașul comunal pe 58 m și la Nord cu imașul comunal pe 40 m. **Trupul III** este drumul spre fântână și se mărginește: la Nord cu imașul comunal pe lungime de 30 m, la Est tot cu imașul pe 5 m, la Sud tot cu imașul pe 30 m și la Vest cu trupul II pe lungime de 5 m.” **(Act de Donație al Primăriei Municipiului Iași, 1928).**

- Monumentul Eroilor Galata a fost în evidența Asociației Naționale a Veteranilor de Război, filiala Iași, din 1990 până în 1993, când a fost preluat de Asociația Națională „Cultul Eroilor”, filiala județului Iași, care a fost înființată în baza Hotărârii Judecătorești nr. 664/1991.

- În 1992, Comisia Veteranilor de Război din Iași constată o gravă profanare a Monumentului și Cimitirului Eroilor Galata, o degradare a materialelor din dotarea Ansamblului comemorativ, unele fiind dispărute (Cartea de Aur; butelii de aragaz pentru flacăra eternă; drapele, candelă, precum și 474 de cruci din cele 600). Toate aceste lipsuri și degradări nu au putut fi justificate de cetățeanul Baci Gheorghe, care ocupa în acel moment cantonul paznicului, deși nu a fost angajat niciodată ca paznic al monumentului.

- În 1998, Asociația Națională Cultul Eroilor, cu sprijinul Asociației Veteranilor de Război, a refăcut pictura interioară a Cupolei Mausoleului. ■

vorbește când de „cumpărare”, când de „donație”. Ca să nu mai spunem că și numărul sentinței civile și anul „cumpărării/donației” sunt greșite... Dar poate că la primărie asemenea amănunte contează mai puțin!

Ne-am întrebat ce rost are să mai vorbim despre acest caz? Și totuși, el merită reluat ori de câte ori vorbim de profanarea monumentelor eroilor, pentru că este un caz tipic vremurilor pe care le trăim. În cei 28 de ani de tranziție s-a furat ca-n codru. S-au furat fabrici, s-a

furat flota comercială, s-au devalizat bănci... Dar nu ne-am fi închipuit vreodată că se vor fura și monumentele eroilor... Spuneam, într-un număr de revistă anterior, că ar fi cazul ca

Oficiul Național pentru Cultul Eroilor – continuatorul prin lege al Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor – să redeschidă cazul Galata pentru a demonstra care este adevărul.

**Cum arată Monumentul Galata în anul Centenarului Marii Uniri? S-a schimbat ceva în bine? Din Iași, președintele Filialei județene a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", domnul colonel (r) ing. Ioan Timofte, ne spune că monumentul nu mai are, așa cum prevede legea, o zonă de protecție. Fără o delimitare clară, eventual printr-o împrejmuire, acesta a ajuns un fel de adăpost pentru oamenii străzii...■**



*În 1992, din cele 600 de cruci mai erau doar 474. Oare câte mai sunt în anul de grație 2018?*

# La Butea, un cetățean a fost împrăștiat cu ...Cimitirul Eroilor!...

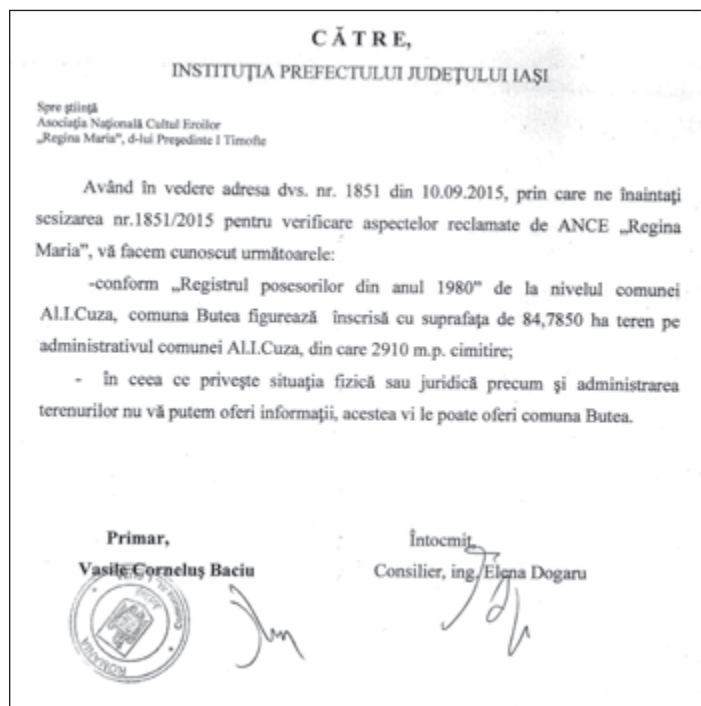
**Cazul Cimitirului Eroilor din localitatea Butea ne propulsează exact cu 100 de ani în urmă, imediat după încheierea Primului Război Mondial, când țărani intrau cu plugurile peste cimitirele militare improvizate, amenajate în fugă chiar pe locurile unde s-au dat luptele. Scăpați de urgia războiului, oamenii satelor s-au întors la ale lor, au ieșit la arat și la semănat. Nu contează că au dat de mormintele altor oameni! E proprietatea lor și nu-i interesează! Statul să vină să-și ia morții!**

**O asemenea barbarie s-a repetat la sfârșitul lunii martie 2014 în comuna Butea, din județul Iași. În mod paradoxal, din nou ne întâlnim cu judecata oarbă a Justiției. Ca și în cazul Monumentului Eroilor Galata, și aici, datorită justiției, s-a ajuns la situația aberantă ca o persoană să fie împrăștiată cu ...Cimitirul Eroilor.**

**Colonelul (r) ing. Ioan Timofte, președintele filialei județene Iași a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", a trăit la propriu toată această tragi-comedie. Totul a pornit de la un telefon al unui cetățean din comuna amintită, care reclama profanarea Cimitirului eroilor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial (1941-1945) din localitate. Terenul cu suprafața de 2000 mp, pe care se află cimitirul**



Adresa Consiliului Județean Iași



Adresa primarului localității Alexandru Ioan Cuza

**eroilor (unde sunt înmormântați circa 10 000 de militari, conform monografiei comunei), a fost retrocedat în 1994 unei localnice, care deține și certificat de proprietate în urma unei decizii judecătorești definitive. Femeia a plecat la muncă, în Italia, și l-a delegat pe fratele său, din satul Izvoarele, comuna Răchițeni, să se ocupe cu muncile de primăvară. Acesta a apucat să scoată mai multe cruci și să are terenul, așa cum s-a înțeles cu sora lui. Aparent, un om nevinovat, chiar dacă a scos și va mai scoate cruci din mormintele eroilor, cunoscuți și necunoscuți, care și-au jertfit viața pentru apărarea țării. În fond, e proprietatea lui și face ce vrea cu ea!**

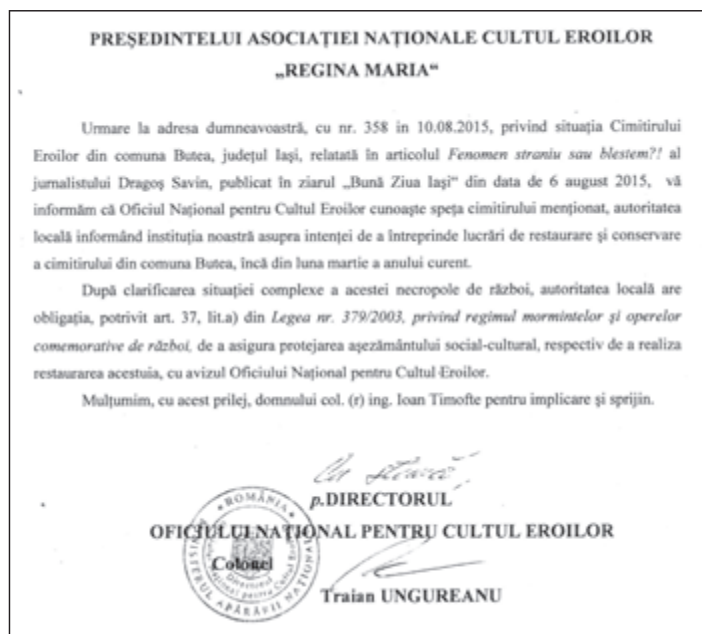
Așa a început o poveste care pare să nu se mai termine. În urma scrisorii colonelului (r) ing. Ioan Timofte către instituția Prefectului - Județul Iași, prefectul de la acea vreme a comunicat Primăriei comunei Butea următoarele: "Până la data de 15 mai 2014 urmează să procedați, cu acordul persoanei îndreptățite, la identificarea suprafeței de teren de aceeași natură și valoare cu terenul deținut de către proprietar, pe locul unde se află cimitrul eroilor, în vederea stingerii litigiului existent."

Zis și... nefăcut! Pentru că litigiul nu s-a stins nici până azi. Presa locală a brodat, încântată de această temă, cu titluri de senzație: "Fenomen straniu sau blestem? Un cimitir din Iași a dispărut într-o clipă de pe fața pământului!" Ce va să zică presa cu acest titlu straniu? Simplu: când primarul comunei Butea părea că găsisse soluția de rezolvare și se pregătea "să demareze lucrările de recondiționare", nu se știe cum s-a făcut că cimitrul a dispărut din evidențele primăriei. Practic, cimitrul eroilor nu se mai află în administrarea primăriei Butea!? Dom' primar constată, uluit, că nu mai poate face nimic, terenul în dispută ajungând pe teritoriul comunei Alexandru Ioan Cuza. Straniu, nu-i așa? Dar și mai straniu ni se pare faptul că primarul din Alexandru Iona Cuza susține că cimitrul nu se află în administrarea comunei pe care o păstorește!!!

De aici, intră în joc lumea lui Caragiale. Telegrama..., telegrama... Iată câteva mostre. ■



Adresa primarului localității Butea



Adresa Oficiului Național pentru Cultul Eroilor

TÂRGU JIU

## Cimitirul Cimitirului Eroilor...

**În anii '30 ai secolului trecut, un diplomat german venit special pentru a vedea „Cimitirul de Onoare din Târgu Jiu” a apreciat că acest loc sacru “este cel mai îngrijit și mai frumos din toată Oltenia”.**

**Care este astăzi soarta acestui cimitir?**

**Domnul colonel în retragere Ion C. Gociu, fost președinte al Filialei Gorj a Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”, în 2014, ne scrie următoarele:**

“...Am fost ofițer al Armatei Române din anul 1955 până în anul 1992 și toată activitatea am desfășurat-o numai în Garnizoana Târgu Jiu; mai puțin anii de studiu la școala militară și la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”. Am făcut liceul în acest municipiu din anul 1945-1952 și am pretenția că știu foarte bine tot ceea ce este legat de Cimitirul Eroilor, de pe vremea când, în Ziua Eroilor, veneam cu clasa, aduși de diriginte la festivitățile



*Aleea de intrare în Cimitir. În dreapta, mai în spate se observă locul mormintelor ostașilor sovietici din cel de Al Doilea Război Mondial. În stânga este gardul viu ce formează o perdea a locului cu mormintele/cavourile recente. Crucile de pe marginea aleii sunt strămutate din vechea poziție ca să marcheze Cimitirul de Onoare. Locurile goale au rămas după ce s-au luat crucile și au fost puse „aiurea” în jurul Troiței.*

organizate. Mai mult, bunicul meu, după spusele tatălui meu, ar fi fost îngropat aici. Ion C. Gociu, că așa se numea și el, când a ajuns acasă, întors din prizonierat din Germania în anul 1919, a murit în spitalul din Târgu Jiu, bolnav fiind de tifos exantematic. Atunci tata avea doar 8 ani, mama lui era analfabetă și n-au mai aflat nimic de locul mormântului. Doar atât li s-ar fi spus că „boala fiind contagioasă a fost îngropat în acest cimitir”, mai izolat, la marginea orașului, el murind

după o lună de la venirea din Germania. V-am mărturisit toate aceste lucruri, ca să mă înțelegeți de ce țin așa de mult la acest loc sacru, și nu ca să mă laud, cine am fost eu.

Din anul când am părăsit, prin ieșirea la pensie, poziția de ofițer activ, și conform legislației după 1991, și în garnizoana Târgu Jiu s-a intervenit pentru obținerea unui teren pe care să se amenajeze un Cimitir Militar, lucru normal pentru cadrele care au slujit armata cu credință. Conducerea de atunci



*Bustul gl. Ion Culcer care era în Cimitirul de Onoare până în anul 2011 (în capul aleii)*



*Soclu rămas gol după ce bustul a fost furat. În spate este limita Cimitirului spre nord*

a garnizoanei, fără să țină seama de respectarea legislației privind Cultul Eroilor, a acceptat oferta Primăriei municipiului Târgu Jiu, care, ca să se derobeze de grija și sarcinile menținerii într-o stare bună a unui *așezământ social-cultural*, a aprobat drept de spațiu pentru Cimitirul Militar chiar în Cimitirul de Onoare al orașului, de altfel singurul obiectiv închinat eroilor din acest târg, unde și-au găsit locul de veci peste 1.300 de soldați, alte surse sugerează peste 1.800 de militari morți: români, germani, austrieci, în Primul Război Mondial și 75 de militari ruși în cel de al Doilea Război Mondial, decedați în Spitalul de Front instalat din anul 1945 în Târgu Jiu. După preluare de către garnizoană a terenului (fostului Cimitir de Onoare), terenul a fost împărțit în două loturi inegale; partea mare pentru Cimitir Militar și cea mică a rămas pentru Cimitirul de Onoare, unde, de când mă știu este o pădure ce datează de 80-100 de ani.

Pe terenul repartizat pentru Cimitir Militar, în suprafață de peste 7800 mp, nu este nici un copac. De ce oare!? Fiindcă pe acest teren erau parcelele cu militarii înmormântați, aranjați pe naționalități, având pe cruci înscrise numele, sau erau necunoscut, care erau făcute din beton, puse la căpătâi în partea de vest a mormântului fiecăruia.

Cu o lipsă de responsabilitate de neînțeles pentru un cadru militar, dusă în extremis, cu buldozerul, toate crucile au fost rase de pe suprafața pământului

și apoi cărate, probabil la groapa de gunoi a orașului, operațiune dirijată de șeful comendurii de garnizoană de atunci. În felul acesta s-a creat un spațiu „viran” și „tot într-o veselie”, peste mormintele ostașilor din Primul Război Mondial s-au construit, din anul 1993 până acum, peste 80 de cavouri și activitatea nu încetează.

În ziua de 14 iulie 2014, împreună cu membrii noului Comitet Director al Filialei, am mers la cimitir să vedem la fața locului care este situația și care au fost condițiile create de s-a putut fura din cimitir bustul gl. Ion Culcer. Păcat că n-am avut aparat de filmat. Groparii, care lucrau în ziua aceea la cripte, scoteau din pământ oase: cranii cu dantură completă, fragmente de femur etc. L-am întrebat pe preotul militar care dirijează această... nu știu cum să-i zic!?, cum a procedat cu osemintele găsite. Dezinvolt, de parcă ar fi fost o faptă bună, ostentativ, ne-a replicat: „Le-am îngropat creștinește!” Personal am rămas crucit de un asemenea răspuns dat de cel pus să slujească eroii. Preotul în cauză a încălcat cu bună știință sau condamnabilă neștiință prevederile Legii nr. 379/ 2003.

Construirea de cavouri pe acel loc, dacă se anchetează, se va constata că este o afacere veroasă, făcută, culmea, de cei puși să respecte Eroii. De câțiva ani, Ziua Eroilor nu mai este omagiată în Cimitirul de Onoare, cum ar fi normal. Zona este deplorabilă: gardul de împrejmuire este dărâmat,



*Spațiu ce a aparținut Cimitirului Eroilor, acum Cimitir militar. Aici au fost înmormântați peste 1200 de militari germani, austrieci și români, pe parcele distincte, rase cu buldozerul în anul 1993. În dreapta este gardul despărțitor de str. Narciselor, în stânga se observă cavourile construite (cca. 85 buc.) peste mormintele eroilor, dar se continuă lucru și la altele.*



*O troiță montată recent și câteva cruci originale din cele ce au mai rămas neduse la groapa de gunoi a orașului. În dreapta se observă începutul mormintelor construite recent Cimitirul Militar (Cazarma nr. 3400), dacă nu mă înșel. Aceasta este aleea ce duce la locul statuii gl. Ion Culcer. În spațiul din față (stânga - dreapta) se primea Onorul Gărzii la sărbătorile când se depuneau coroanele: 9 Mai și 25 Octombrie.*

aleea pe care se primea raportul și defilau militarii are asfaltul măcinat, împrejmuirea parcelei cu obeliscul și mormintele militarilor sovietici degradată. Crucile originale, vreo 70-80 la număr, oprite de a ajunge la groapa orașului, au fost plantate pe marginea aleii să se vadă că „aici este Cimitirul de Onoare!” Dar culmea, față de mormintele imaginar schițate, aceste cruci pentru unii sunt la cap, iar pentru alții la picioare. Câtă ignoranță, tocmai din partea celor plătiți și cu pretenții creștinești și patriotice!!!

Populația avizată din Târgu Jiu este oripilată de ce

s-a întâmplat cu Cimitirul de Onoare. În calitatea mea de atunci, am solicitat ca lucrările la cripte să fie stopate, ce s-a construit să fie împrejmuitor, terenul neafectat să fie stabilit cadastral, să se refacă parcelele cât se mai poate, să se repare jumătatea din gardul împrejmuitor care s-a oprit la limita considerată a aparține Cimitirului Militar, să se reconfecționeze bustul generalului, iar Ziua Eroilor să se serbeze, ca dintotdeauna până în anul 2010, în acest loc și nu pe scările Prefecturii Gorj. Întrucât nu s-a ținut seama de cele solicitate, mi-am dat demisia din

funcția de președinte al Filialei Gorj a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria". Am adresat o scrisoare Oficiului Național pentru Cultul Eroilor în care am solicitat să se intervină pentru stoparea extinderii lucrărilor cu cripte și anchetarea cazului, la fața locului, de către o comisie, fiind vorba de încălcări ale prevederilor art.15 și 16 din Legea nr. 379/ 30 septembrie 2003. Totodată, am solicitat planul acestui cimitir cu datele cadastrale (suprafață, alei, parcele), dipunerea mormintelor cu numele celor înmormântați existente până la 1 ianuarie 1990. ■

Cimitirul de Onoare se află în nordul orașului, pe „câmpul de exerciții”. Această organizare, în teren, i-a aparținut Comendurii de garnizoană nr. 264, condusă de maiorul R. SAUER, potrivit proiectului Lange și Feuerhahn. Lucrarea s-a efectuat în decembrie 1917, după modelul Cimitirului Ohlsdorf din Hamburg, care trece drept cel mai frumos cimitir de acest fel din Europa. Inaugurarea a avut loc la 17 noiembrie 1918.

După război, colonelul român V. Kreysa, fost ofițer al armatei Austro-Ungare, s-a ocupat de întreținerea cimitirului, acționând ca Regimentul de Infanterie nr. 18, din apropiere, să-și asume obligația de îngrijire a acestuia.

În cimitir își dorm somnul

de veci peste 1.300 de militari, germani și români, precum și circa 100 de unguri. Tot aici se odihnesc osemintele ofițerilor care în război au fost onorați cu Ordinul militar "Mihai Viteazul".

Aleea principală, pietruită complet, conduce spre un loc liber, umbrit de tei, pe care îl înconjoară molizi. În mijloc se ridică o cruce mare de piatră în care este dăltuit epigraful:

**"Călătorule, care ți-e dor încă să vezi soarele, salută-ne patria pe care noi credincioșii**

**am iubit-o mai mult decât viața".**

Gropile au fost rânduite în straturi lungi, delimitate de pajiști de gazon, pe care se ridică mormintele. Tot felul de flori străjuiesc aceste locuri. Crucile de stejar, cu inscripționări, au fost înlocuite, parțial, cu cruci de beton inscripționate.

Prin poziționare și îngrijire, Cimitirul de Onoare din Tg. Jiu trebuie desemnat drept unul dintre cele mai frumoase din România. ■

## Câteva date despre Cimitirul de Onoare din Tg. Jiu

Fotoreportaj realizat de Colonel în retragere Ion C. GOCIU



SLATINA

## Cimitirul Eroilor din cazarma dezafectată

O distinsă doamnă, profesoară de istorie (în prezent pensionară), Doina Leulescu, membră de onoare a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, a întocmit o lucrare, intitulată „Monumente și eroi din județul Olt” (lucrare în curs de apariție). Informațiile culese, din arhive ori din înscrisurile de pe fațadele monumentelor eroilor din toate localitățile județului Olt, fac posibilă immortalizarea lor în file de carte pentru a arăta urmașilor noștri că și oltenii, alături de ceilalți fii ai țării, au pus mai presus decât viața lor viața Patriei. Pentru a aduna date despre monumente, troițe și cimitire de eroi din județul nostru, doamna profesoară a colindat toate satele, comunele și orașele județului, deplasându-se de cele mai multe ori cu mijloace de transport în comun, plătind biletele din pensia ei modestă de dascăl.

Pentru efortul și strădania ei, renunțând la banalele bucurii cotidiene și aplecându-se cu dragoste peste filele îngălbenite de vreme din arhive, pentru a afla date despre operele comemorative de război (cine și când le-a construit, unde sunt amplasate, cum au fost îngrijite etc.).

În documentările sale a descoperit la paginile 19-21 ale dosarul nr. 92/1920 al Prefecturii jud. Olt, că în incinta fostului regiment de artilerie din Slatina

- Regimentul I Obuziere devenit apoi Regimentul I Artilerie „Eremia Grigorescu” - se afla (căci acum nu se mai află) un cimitir de eroi, în care-și dorm somnul de veci peste 600 de ostași români și 7 străini căzuți în Primul Război Mondial. În dosarul menționat sunt trecute următoarele date:

- Tabloul locurilor în care se găsesc mormintele izolate, grupurile de morminte și cimitirele militarilor români, aliați și dușmani, morți în timpul campaniei 1916-1918
- Satul sau cătunul..... comuna urbană Slatina
- Locul unde se găsește mormântul izolat, grupul de morminte sau cimitirul..... terenul Regimentului I Obuziere
- Numărul mormintelor..... nu se poate preciza, fiind multe gropi comune
- Suprafața ocupată..... 50mx50m = 2500m<sup>2</sup>
- Nr. morților îngropați
- soldați români – 618
- soldați aliați și dușmani – 7 (3 soldați ruși; 1 soldat sârb; 1 soldat turc – din România; 1 soldat maghiar – din România; 1 soldat austriac.

• Nr. total – nr. aproximativ al morților îngropați în cimitirul de la Regimentul I Obuziere = 625

În continuarea documentului sunt prezentate numele celor 618 soldați români și 7 străini îngropați în cimitir.

Din discuțiile cu colonelul

(r) Gheorghe Lepădat, fost comandant al Regimentului I Artilerie „Eremia Grigorescu” în perioada 1986-1989, regiment care a moștenit istoria, tradițiile și cazarma fostului Regiment I Obuziere, am reținut următoarele: „În perioada în care am fost comandant de regiment, am aflat de la ofițerii în vârstă și în special de la lt. col. Miu (în prezent decedat), fost șef al serviciului carburanți - lubrifianti al regimentului, că în incinta cazarmii a existat până în anii 1950 un cimitir de eroi căzuți în Primul Război Mondial. Cimitirul se afla exact pe teritoriul depozitului C.L. Cu ocazia săpării unei gropi pentru introducerea unui bazin cisternă pentru depozitarea de carburanți, s-au găsit oseminte umane. Tot în incinta depozitului C.L. s-a săpat un bordei pentru păstrarea unor unelte necesare lucrului în depozit și, cu această ocazie, de asemenea, s-au găsit oseminte umane. Mărturisesc că în această perioadă ne era teamă să comentăm asemenea lucruri.”

Cunoaștem din istoria Regimentului I Obuziere, devenit Regimentul 1 Artilerie „Eremia Grigorescu”, că în anii '50 se subordona Diviziei „Tudor Vladimirescu”, divizie formată pe teritoriul URSS, din prizonieri români, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Comandanții de unități și mari unități militare în acea perioadă

cu vremuri aprige proveneau, în mare parte, din rândul celor școliți la Moscova. Tot în acea perioadă, unitățile noastre militare mai erau încă îndrumate de consilieri sovietici. Așadar, vitregiile istoriei, nepăsarea oamenilor, dar și lipsa de respect pentru eroii neamului au făcut ca astăzi acel cimitir, unde-și dorm somnul de veci eroii care au plătit cu viața lor înfăptuirea României Mari la 1 Decembrie 1918, să nu mai existe.

La 1 Decembrie 2018 se vor împlini 100 de ani de la Marea Unire înfăptuită și cu sacrificiul celor peste 600 de ostași români, îngropați într-o cazarmă, azi dezafectată, în care, probabil, pe acel teren aflat în proprietatea Primăriei municipiului Slatina se vor construi blocuri sau, după unele informații, un parc de agrement.

Noi, urmașii acelor eroi uitați astăzi de neamul și țara lor, nu avem și nu știm exact unde să le aprindem o lumânare la căpătâi

sau să le punem o floare pe mormânt! Considerăm că a venit momentul și Dumnezeu a rânduit în așa fel ca noi să reparăm această nedreaptă „răsplată” față de cei care s-au jertfit pentru țară. Și din minim respect față de jertfa lor să reabilităm acest cimitir sau cel puțin să construim un monument pe fațada căruia să fie încrustate numele acestor eroi.

Iată ce ne spunea Regina Maria în primul număr al revistei „Cultul Eroilor Noștri”, apărută în anii 1919-1920, în articolul intitulat „Pentru morții noștri”: „În toate timpurile și la toate popoarele, cultul morților a fost religia căreia i s-au închinat toți cei mari și umili. Toți au cinstit și preamărit morții cu obiceiuri și rituri păstrate cu evlavie pentru pomenirea celor duși din viață. Din vremuri străvechi totdeauna s-au ridicat monumente ca să veșnicească numele morților. (...) În vremea războiului am întrebat odată pe o bătrână cerșetoare

ce aş putea să fac pentru ea și mi-a răspuns că singura ei dorință era să-i dăruiesc grâu ca să poată duce o colivă la biserică în amintirea fiului ei mort pentru patrie. Cea mai mare cinste însă au avut-o întotdeauna cei morți în lupte. (...) Cât de mulți au murit luptând în vremea noastră? A mai băut oare vreodată pământul atâta sânge? A mai primit oare vreodată în sânul lui atâția morți? Mormintele de viteji sunt răspândite pe întregul pământ și fiecare țară îngrijește de mormintele ei. Cu pietate și cu smerenie sunt cercetate locurile luptelor și se duc cu flori la mormintele vitejilor. (...) Lacrimile văduvelor, mameilor, orfanilor vor fi mai puțin amare când vom avea grijă de mormintele vitejilor.” ■

**Locotenent - colonel (r)  
Victor EPURE  
președintele filialei județului  
Olt a Asociației Naționale Cultul  
Eroilor „Regina Maria”**

În Cimitirul de Onoare românesc de la Teiș dorm somnul de veci 360 de eroi români cunoscuți și necunoscuți, înmormântați în 334 de morminte individuale sau comune, decedați în Lazaretul (infirmieria) de la Teiș, în perioada 1916 - 1917. Alături de aceștia este înmormântat și eroul maior Ioanid I. Alexandru, mort în luptele din munții Tatra.

În incinta necropolei există două monumente comemorative: unul, situat în centru, având inscripționat textul „Glorie veșnică eroilor căzuți pentru apărarea gliei strămoșești și neatârănarea neamului românesc”, și celălalt amplasat lateral-dreapta, având inscripția: „1916-1918. Dulce et decorum est Pro Patria mori”.

Monumentul central a fost restaurat în 2015. ■



BRĂILA

## Trei monumente din municipiul Brăila au fost vandalizate în ultimii ani



### Obelisc 1916-1919,

înscris în Lista monumentelor istorice publicată de Ministerul Culturii în M.O. partea I, nr. 113 bis, din 15.02.2016. Aflat în cartierul "Nedelcu Chercea", intersecția str. Decebal cu str. Viforului și șos. Focșani, în fața bisericii "Sf. Mina", monumentul avea fixat, în vârf, un



vultur de bronz, care a fost furat în anul 2012. Autorii furtului au rămas necunoscuți. Încă din februarie 2015, în Consiliul Local Municipal a fost aprobată în unanimitate o hotărâre de mutare a monumentului în curtea Căminului Cultural din cartierul "Nedelcu Chercea". Nici până astăzi hotărârea nu a fost pusă în aplicare!

## Cimitirul ostașilor germani 1916- 1918 și 1944,

monument de for public, aflat în cartierul "Nedelcu Chercea", str. Barbu Ștefănescu Delavrancea. Plăcile metalice cu numele ostașilor au fost furate în anul 2012. Autorii furtului au rămas necunoscuți. Primăria municipiului intenționează să monteze alte plăci, dintr-un material nemetalic, dar, deocamdată, nu este în posesia numelor ostașilor care erau inscripționate pe vechile plăci.



**Bustul generalului Ion Macri,** înscris în Lista monumentelor istorice publicată de Ministerul Culturii în M.O. partea I, nr. 113 bis, din 15.02.2016. Bustul din bronz, aflat în Cimitirul Eroilor din Cimitirul "Sfântul Constantin", a fost furat

în anul 2005. Autorii furtului au fost identificați și pedepsiți, dar bustul nu a fost recuperat, fiind distrus de hoți în scopul comercializării bronzului. În anul 2011, în locul bustului a fost montată o cruce. ■

**Fotoreportaj realizat de: Locotenent-colonel (r) Constantin GIURGEA**

JUDEȚUL COVASNA

# Cine salvează Monumentul Ostașului Român din Sf. Gheorghe?

**Bună ziua,  
Aș dori să vă semnalez un monument neîngrijit care face subiectul unor polemici, în ideea că ați putea întreprinde ceva pentru reabilitarea lui. Este vorba despre Monumentul Ostașului Român din Sf. Gheorghe.**

**Vă trimit și un articol recent despre asta.**

**Marius Mateiș**

Autoritățile locale din Sf. Gheorghe au alocat suma de 220 000 lei pentru reabilitarea Monumentului Ostașului Român din Cartierul Gării, însă lucrările nu s-au putut realiza pentru că nicio firmă nu s-a prezentat la licitații, afirmă primarul Antal Arpad.

*"Eu cred că până acum de două ori s-a licitat lucrarea și nu s-a prezentat nicio firmă. Deci, aici, noi chiar am dat dovadă de bună-credință, am aprobat documentațiile, am alocat suma în buget, am făcut licitație, dar nu s-a prezentat nimeni. Eu nu pot să oblig pe nimeni să vină la licitație!"* - a declarat primarul Antal Arpad.

Impunătoarea statuie a Ostașului Român, realizată din bronz, de sculptorul Balogh Peter, a fost dezvelită la 18 septembrie 1974. Reprezentanții comunității românești din Consiliul local municipal au semnalat în



repetate rânduri că monumentul s-a deteriorat considerabil și au solicitat intervenția Primăriei pentru reabilitarea acestuia, arătând că o parte dintre manifestările oficiale ce marchează momente importante din istoria poporului român au loc, în fiecare an, în fața acestei statui.

Președintele Asociației Județene a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere și al Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» Covasna, col. Ioachim Grigorescu, a declarat pentru AGERPRES că statuia Ostașului Român a fost ridicată în memoria luptelor de eliberare a orașului Sfântu Gheorghe, fiind primul oraș din Ardealul de Nord eliberat de sub ocupație fascisto-hortystă, în 8 septembrie 1944. El a menționat că a participat la festivitatea de dezvelire în urmă cu 40 de ani, fiind unul dintre cei patru tineri locotenenți din Batalionul 22 Vânători de Munte care au asigurat Garda de Onoare la Monument. **(Oana Mălina Negrea, Agerpres)**

**NOTA REDACȚIEI. Ce comentarii poți să faci în acest caz, decât să lauzi "buna-credință" a primarului din Sf. Gheorghe!!! Dacă în alte chestiuni locale, domnul Antal Arpad a mai scăldat-o, a mai fentat-o - cum lasă chiar dânsul să se înțeleagă -, aici, în organizarea licitației pentru restaurarea Monumentului Ostașului Român, chiar a dat dovadă de bună-credință! ■**

# Povestea Cimitirului Eroilor din Sf. Gheorghe

Prima semnalare despre soarta Cimitirului Eroilor din Primul Război Mondial, situat în Sfântu Gheorghe, Covasna, a venit la redacție cu vreo cinci ani în urmă. Conducerea de atunci a Filialei județului Covasna a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” relatează faptul că, din 1990, „...autoritățile locale (U.D.M.R.) au lăsat acest cimitir în paragină și, în cele din urmă, au distrus (profanat) obeliscul din centrul cimitirului. Despre acest cimitir am sesizat Președinția, Guvernul, Ministerul

*Apărării Naționale, Ministerul Culturii, au venit, au văzut și atât!”*

Și totuși, o știre, publicată chiar la începutul anului 2018, anunță că „reabilitarea Cimitirului Eroilor din Sfântu Gheorghe, unde sunt înhumați ostași din 12 țări căzuți în timpul Primului Război Mondial, este unul dintre proiectele propuse a fi materializate în acest an, în contextul aniversării Centenarului Marii Uniri de la 1918, a declarat pentru AGERPRES, prefectul județului Covasna, Sebastian Cucu”.

Noroc că nr. 55 al revistei

România eroică a apărut cu întârziere, altfel am fi pierdut această știre senzațională. Din care se vede că, uneori, și într-un lucru rău se află un bine!

Fostul director al Arhivelor Naționale Covasna, Dr. Ioan Lăcătușu, a relatat cu lux de amănunte povestea cimitirului din Sf. Gheorghe, cimitir care, cităm din articolul domniei sale, „în mod inexplicabil, nu se bucură de atenția cuvenită, fiind uitat de toată lumea și ocolit de autorități.” ■



Obeliscul Eroilor din cimitirul din Sf. Gheorghe, înainte și după reabilitarea din 2013 de către primăria municipiului Sf. Gheorghe, cu avizul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.

## Din studiul dr. Ioan Lăcătușu

...Ne aflăm în fața unui cimitir al eroilor din Primul Război Mondial, amenajat de către Societatea „Cultul Eroilor”, cu sprijinul Primăriei orașului Sf. Gheorghe, Prefecturii județului Treiscaune și al Garnizoanei militare Sf. Gheorghe, între anii 1921-1935. În cimitir sunt înhumate osemintele militarilor răniți în luptele de pe fronturile din Carpații Răsăriteni, din Primul Război Mondial, și decedați în spitalul de campanie din Sf. Gheorghe, spital care a funcționat în clădirea Muzeului Național Secuiesc.

Între timp au fost descoperite documentele referitoare la militarii decedați în spitalul de campanie din Sf. Gheorghe, documente care, în vâltoarea evenimentelor istorice cunoscute, au fost considerate pierdute. Conform acestor documente, respectiv evidenței

nominale păstrate în arhiva orașului Sf. Gheorghe, cei 146 de militari trecuți la cele veșnice, în perioada ianuarie 1917-iulie 1918, și înmormântați în cimitirul eroilor din Sfântu Gheorghe, provin din armatele Austro-Ungară, Germană, Română, Rusă și Italiană. După actuala configurație teritorială a statelor europene, militarii proveniți din armatele menționate, înmormântați în cimitirul eroilor din Sf. Gheorghe, sunt originari din cel puțin 12 state: România, Ungaria, Austria, Germania, Italia, Slovacia, Slovenia, Bosnia-Herțegovina, Cehia, Croația, Rusia și Ucraina – este posibil și din Serbia, Macedonia și Polonia.

Așa după cum am menționat anterior, în Fondul arhivistic, Primăria orașului Sf. Gheorghe, aflat în păstrare la Arhivele Naționale Covasna, se află un dosar

care cuprinde corespondență și tabele nominale cu ostașii decedați în spitalul de campanie din Sf. Gheorghe, în timpul războiului și îngropați în cimitirul din Sf. Gheorghe. Tabelele nominale cuprind numele și prenumele, regimentul din care a făcut parte, anul, locul nașterii, țara de origine și data decesului. 146 de ostași decedați în Sf. Gheorghe, în perioada 8 ianuarie 1917 - 22 iulie 1918, din cel puțin 12 țări.

Așa după cum se cunoaște, în toamna anului 1940, au urmat evenimente dramatice pentru români, după cedarea Transilvaniei de Nord-Est, în urma Dictatului de la Viena, luptele din Al Doilea Război Mondial, cu toate consecințele sale nefaste, apoi instalarea regimului comunist – perioade în care cimitirul eroilor din Sf. Gheorghe a fost dat uitării, atât din cauza necunoașterii adevărului despre eroii înmormântați aici, dar mai ales ca urmare a ingerințelor nefirești ale factorilor politici și etnici. ■

**În 2018 se vor împlini 35 de ani de când UNESCO a adoptat, în 1983, la propunerea ICOMOS (România), ca Ziua Mondială a Monumentelor să fie sărbătorită la 18 aprilie. Prin marcarea acestei sărbători, lumea civilizată dorește să atragă atenția asupra diversității patrimoniului mondial și a amenințărilor de tot felul la care este supus acesta. Acum trei ani, în 2014, tema Zilei Mondiale a Monumentelor a fost chiar despre Patrimoniul comemorativ de război. În țara noastră se află, potrivit Listei Monumentelor Istorice, publicată în 2010, 1430 de monumente comemorative. Acestea reprezintă, în cea mai mare parte, structuri arhitecturale și de artă monumentală care marchează jertfele umane ale conflictelor desfășurate pe teritoriul de astăzi al României. Lor li se adaugă și troițele, crucile din lemn ori din piatră, obeliscurile inscripționate cu numele celor căzuți, plăcile comemorative din bronz ori din marmură, în total fiind 3842 de monumente comemorative de război. S-a spus, pe drept cuvânt, că monumentul comemorativ de război este cea mai populară formă de existență a monumentului! În lumea satelor, cuvântul**

**“monument” definește “forma cea mai ușor de înțeles a patrimoniului”. În protejarea și îngrijirea sa stă, la fel ca și în întreținerea mormintelor, esența cultului eroilor, cultului înaintașilor.**

**Am prezentat, în acest dosar, doar o mică parte din numeroasele opere comemorative de război care au avut de suferit din cauza inconștienței, prostiei, lăcomiei unor indivizi ce-și zic români! Dar și din “buna-credință” a etnicilor noștri maghiari, țigani etc.**

**Vom reveni pe această temă, asemeni lui Cato cel Bătrân, care, amintindu-și de cât a suferit Roma de pe urma războaielor cu Cartagina lui Hannibal și alarmat de rapida refacere a acesteia, devenind din nou o primejdie pentru Cetatea Eternă, își încheia toate discursurile (indiferent despre ce subiect vorbea) cu aceeași violentă frază: “Ceterum censeo Carthaginem esse delendam!” (Dealtmintrelea socot că Cartagina trebuie distrusă!). Aș spune și eu, molipsit de obsesia lui Cato: Dealtmintrelea socot că Patrimoniul eroic al românilor trebuie apărat! ■**



## Istoria militară re trăită prin „Cultul Eroilor”!

În zilele de 13-14 mai 2017, printre multiplele activități ale celei de-a XVII-a ediții a Zilelor Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, un loc aparte l-a ocupat Standul „Cultul Eroilor”. Anul acesta și-a înscris în palmares 13 ani de existență consecutivă, fiind astfel cel mai longeviv stand din cadrul acestui gen de manifestare.

Adaptat temei generale și ținând cont că anul acesta se celebrează centenarul bătăliilor de la „Porțile Moldovei”, din vara anului 1917, la Standul „Cultul Eroilor” a fost etalată expoziția cu tema „EROISM și MEMORIALISTICĂ”, în baza căreia am desfășurat concursul interactiv cu premii, sub genericul „EROII ȚĂRII NE SUNT UN VEȘNIC STINDARD CĂLĂUZITOR”.

Datorăm, cu prisosință, perpetuarea acestei activități tuturor vizitatorilor mari și mici, care, de neimaginat, în momente de relaxare, vin și se angajează la o competiție în memoria eroilor și înaintașilor noștri. Ei ne-au însuflețit și ne-au dat tărie an de an să depășim orice piedici și să ne continuăm acest fel de manifestare cultural-științifică și educativă. Poate nu-i lipsit de importanță să specificăm că, printre cei aproximativ 300 de participanți la concursul Standului „Cultul Eroilor”, s-au aflat elevi de la numeroase instituții de învățământ din țară: Liceul teoretic bilingv „Ita Wegman”, Școala Gimnazială „Uruguay”, Școala Gimnazială „Cezar Bolliac”, Școala Generală Nr. 89 „Nicolae Labiș”, Liceul

teoretic „Dimitrie Bolintineanu”, Școala Gimnazială nr. 110 „George Topârceanu”, Școala nr. 160 „Sf. Treime”, Școala „Ioan Dimitrie”, Liceul teoretic „Ștefan Odobleja”, Școala 172 „Sf. Andrei”, Școala Gimnazială nr. 1 „Sfinții Voievozi”, Școala nr. 111 „George Bacovia”, Liceul teoretic „Waldorf”, Școala 17 „Pia Brătianu”, Colegiul German „Goethe”, Școala „Mărțișor”, Liceul teoretic „Jean Monnet”, Școala nr. 310 „Regele Mihai I”, Liceul teoretic „Al. I. Cuza”, Liceul teoretic „Nichita Stănescu”, Liceul „George Călinescu”, Școala Gimnazială „Livu Rebreanu”, Colegiul Național „Mihai Viteazul”, Școala Gimnazială „Mircea Sântimbreanu”, Liceul teoretic „Marin Preda”, Colegiul Național „Ion Creangă”, Liceul teoretic „Ion Barbu”, Școala Gimnazială 146 „I.G.



Duca", Școala Gimnazială de Arte nr. 5, Școlile Gimnaziale nr.: 20, 45, 46, 52, 56, 62, 79, 96, 99, 117, 119, 121, 131, 139, 142, 149, 143, 150, 162, 164, 169, 175, 178, 188, 193, 195, 198, 206, 279, 280, 311 ș.a.

Toate școlile enumerate mai sus sunt din București, însă au fost elevi proveniți și de la unități școlare din preajma Capitalei, ori din provincie. Printre aceștia amintim pe cei de la: Școala „Alexandru Odobescu” din Chiajna, Școala „Gheorghe Corneliu” din Domnești, Liceul „Ion Hulubei” din Măgurele, Liceul „Tudor Vladimirescu” din Tg. Jiu, Școala Nr. 2 „Titu-Tîrg” din Dâmbovița.

Am avut vizitatori și din Camerun!

Nu au lipsit nici prichindeii, printre ei regăsindu-se cei de la Grădinița „Ady Endre”, Grădinița „Romania Kids”.

Ca în fiecare an, bucuroși pentru diplomele oferite au fost și copiii cuprinși în divesele grupuri de cercetași, de pildă: „Lupișorii exploratori”, „Lupișorii veseli”, sau cercetașii de la Centrul Local Dimăncescu ș.a.

Imaginile immortalizate cu acest prilej vorbesc de la sine, astfel că orice comentariu asupra eficienței acțiunii noastre ar fi de prisos.



*Etalarea standului Cultul Eroilor*

Ca și în anii precedenți, pentru a răspunde cu promptitudine solicitanților, în 2017 ne-am mobilizat corespunzător.

În primul rând evidențiez inestimabilul aport al unor minunate studente, din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, Facultatea de Securitate și Apărare, Specializarea Comunicare Publică și Interculturală în domeniul Securității și Apărării, câștigate acestui miraj prin experiența anilor anteriori. Ne-au fost astfel alături studentele Doina Georgiana Talpău, Mădălina Andreea Gugiu, Alina Preda, Alexandra Niță și Andreea

Roceanu, sub coordonarea a două inimoase cadre didactice: lector univ. dr. Veronica Păstae și conf. univ. dr. Mirela Ioniță.

Din partea Muzeului Militar Național le-au fost colege și mentori: Minodora Constantin, Teodora Manole, Carla Duță și Ana Peștean.

Tuturor participanților la activitatea Standului „Cultul Eroilor” — vizitatori, realizatori și susținători — le adresăm, și pe această cale, respectuoasele noastre mulțumiri. ■

**Muzeograf Valeria Bălescu**

*Organizator-coordonator al Standului „Cultul Eroilor”*



*Obiecte de memorialistică ce țin de instituția Eroului Necunoscut*



*Obiecte de memorialistică din Al Doilea Război Mondial și din teatrele de luptă actuale*

# Prieteni la nevoie. Crucea Roșie Americană

Motto:

*Avem nevoie de fapte,  
nu doar de cuvinte frumoase.*

Maria, Regina României

**La 16 septembrie 2016 s-au desfășurat la Câmpulung-Muscel lucrările primei ediții a Simpozionului Internațional Centenar „Mulțumim, Berthelot! Misiunea Militară Franceză și oamenii săi”, în care una din sesiuni a fost dedicată medicilor americani care ne-au ajutat în timpul Primului Război Mondial. După un an, la 3/16 septembrie 2017, am sărbătorit Centenarul sosirii la Iași a Misiunii Crucii Roșii Americane conduse de locotenent-colonelul Henry W. Anderson, supranumit la el acasă, în Richmond, statul Virginia, „părintele noii României”. O mână de oameni generoși și sufletești, profesioniști de excepție, care prin tot ceea ce au realizat, în vremuri atât de grele pentru noi, au făcut ca America să fie atât de iubită, încât și în anii de după cel de-al Doilea Război Mondial mulți români să-și dorească să vină Americanii, din nou, să ne salveze. Unii chiar au luptat în munți, dar sferile de influență, deja stabilite, n-au mai permis acest lucru.**

Odată început Primul Război Mondial și declarată neutralitatea României, țara noastră este vizitată în februarie 1916 de dr. Edward Stuart, împluternicit de dr. Richard P. Strong, reprezentantul Fundației Rockefeller și șeful misiunii Crucii Roșii americane în Serbia, să tatoneze achiziționarea unei mari cantități de cereale pentru o țară grav afectată de o recoltă slabă și de o puternică epidemie de tifos exantematic. România răspunde favorabil prin intermediul ministerelor de resort și al Crucii Roșii, iar Charles J. Vopicka, ministrul Americii, raportează livrarea a peste 100 de vagoane în condițiile în care atât Puterile Centrale, cât și Marea Britanie deja achiziționaseră cantități enorme pentru obținerea controlului pe piața cerealelor din Balcani.

Neutralitatea Americii nu împiedică sosirea în Europa a numeroși medici și asistente medicale în



Buzău. Triajul Crucii Roșii Americane, 1919

regim de voluntariat, în cadrul unor misiuni ale Crucii Roșii destinate ajutorării țărilor beligerante, indiferent de tabără (Franța, Serbia, Rusia, Germania și Austro-Ungaria, ulterior în Italia și Bulgaria).

Astfel ajung și în România, încă din toamna anului 1916, medicul Joseph Breckanridge Bayne și asistenta medicală Pauline Jordan. Dr. Bayne este recrutat voluntar în Anglia și se încadrează în Misiunea Crucii Roșii Britanice din București, conduse de Arthur Baker, tratând deopotrivă, la Spitalul Militar, români, germani, austrieci, turci și bulgari. La evacuarea Bucureștiului de către autorități, armată, corp diplomatic, misiuni militare străine și o mare parte a populației, dr. Bayne rămâne aici, despărțindu-se de prieteni precum frații Fitzwilliams și doctorul Ian Campbell, care avea să moară la Iași din cauza tifosului. Devotamentul arătat față de răniți, indiferent de tabăra de care aparțineau, l-a determinat pe Mareșalul Mackensen să dispună să nu fie arestat și să profeseze în continuare. Totuși, încep șicanele și alege să lucreze la un dispensar din provincie (Bilciurești, Dâmbovița – n.a.). În 1918, autoritățile de ocupație îi permit să plece pe ruta Austro-Ungaria, Elveția, Franța, Anglia. Căldura cu care a fost primit în România îl determină să revină în 1919, alăturându-se aceluiași lt. col. Henry W. Anderson, devenit între timp șef al Comisiei Crucii Roșii Americane pentru Balcani. Dr. Bayne își va descrie peripețiile în cartea „Gloanțe și păduchi”, apărută în S.U.A. în anul 1944. Bogatul material cules atunci l-a fructificat recent diplomatul-

scriitor Ernest H. Latham Jr. în cartea „Un destin ciudat. J. Breckinridge Bayne. Un doctor american pe frontul românesc. 1916-1919.”

În decembrie 1916, curierul trimis de Regina Maria în portul rusesc Arhangelsk preia un prim cadou simbolic. Într-un moment de grea cumpănă pentru țară, Casa de Cliring pentru Ajutoarele Americane ne-a trimis medicamente și materiale sanitare în valoare de 19.000 franci, costul transportului fiind suportat de guvernul francez.

În momentul intrării în război de partea Antantei, spre deosebire de țările occidentale, România nu avea asistente medicale calificate, absolvente ale unor școli de specialitate, bazându-se doar pe profesionalismul medicilor, mulți dintre ei cu studii în străinătate, dar și pe voluntariatul doamnelor din lumea bună, lipsite însă de cunoștințe legate de medicina de război.

Ethel Greening, soția canadiană a comandoului de marină Basile Pantazi, critică, pe bună dreptate, ignoranța în materie a decidenților epocii, care preferau să se trateze în străinătate decât să încurajeze modernizarea sistemului sanitar și sub acest aspect: *Noiembrie 1915. Trăim în mijlocul alarmelor, războiul și zvonurile de război fiind preocupările noastre cotidiene. Crucea Roșie lucrează de zor ca să strângă materialele pentru spitale, pregătindu-se pentru intrarea României în luptă, ceea ce suntem tot mai siguri pe zi ce trece că nu va mai întârzia mult. Mă doare inima, căci știu ce puțin pregătite sunt spitalele. Nu există nici un fel de asistente calificate, iar în îngrijirea răniților, zelul și devotamentul nu pot înlocui cunoștințele de specialitate. În spitale totul este necorespunzător și învechit și, cu excepția sălilor de operații, sub standardele moderne, pentru mine este inexplicabilă prejudecata ce există aici împotriva femeilor care lucrează, mai ales împotriva asistentelor de profesie. ... Odată, într-o discuție cu*



*Mr. Joseph Breckinridge Bayne  
la un centru de ajutorare medicală din Moldova*

*Regina Elisabeta, i-am spus că dacă aș avea mijloacele și posibilitatea, mi-ar plăcea să înființez o școală de pregătire a asistentelor.”(prima școală o vor înființa la noi tot canadienii, în 1921 - n.a.).*

Sub acest aspect, tot un voluntar „sparge gheața”, asistenta anestezistă Pauline Jordan, o americană atașată Misiunii Medicale Franceze conduse de maiorul Georges Dehelly, chirurgul desemnat de dr. Alexis Carrel (laureat al premiului Nobel pentru medicină în 1912 - n.a.) să sprijine Misiunea Militară Franceză condusă de generalul Henri Matthias Berthelot. Asistenta cunoaște pe de-a întregul tragedia campaniei din 1916. Spre deosebire de Dr. Bayne, a fost încarcerată și înfometată de germani, deși ca și acesta era cetățean al unei țări neutre. În august 1917, reușește să ajungă în Franța, de unde va fi trimisă în Italia. Pauline Jordan face parte din elita cadrelor medicale americane decorate atât pe frontul de Est, cât și pe cel de Vest.

În aprilie 1917, Pauline Jordan i-a făcut cunoscute realitățile dure din România lui Jane Delano, șefa Diviziei de Asistente Medicale a Crucii Roșii Americane: *În cele șase săptămâni în care noi am fost la Spitalul Român din Iași, majoritatea pansărilor le-am făcut cu mari dificultăți. Sala de pansamente era aglomerată cu surori de caritate, cercetași, studenți în medicină și multe fete tinere. Având peste șase sute de pacienți, aproximativ patru seturi de instrumente și un singur primus cu alcool, lucrarea nu a fost niciodată complet terminată. Nu era caldură, iar mâncarea era foarte puțină. Principala noastră dietă a fost mămăliga și brânza de capră, pâinea neagră și, uneori, fasolea. O dată pe zi aveam ceai și de două ori pe săptămână carne. În timpul iernii i-am îngrijit pe pacienții ale căror picioare înghețaseră complet pe durata întinderii lor în*



*- 1917. Membri ai Crucii Roșii Americane  
în fața Spitalului Militar din Roman*

pat.

*[În alt spital] Răniții erau mâncați de vii de viermi și nu aveam nici un fel de materiale sanitare. Când au venit grav răniții, nu aveam aproape nimic cu care să lucrăm. Zăceau pe saltele de paie fără foi de cauciuc, iar paiele s-au contaminat rapid cu puroi și sânge, dar nu aveam paie proaspete. Mulți dintre ei au murit din cauza expunerii și a infecției septice.*

*[...] Regina [Maria a României] ne-a trimis niște orez, macaroane, zahăr și ceai, iar Legația Americană s-a purtat foarte frumos cu noi, așa că am reușit să supraviețuim iernii. Toți pacienții suferă de malnutriție.*

*Fără îndoială că ați citit despre îngrozitoarea epidemie de tifos [...] Oamenii mor cu miile și toate spitalele sunt supraaglomerate [...]."*



*Regina Maria, flancată de colonelul Henri W. Anderson și Sybille Crissovloni*

Intrarea în război a Americii, la 6 aprilie 1917, a impus retragerea imediată a misiunilor Crucii Roșii staționate în Germania și Austro-Ungaria, cu o reorientare imediată a eforturilor de către Henry P. Davison, conducătorul centralei americane, spre Aliți. După trimiterea primelor Comisii/Misiuni spre Franța și Rusia, venea și momentul României.

Mai întâi, la 5 iulie 1917, are loc vizita generalului Hugh L. Scott, șeful Marelui Stat Major Interarme (membru al Misiunii Elihu Root în Rusia - n.a.), însoțit de generalul William V. Judson, atașat militar și șeful Misiunii Militare Americane în Rusia. Primit în Parlament și decorat de Regele Ferdinand, mulțumit de buna colaborare existentă în acel moment pe fronturile de sud-est și pe cel româno-rus, deși fusese martor la primele semnale de dezagregare a armatei Guvernului Provizoriu sub influența propagandei pacifiste bolșevice, generalul Scott trimite acasă un raport favorabil. În aceste condiții, la sfârșitul lunii

iulie 1917, avocatul Henry W. Anderson, șeful filialei Crucii Roșii din Richmond, cel care virase centralei 250.000 dolari colectați de la populație și companiile locale, preia conducerea unei Misiuni pentru România aliată. Colaborarea instituțională între generalul John J. Pershing, comandantul Forțelor Expediționare Americane din Europa, și conducătorii marilor instituții private implicate în proiecte umanitare destinate în principal necombatanților, dar și armatei, precum Crucea Roșie Americană, Institutul și Fundația Rockefeller, „Cavalerii lui Columb” și „Asociația Creștină a Tinerilor” (Y.M.C.A.), face ca și membrii tuturor Misiunilor Crucii Roșii Americane să primească grade militare și dreptul de a purta uniforme ale Corpului Medical Militar.

Pentru România, Consiliul de Război al Crucii Roșii Americane, prezidat de eficientul bancher Henry P. Davison, a alocat imediat suma de 200.000 dolari, plus circa 45.000 dolari pentru salariile membrilor. Comparativ, în perioada 1914-1918, numai Comisia de Ajutorare a Belgiei, înființată și condusă de viitorul președinte american Herbert Hoover, a oferit acestei țări ajutoare ce au depășit astronomica sumă de 1.000.000.000 dolari.

Un audit guvernamental indică următoarea structură a dolarului statistic cheltuit de Crucea Roșie Americană în Marele Război: 30 cenți pentru Forța Expediționară din Franța, 30 cenți pentru trupele din America, 14 cenți pentru întreținerea taberelor de antrenament din America, 6 cenți în Italia și 20 cenți în afara destinațiilor menționate (inclusiv în România).

Cel care a însoțit Comisia/Misiunea Crucii Roșii Americane pe lunga rută Canada - Japonia - China - Rusia, Anderson, în calitate de Comisar principal și cu gradul de locotenent-colonel asimilat, avea în subordine 39 de persoane, din care 6 comisari adjuncți, cu gradul de maior asimilat. Componenta echipei sale merită cu prisosință să fie făcută cunoscută, având în vedere și faptul că aproape toți vor fi decorați de guvernul român.

Comisia propriu-zisă: maiorul Arthur Graham Glasgow (inginer chimist din Richmond, cu activitate la Londra, fratele logodnicei lui Anderson - n.a.), în calitate de prim-comisar adjunct; comisarii adjuncți maior medic Francisc W. Peabody (cu stagiu în China, trimis de Fundația Rockefeller - n.a.), maior Bernard Flexner (avocat și sociolog, cu ambii frați în cadrul Institutului Rockefeller, viitor co-fondator al Consiliului pentru Relații Externe - n.a.), maior medic Harry Gideon Wells, maior medic Roger Griswold Perkins și

maior medic Robert C. Bryan (din Richmond – n.a.). Secretarul și trezorerul Comisiei era căpitanul C. T. Williams.

Funcționari și personal auxiliar: Lt. Frank Connes, Lt. Clyde Talley Earnest, Vladimir Ledochowski (conte polonez, căsătorit cu o americană, dar cetățean al fostului imperiu țarist – n.a.), maior Tom Doyle, cpt. George W. Backman, Lt. James A. Mills (ziarist – n.a.), Lt. Harper D. Topping (detașat de la Institutul Rockefeller – n.a.), sergent Wilfrid D. Day și dl. Mayer. În noiembrie 1917 li se atașează și artistul George Twose, sosit la Iași de la Odessa.

O unitate medicală, formată inițial din 12 medici și 12 asistente medicale, condusă de maiorul William D. Kirpatrick. Medici, cu grade de la sublocotenent la maior asimilat: Richard Penn Smith, Daniel J. McCarthy, George Y. Massenburg, Ray H. Rulison,



Spitalul din Iași cu drapelul României, SUA și Crucii Roșii

Burke C. Hamilton, Benjamin Earl Le Master, Emerson F. Hird, William T. Lowe, Joseph P. Gruener, George Duro Guca, William G. Kucera, Morris Davidson (în locul doctorului Louis H. Limauro, anunțat în iulie 1917) și Gerhard B. Schribman (originar din România, ulterior voluntar în Palestina sub mandat britanic – n.a.). Asistenta medicală șefă: Florence M. Patterson (prima americană decorată, după război, cu prestigioasa medalie "Florence Nightingale" – n.a.). Asistente medicale: Rachel C. Torrance (cu state vechi în Rusia și Serbia – n.a.), Katherine Olmstead, Alma Forester, Alice Gilbourne, Beatrice M. Gosling, Mary A. Brownell, Jennie B. Donald, Mary McIntyre, Adeline H. Rowland, Linda K. Meirs și Anna T. Pederson (inclusă în lotul anunțat public, în iulie 1917, dar ajunsă pe frontul de Vest – n.a.).

Ofițerul român de legătură era inginerul agronom

Constantin Laptew, viitor diplomat. Unul din interpreții cu care au colaborat americanii a fost și tânărul Radu Florescu, tatăl viitorului istoric româno-american.

Inițial s-a prevăzut ca Misiunea Crucii Roșii Americane în România să rămână o singură lună și să înființeze un spital militar, pe care să-l doteze cu echipamentele și materialele sanitare aduse în două vagoane ale trenului pus la dispoziție de autoritățile ruse la Vladivostok. În baza unui chestionar detaliat transmis guvernului și autorităților locale, urma să elaboreze un raport privind necesitățile curente ale României, raport finalizat de către comisarii adjuncți Roger G. Perkins și Harry G. Wells. Un raport specific a fost întocmit de comisarul-chirurg Robert C. Bryan. Pentru a înțelege importanța activităților desfășurate de Misiune în România este suficient să menționăm faptul că Secretarul de Stat Robert Lansing i-a primit în audiență, în februarie 1918, pe comisarii Arthur G. Glasgow și Bernard Flexner.

Pentru prima sarcină s-a contactat imediat Misiunea Crucii Roșii Britanice, care evacuasă de la București la Roman spitalul militar „Prințul Mircea”, cu 500 de paturi, aflat în apropierea frontului. Obținând acordul acesteia, americanii s-au mobilizat exemplar, transformându-l rapid într-un spital militar de elită, în care erau primiți și civili: femei, copii și bătrâni. În paralel, au preluat și palatul Roznovanu din Iași, în care au instalat un spital civil de 250 de paturi.

Specialiștii americani au rămas impresionați de valoarea medicilor români. Într-o scrisoare adresată unei principese române, medicul-inspector Kendall Emerson (adjunctul colonelului Robert E. Olds, Comisar pentru Europa; scrisoare făcută publică în 1926 – n.a.), nota: „...*Nouă, celor care trăim în mijlocul abundenței americane, ne este imposibil să ne imaginăm sarcina înspăimântătoare cu care s-au confruntat în acele momente medicii și Serviciul de Sănătate Publică din România. Este aproape la fel de dificil să apreciezi statornicia și curajul cu care au făcut față testului. Cu toate acestea, ne-am fi putut, oare, aștepta la mai puțin din partea unei țări în care, printre egalii noștri, enumerăm medici precum [Ioan] Cantacuzino, [Thoma] Ionescu, [Mina] Minovici, [Alexandru] Obreja, [Ion] Nanu Muscel, [Daniel] Danielopol, [Dumitru Dumitrescu-Mantea, [Constantin] Poenaru-Căplești și mulți de aceeași valoare? Din fericire, Crucea Roșie Americană a reușit să transporte anumite furnituri către România în primăvara anului 1919, ceea ce a ajutat-o într-o oarecare măsură să facă față*

*nevoilor celor mai presante..."*

Suștinuți de Regina Maria, implicată în acțiuni similare, echipe mixte (comisari, medici și asistente – n.a.) s-au deplasat în toate capitalele de județ din Moldova, convenind cu autoritățile locale înființarea de comitete formate din persoane de încredere, bărbați și femei, care să ajute la distribuirea echitabilă a ajutoarelor americane. În scurt timp, americanii au reușit să înființeze stații de triaj și despăduchere, dispensare, cantine și depozite, ceea ce a condus la o îmbunătățire lentă, dar vizibilă, a condițiilor de trai ale populației.

Marea problemă a constituit-o, însă, aprovizionarea ritmică a Misiunii Crucii Roșii Americane cu echipamente medicale, materiale sanitare, alimente, încălțăminte și îmbrăcăminte, stabilite ca fiind prioritare. Evoluția militară a frontului oriental a făcut ca singura rută posibilă să rămână cea terestră, dinspre Rusia, pe unica linie de cale ferată ce traversa Basarabia de la sud la nord, cu ecartament diferit de cel din România. Secretarul C. T. Williams, desprins din grup la Moscova pentru a merge la Arhangelsk, în nordul Rusiei, reușește să aducă primul tren cu ajutoare la începutul lunii noiembrie 1917, în preajma revoluției bolșevice. Williams a cumpărat din Arhangelsk și încărcătura de heringi congelați adusă de o navă norvegiană. Un supliment alimentar binevenit pentru populația înfometată. Alt delegat, Clyde T. Earnest, a fost trimis de la Iași la Odessa, de unde a achiziționat câteva vagoane cu produse aflate acolo din belșug, de la alimente la îmbrăcăminte și încălțăminte, lista fiind aprobată telegrafic de lt. col. Anderson.

Cucerirea puterii de către Lenin și Troțki, preluarea controlului asupra Marelui Stat Major (Stavka) prin comisarul Krilenko, după asasinarea generalului Duhonin și lansarea de către bolșevici a propunerilor de pace către toți beligeranții, îngreunează situația României. Inițierea rapidă a tratatelor de armistițiu de la Brest-Litovsk cu Puterile Centrale slăbesc mult moralul populației, pierzându-se avantajul victoriilor de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917, alarmând familia regală, guvernul și armata.

Dezorientați, diplomații și misiunile militare străine fac presiuni la Iași, elaborând sau primind de la Londra, Paris și Washington planuri tot mai fanteziste menite să mențină frontul oriental și să împiedice Puterile Centrale să transfere trupe în vest. Printre acestea s-a aflat și planul retragerii familiei regale, armatei și guvernului în sudul Rusiei. Americanii, în

special atașatul militar, colonelul Yates, dar și lt. col. Anderson, au lansat ideea refugierii familiei regale și a unei părți din armată spre Don, acolo unde se credea că atamanul cazacilor, generalul Kaledin, va continua lupta împotriva Puterilor Centrale și a bolșevicilor, iar de la Don, în caz de nevoie, prin Caucaz, să se ajungă în Mesopotamia controlată de britanici.

În decembrie 1917 se declanșează criza generată de transferul ambulanțelor americane aflate sub controlul colonelului Andrei Kalpașnikov, cu care Anderson tratează la Iași și îl include în Misiunea Crucii Roșii Americane, delegându-l să le aducă de la Petrograd. Interesele diferite ale factorilor de decizie americani din Rusia (Ambasadă și Misiunea Crucii Roșii Americane – n.a.), dar și faptul că pe plan ierarhic instituțiile similare din România erau subordonate, ierarhic, celor din Rusia, fac ca bolșevicii să "intercepteze" primele două telegrame ale lui Anderson către ambasadorul Francis de schimbare a destinației ambulanțelor de la Iași la Rostov. Simulând demascarea sprijinului acordat de americani „albului” Kaledin, Lenin și Troțki fac publice telegramele inițiale, fără s-o menționeze și pe a treia, în care Anderson cere lui Kalpașnikov să redirectioneze ambulanțele către Iași, datorită semnării între timp a Armistițiului de la Focșani, la 9 decembrie 1917, cu intrare în vigoare la 10 decembrie. Raymond Robins intervine la Lenin și Troțki, dezavuându-i pe "complotiștii" Kalpașnikov și Anderson. Kalpașnikov este arestat noaptea, după ce obținuse autorizația și se pregătea să plece spre Iași cu trenul pe care urcase ambulanțele, materialele sanitare și alimentele cerute de Anderson. După desprinderea vagoanelor-platformă cu ambulanțe, trenul cu furnitura "civilă" primește autorizația definitivă de tranzitare și, sub pază bolșevică, ajunge la Iași în ajunul Crăciunului. A fost ultimul tren cu ajutoare sosit la Iași înaintea ruperii de către bolșevici a relațiilor diplomatice, a confiscării tezaurului Băncii Naționale și a arestării diplomatului Constantin Diamandy în urma lichidării la Iași a comando-ului condus de comisarul de front S. G. Roshal, a preluării controlului asupra punctului de comandă de la gara Socola de către Regimentul 9 Vânători, condus de colonelul Rasoviceanu, și a începerii dezarmării și trimiterii spre Rusia a trupelor răzvrătite, care ignorau ordinele generalului Dimitri Șcerbaciiov, rămas fidel Alianților.

În baza subordonării ierarhice, Misiunea Crucii Roșii din Rusia a trimis în România pe maiorul medic Orrin S. Wightman, care inspectează și linia frontului,

la Mărășești. În ianuarie 1918, acesta duce în America un set de fotografii, printre puținele de pe acest sector al frontului oriental.

Odată misiunea inițială îndeplinită (instalarea unui spital militar și elaborarea raportului de țară), începe retragerea eșalonată a Misiunii. Nesiguranța transportului prin Siberia impune optarea pentru rute diferite. Primul eșalon, format din patru comisari adjuncți și o parte a funcționarilor și personalului auxiliar, pleacă din Iași la jumătatea lunii octombrie 1917, ajungând în America la începutul lunii decembrie. Maiorul medic Roger G. Perkins pleacă singur spre Moscova la 10 decembrie și ajunge acolo la 16 decembrie. Ducea instrucțiunile verbale și scrise ale lui Anderson privind livrarea ambulanțelor la Iași și nu la Rostov. Negociază două zile cu Raymond Robins care îl critică pe Anderson, se ceartă violent cu acesta și pleacă din Moscova pe 18 decembrie, avertizându-l pe Kalpașnikov că va fi arestat. Îl salvează pe contele polonez Ledochowski, arestat sub Kerenski pentru evitarea mobilizării în armata rusă. Ajung împreună cu bine în America, de unde contele se întoarce ca să contribuie la organizarea armatei Poloniei, noul stat de pe harta Europei.

Clyde T. Earnest și viceconsulul John Embry de la Odessa, pe care-l adusesese la Iași cu transportul umanitar, preferă ruta nordică, prin Finlanda, Suedia și Norvegia, plecând pe post de curieri diplomatici. Ajung în America la începutul anului 1918.

Între timp Anderson i-a convins pe ceilalți să mai rămână pentru a-i ajuta în continuare pe români. Când Puterile Centrale cer și obțin acordul de expulzare de la Iași a misiunilor militare din Franța, Anglia, Italia și Serbia, cele șase trenuri aflate sub control francez, care pleacă pe 9 martie 1918, includ și unul în care se aflau 28 de membri ai Misiunii Crucii Roșii Americane, inclusiv ziaristul James A. Mills. Inițial, Anderson obținuse permis de liberă trecere spre Elveția, prin Austro-Ungaria. Ulterior, au cu toții aceeași soartă: traversarea Rusiei anarhizate, spre nord, către Murmansk. Este perioada acalmiei dintre bolșevici și Aliați, când Lenin și Troțki, de teamă ca nemții să nu încalce Tratatul de Pace de la Brest-Litovsk, negociază cu Misiunile Militare franceze, americane și britanice din Moscova angajarea de instructori pentru reorganizarea Armatei Roșii. Generalul Lavergne propune utilizarea în acest scop a Misiunii Militare Franceze din România, conduse de gen. Berthelot (500 de ofițeri francezi pentru restaurarea ordinii și reorganizarea forțelor terestre, plus 300 de ofițeri

britanici pentru forțele navale – n.a.). Ambasadorul francez Noulens îl dezavuează pe Lavergne, contestă listele deja convenite și îl obligă pe Berthelot să-și reia drumul către Murmansk.

După patru săptămâni de drum și încă trei de așteptare la Murmansk a vasului britanic care transportase spre Franța 500 de voluntari cehoslovaci care optaseră pentru această rută și nu prin Siberia, ultimul eșalon al Misiunii Crucii Roșii Americane revine acasă în mai 1918.

Anderson, apreciat de Regele Ferdinand și de Regina Maria pentru modul desăvârșit și atât de surprinzător pentru cei obișnuiți cu lentoarea și resemnarea „mioritică”, nu rămâne mult în Richmond, lângă logodnică, scriitoarea Ellen Glasgow. Publică o carte despre revoluția rusă și ține conferințe, inclusiv în garnizoanele militare, privind necesitatea câștigării războiului, a refacerii economiei țărilor devastate și a ajutorării populației grav afectate, fără impunerea brutală a metodelor de lucru din Lumea Nouă, prin luarea în seamă a realităților locale și a necesității stabilizării tuturor țărilor ca să nu cadă pradă tentațiilor propagandei bolșevice. Un precursor al viitorului plan Marshall.

În octombrie 1918 acceptă să conducă Misiunea Crucii Roșii în Balcani, care urma să supervizeze Misiunile locale. Apelează cu încredere la prietenii săi din Richmond, dar și la medici și asistente din Misiunea pe care o însoțise în război. Ziaristul James A. Mills îi devine asistent, iar George Twose preia conducerea departamentului pentru ajutorarea civililor din România, ajutat de Florence M. Patterson, adjuncta sa, implicată în asistența pentru copii. Misiunea în România, condusă de dr. Harry Gideon Wells, ajutat de o echipă de 54-60 de persoane, împărțite egal între bărbați și femei, urma să administreze o alocație aprobată de Consiliul de Război al Crucii Roșii Americane la nivel de cca. 2.700.000 dolari. Per total, Anderson avea în subordine circa 400 de persoane. Comparativ, numai Misiunea Crucii Roșii Americane pentru Italia includea 950 de americani și circa 1.000 de italieni. Sediul Misiunii pentru Balcani pendulează între Roma, Belgrad, Atena și București, iar depozitele principale se aflau la Belgrad, Salonic și Constantinopole. Nici una din misiuni nu mai face greșeala de a pleca neînsoțită de ajutoare consistente, iar dr. Harry Gideon Wells pleacă la bordul unui vapor cu care ajunge la Galați. Același lucru îl face pentru România și Anderson, sosit la bordul altui vapor. Sarcina lor nu a fost deloc ușoară

pentru că problemele din zonă se amplificaseră. Moldova refugiului făcea acum parte din România Mare, o țară căreia acești americani energici și optimiști i-au oferit șansa de a se reface mai rapid.

Așa cum a raportat chiar dr. Wells la încheierea misiunii sale, în iunie 1919, „poporul român este foarte recunoscător și acolo înseamnă o onoare să fi american.” Anderson organizează la București, în iunie 1919, o conferință cu reprezentanții Misiunilor de Cruce Roșie americane din Balcani. Corectitudinea ireproșabilă a americanilor și devotamentul cu care au acordat asistența necesară contrastează vădit cu atitudinea unei minorități din cadrul „elitei” românești, din care făceau parte și îmbogățiții de pe urma războiului, dornici să epateze. Jurnalul profesorului Rushton Fairclough, comisarul Misiunii din Muntenegru, invitat cu acest prilej la hipodromul din București, include comentarii acide, duș rece și avertisment pentru viitor: „...acești oameni bogăți, care ar prefera să arunce banii pe distracții, nu ar ridica nici un deget pentru a îndepărta sărăcia compatrioților. M-am gândit, poate, că ei râd pe ascuns de americanii generoși care au venit aici cu filantropia lor concretă. Ce bine, m-am gândit, că mă întorc în Muntenegru, unde toți sunt săraci, toți sunt în zdrențe și unde știm că banii din America sunt cheltuiți cu folos.”

În campania din 1919, armata română și populația au beneficiat de sprijinul Misiunii Crucii Roșii Americane din București, care a trimis în zonă trei trenuri cu 10-15 vagoane fiecare, două dintre acestea fiind conduse de medicii Joseph Breckenridge Bayne și Emerson F. Hird. În august 1919, dr. Bayne conduce primul spital mobil de front american pentru 400 de pacienți, redirectionat din Franța, format din 18 automobile cu dotare ultramodernă, în care au fost tratați militari români și maghiari răniți în timpul luptelor de la Tisa.

Unele excese pe linie de rechiziții, comunicate imediat și ostentativ la Paris de Comisia Inter-Aliată de la Budapesta, conduc la o deteriorare a relațiilor diplomatice și la exercitarea unor presiuni economice asupra României. Astfel, Administrația Ajutoarelor Americane (American Relief Administration), condusă de Herbert Hoover, instaurează o blocadă, sistând asistența de orice natură până la retragerea trupelor române din Ungaria. E și momentul în care maiorul Samuel Alexander Moffat, șeful Misiunii Crucii Roșii Americane din Ungaria, îl acuză fățiș pe colonelul Anderson, fără argumente solide, că sprijină prea mult România în detrimentul altor țări din Balcani.

În încheiere, prezentăm mulțumirile oficiale ale Regelui Ferdinand Întregitorul către poporul american, prin intermediul lui Henry P. Davison, la acel moment președintele Ligii Societăților de Cruce Roșie din Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia, înființată în mai 1919.

*„București, România  
Iulie 1919*

*Doresc să mulțumesc poporului american pentru modul generos în care a fost ajutată România de Crucea Roșie. Numele Crucii Roșii Americane va fi binecuvântat pentru totdeauna în țara mea. Cu o energie debordantă, a lucrat printre suferinzi, arătând un spirit de abnegație și un devotament despre care nu pot vorbi decât la superlativ. Oriunde era mai mult nevoie, acolo se găsea Crucea Roșie Americană, care pătrundea în colțurile cele mai urgisite, ajutându-i pe bolnavi, îmbrăcându-i pe cei goi, hrănindu-i pe cei flămânzi, aducând speranță și mângâiere miilor de oameni ajunși la disperare. Adresez, de asemenea, mulțumirile mele speciale tuturor membrilor Comisiei care, sub inteligenta îndrumare a colonelului Anderson, au făcut minuni printre sărmani. Deși războiul s-a încheiat, ei nu s-au grăbit să se întoarcă acasă și nici la îndeletnicirile lor; după ce au constatat cât de mare a fost mizeria în care ne-a adus ocuparea țării, au rămas mult peste termenul fixat inițial, pentru a nu abandona lucrarea pe care au început-o.*

*Nepieritoare va rămâne amintirea Crucii Roșii Americane.*

*/ss/ Ferdinand.”*

**Crucea Roșie Americană își retrace tot personalul din România în septembrie 1920, însă reprezentanții „junioarei” acesteia (Junior Red Cross) își continuă activitatea până în anul 1922. Ne-au ajutat atunci, învățându-ne să ne ridicăm singuri din cenușă, precum pasărea Phoenix. Rămâne de văzut, în continuare, dacă noi, generația zilelor noastre, a Centenarului sosirii primei Misiuni a Crucii Roșii Americane la Iași, am învățat ceva din generoasa lecție primită atunci, iar cei care-și continuă studiile în străinătate vor face același lucru pentru țara în care s-au născut.**

**Să nu ne mulțumim doar cu simple elogii, să dovedim că știm și putem mai mult decât o facem, consolidând și în acest mod prietenia româno-americană. ■**

**Radu PETRESCU-MUSCEL**



# Nicolae Petala, un general uitat de istorie?

Arhivele Militare din Pitești păstrează dosarul cu datele biografice și evoluția în cariera militară a generalului de divizie Nicolae Petala. Faptul că dosarul său este înscris și se păstrează în fondul D.C.I./1974, la categoria Căpitani, a indus în eroare pe cercetătorii interesați, care îl căutau la capitolul Generali. Întâmplător, în documentarea noastră pentru realizarea monografiei „Patria înainte de toate”, am descoperit dosarul căpitanului Nicolae Petala din care rezultă că ofițerul a evoluat în cariera militară până la gradul de general de divizie.

Fiul lui Iorgu și al Rucsandei Petala (născută Alevra), Nicolae s-a născut la 29 august 1869 în orașul Vaslui și a decedat în anul 1947, în București. Fratele lui Nicolae, Constantin, născut la 18 aprilie 1865, a îmbrățișat cariera militară, fiind avansat până la gradul de general. A comandat, în campania militară din anul 1916, Divizia a 5-a Infanterie Buzău.

Nicolae a studiat la Școala primară din orașul natal, după care s-a înscris la Școala Fiilor de Militari din Iași, îmbrățișând astfel cariera armelor. Evoluția în cariera militară a fost una deosebită. La 1 iulie 1887 a fost avansat la gradul de sublocotenent. În notarea de serviciu întocmită de comandatul Școlii Militare de Ofițeri Artilerie și Geniu, locotenent-colonel Gramaticescu, se arată: „Ofițerul este inteligent, prezentabil și vioi; are bună stofă de militar și trebuie



*îndrumat atent”.*

Din 1890 până în 1892 a lucrat în Școala Militară Ofițeri Artilerie și Geniu în calitate de comandant de pluton elevi. În luna mai 1892 a fost avansat la gradul de locotenent și a fost admis la cursurile Școlii Militare de Război din Torino, Italia, pe care le-a absolvit cu rezultate bune în 1894, fapt ce i-a permis să fie detașat la Marele Stat Major, specializându-se în realizarea lucrărilor de stat major și conducerea unei baterii de artilerie, în cadrul manevrelor regale. În notarea de serviciu, locotenent-colonel Ștefan Stanciu arăta că „ofițerul este inteligent, manierat în relațiile cu subordonații, colegii și superiorii”. Aprecieri elogioase cuprinde și notarea de serviciu pentru anii 1896-1897: „ofițerul are o comportare foarte bună în toate împrejurările, evidențiindu-se în procesul de instruire a subordonaților”.

La 1 martie 1897 a fost avansat la gradul de căpitan și numit în serviciu la Statul Major al Corpului 3 Armată din Galați. În notarea de serviciu Șeful de Stat Major al Corpului 3 Armată, colonelul Iarca, arăta: „Nicolae Petala este foarte perseverent în acumularea cunoștințelor tactice generale”.

În septembrie 1898 a fost numit în funcția de comandant al Bateriei a 4-a din Regimentul 11 Artilerie Brăila. În notarea de serviciu comandantul Regimentului 11 Artilerie, colonelul Drăgulescu, aprecia: „Ofițerul este foarte bun instructor al ostașilor săi, se îngrijește atent de nevoile lor materiale și de sănătatea lor”.

Din decembrie 1898 și până în iunie 1899, a fost atașat militar în cadrul Ambasadei Române din Viena.

La 30 aprilie 1898, s-a căsătorit cu Rosetta Maria Pilat (născută în anul 1876, decedată în 1921), fiica generalului Constantin Pilat. Din mariajul lor au rezultat doi copii: Vintilă, născut în anul 1899, și Elena-Alice, născută în 1904.

Din anul 1899, ofițerul a fost trimis la instruire în Regimentul 38 Infanterie Brăila. În această unitate „s-a dovedit a fi un bun infanterist, muncitor, cu o comportare și ținută militară bună. A îndeplinit și funcția de comandant la Școala Batalionului și s-a remarcat și-n Școala Regimentului”, arăta comandantul unității.

În perioada 16 octombrie 1900 – 1 aprilie 1901, a îndeplinit funcția de comandant de companie în Batalionul 3 Vânători de Câmp din Ploiești, „desfășurând foarte bine activitățile de instruire și ședințele de trageri cu armamentul din dotare. Este un prea bun ofițer din toate punctele de vedere”, după cum aprecia comandantul

unității, colonelul Negruzzi. De la 1 aprilie 1901 și până la 16 februarie 1902, a lucrat în Școala Militară de Infanterie, în calitate de ajutor profesor și de comandant companie elevi.

Începând de la 1 martie 1902, a fost mutat în Regimentul 21 Infanterie Ilfov. Și aici *„a dovedit că are calitățile necesare pentru cariera militară. Și-a îmbogățit bagajul de cunoștințe în arma infanterie. Ofițerul este inteligent, foarte robust pentru eforturile în arma infanterie”*. Drept urmare, rămâne definitiv în Arma Infanteriei, arăta colonelul V. Zottu.

La 1 septembrie 1902 a fost trimis la specializare în Școala Militară Ofițeri Cavalerie din Torino. La încheierea cursurilor a fost apreciat ca fiind *„un ofițer distins sub toate raporturile, născut pentru infanterie și cavalerie”*, după cum nota colonelul V. Zottu. În anul 1903 a lucrat în Regimentul 3 Infanterie Râmnicu-Vâlcea. A participat la Manevrele Regale, fiind notat de comandantul Diviziei 3 Infanterie, generalul Cica, cu calificativul *„foarte bine”*.

La 10 martie 1904 a fost avansat la gradul de maior și numit atașat militar în cadrul Ambasadei Române din Sofia, fiind apreciat cu calificativul *„foarte bine”* de către generalul Tătărescu, Șeful Statului Major General. În perioada 1 octombrie 1906 – 16 aprilie 1908 a fost atașat militar la Ambasada Română din Italia.

La începutul anului 1907, a fost mutat în Regimentul 5 Infanterie Giurgiu. În notările de serviciu pentru anii 1906-1908, se arată: *„ofițerul posedă o judecată fină, o deosebită cultură militară și generală și cunoașterea temeinică a evenimentelor politico-militare”*.

După doi ani, a fost mutat în

Regimentul 11 Infanterie Galați și, la 1 aprilie 1910, a fost detașat la Ambasada Română din Sofia. La 10 mai 1910, a fost avansat la gradul de locotenent-colonel și mutat, la data de 4 iunie 1910, în Statul Major al Diviziei 4 Infanterie din București. La 16 octombrie 1910 a fost numit la comanda Batalionului 2 Vânători de Câmp din București, fiind apreciat de către generalul Costescu, comandantul Diviziei a 3-a Infanterie, cu calificativul *„foarte bine”* pentru conducerea unității. În anii 1911 și 1912 a comandat *„foarte bine”* Regimentul 40 Infanterie „Călugăreni”, dislocat în București. La 1 aprilie 1913 a fost avansat la gradul de colonel. Participă în fruntea Regimentului 40 Infanterie „Călugăreni” în al doilea Război Balcanic, fiind notat *„foarte bine”* de către comandantul Brigăzii 17 Infanterie, colonelul Simionescu.

După încheierea Războiului Balcanic, a fost numit șef de stat major al Corpului 2 Armată București și, în luna mai 1914, la Corpul 3 Armată Galați. În notarea de serviciu pentru anul 1914, comandantul Corpului 3 Armată aprecia că *„ofițerul are calitățile necesare pentru a fi numit comandant de brigadă”*. În anul următor a fost numit la comanda Brigăzii 15 Infanterie din Galați. Generalul Cihoschi îl aprecia: *„ofițerul poate face față marilor campanii militare”*.

La 1 iulie 1916 a fost avansat la gradul de general de brigadă, I.D.R. Nr. 2440/27.06.1916. A comandat Brigada 15 Infanterie în campania militară din anul 1916. După rănirea gravă a generalului Ion Dragalina, în zona mănăstirii Lainici, pe Valea Jiului, generalul Nicolae Petala a comandat Armata I-a Română în perioada 12-21

octombrie 1916.

În anii 1917 și 1918 a comandat Corpul 1 Armată la Mărăști și Oituz, având în subordine Divizia a 2-a Infanterie Craiova și Divizia a 11-a Infanterie Slatina. După încetarea luptelor de la Mărășești a asigurat stabilitatea graniței României.

La data de 10 mai 1918 a fost avansat la gradul de general de divizie, I.D.R. 1106/1918 și a fost numit la comanda Corpului 4 Armată Iași, I.D.R. 1240/1918. În anul 1920 a fost numit la comanda Corpului 6 Armată Cluj, I.D.R. 2643/1920. În această funcție a luat măsuri ferme de refacere a cazărmilor, a efectivelor, a completat mijloacele de luptă și a intensificat instruirea efectivelor unităților militare din Transilvania, pentru a fi în măsură să apere granițele Statului Național Unitar Român.

La 1 aprilie 1925 a fost numit Inspector General 3 pe Armată, I.D.R. 1192/1925. După un an, la 4 aprilie 1926, a fost numit Inspector General 2 pe Armată, I.D.R. 1909/1926. La 1 mai 1921 a fondat ziarul „Cultura Poporului”, al cărui director a fost până în anul 1928. S-a pensionat în anul 1930. După pensionare a intrat în politică și a fost senator de drept.

În decursul carierei militare, a fost decorat cu Ordinal „Steaua României” în grad de ofițer (1912), Ordinul „Coroana României” în grad de comandor (1909), Medalia „Avântul Țării” pentru Campania din 1913, medalia Crucea „Meritul Sanitar” (1912) și alte ordine și medalii românești și străine. ■

**Colonel (rtr.)  
Constantin CHIPER**

**Locotenent (rez.)  
ing. Neculai URSU**

# Monumentul Eroilor din 1916-1919 de la Pietroșani

*Sunt profesor de matematică la Colegiul Național „Sf. Sava” din București și, totodată, redactorul șef al revistei Gazeta Matematică. Sunt născut în comuna Pietroșani, din județul Teleorman, de istoria căreia m-am ocupat îndeaproape, publicând monografia „Istoria localității Pietroșani din actualul județ Teleorman și fostul județ Vlașca”. Pentru că se apropie Centenarul Marii Uniri, îndrăznesc să vă propun spre publicare un articol despre Monumentul Eroilor din Războiul de Întregire, aflat în comuna mea natală.*

*Cu deosebită considerație,  
Prof. dr. Marcel Țena*

Comuna Pietroșani din județul Teleorman, alcătuită dintr-un singur sat și aflată până în anul 1950 în fostul județ Vlașca, este riverană Dunării, situată pe DN 5C Giurgiu-Zimnicea. Există aici ruinele castrului roman de la Reca (în sud-vestul satului), iar atestarea documentară a localității datează de la 17 decembrie 1569, într-un hrisov al domnitorului Alexandru Mircea Voievod. Printre proprietarii de seamă ai moșiei Pietroșani, de-a lungul timpului, se numără domnitorul Șerban Cantacuzino, în secolul al XVII-lea, Mănăstirea Comana, în secolul al XVIII-lea, frații Dimitrie și Hristodor Lapati, în prima jumătate a veacului al XIX-lea, domnitorul Barbu Știrbey, între anii 1850-1869, principele Dimitrie B. Știrbey, fiul domnitorului (1870-1913), ficele principelui Știrbey (contesa Marta de Blome și baroana Elsa de Gerliczy, între anii

1914-1919). În anul 1919 marea proprietate Știrbey este expropriată și statul înființează Ferma-model Pietroșani, devenită I.A.S. în anii regimului comunist.

În preajma Primului Război Mondial, comuna Pietroșani era, ca populație, a doua în județul Vlașca (după comuna Stănești), însă la câțiva ani după războiul de întregire ajunge prima comună a județului, ca populație, suprafață și dezvoltare economică. În timpul Marelui Război, comuna a jucat un rol semnificativ în organizarea apărării de sud a României, de-a lungul Dunării. Astfel, zona Dunării dintre Turnu Măgurele și Giurgiu era împărțită în două sectoare: Turnu Măgurele - Zimnicea, cu subsectoarele Turnu Măgurele și Zimnicea, respectiv Frătești, cu subsectoarele Pietroșani și Giurgiu. La 10 noiembrie 1916, trupele române aflate în dispozitivul subsectorului Pietroșani resping o încercare de debarcare a trupelor inamice. Din nefericire, în aceeași dimineață, trupele germane (feldmareșalul Mackensen) urmate de cele bulgare reușesc să debarce la Zimnicea și să se îndrepte spre capitală: nemții, pe direcția Alexandria - București, bulgarii, pe direcția Giurgiu - București. Comuna Pietroșani este ocupată de bulgari la 14 noiembrie 1916, iar câteva zile mai târziu este pusă sub comandament german. Ocupația germano-bulgară a fost cruntă și a durat până la 10 noiembrie 1918, adică până în preziua încheierii războiului. Lupte de anvergură nu au existat în zona localității,



totuși se pot menționa ciocniri între compania de pușcași marini a căpitanului Gh. Koslinski (ulterior viceamiral și demnitar în guvernul Antonescu, mort în 1950 în închisoarea de la Aiud) și germani. În cimitirul din comuna Pietroșani sunt înmormântați trei militari: un marinar francez și doi ostași ialomițeni.

Comuna Pietroșani a dat însă un impresionant tribut de sânge pe fronturile de la Jiu, Mărășești, Mărăști, Oituz, 139 dintre fiii săi rămânând pe câmpurile de luptă. În memoria acestor eroi s-a ridicat în anul 1928 un frumos monument, situat la intrarea dinspre Giurgiu în localitate.

Monumentul este opera lui Dimitrie Mățăuanu, el însuși participant la război, unul din

marii sculptori monumentaliști, care a dăruit țării 27 de opere comemorative de război. Monumentul este impozant, are 7,5 m înălțime și constă într-o statuie de bronz înfățișând un ostaș cu un drapel în mâna dreaptă, ridicat, în semn de victorie, deasupra capului și cu arma la picior, în mâna stângă. Statuia este așezată pe un pedestal din piatră. Pe cele patru fețe laterale ale pedestalului sunt aplicate basoreliefuluri în bronz cu scene din război și sunt gravate numele celor 139 de eroi,

alături de memorabilele cuvinte: „*Patria recunoscătoare eroilor din comuna Pietroșani, morți în războiul pentru reîntregire 1916-1919. De-a pururi cinste lor.*” Iar ceva mai jos, îndemnul: „Oprîți-vă o clipă!”

Monumentul a costat 650 000 lei, banii fiind stânși din subscripția publică a locuitorilor comunei, în fruntea acestora fiind inginerul agronom Marius Constantinescu, administratorul Fermei-model Pietroșani, și învățătorul Teodor Popescu, directorul Școlii de băieți „Principele Dimitrie B.Știrbey”.

Într-o statistică din anul 1937 a monumentelor eroilor din zona de sud a României Mari (Oltenia, Muntenia, Dobrogea), cel de la Pietroșani ocupă locul al patrulea, ca preț (după cele din orașele Corabia, Bușteni, Oltenița), iar dintre cele realizate de sculptorul Dimitrie Mățăuanu este pe primul loc. ■

**Prof. dr. Marcel ȚENA,**  
**Colegiul Național „Sf. Sava”**

**București**

**Foto: Nicolae RIGLEA**

## CARUSELUL PRESEI

### Plăieșii

**nr. 11, octombrie 2017**

Despre *Plăieșii*, revista Filialei județului Suceava a Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”, am mai scris la această rubrică. De fiecare dată elogios. Și pe bună dreptate, pentru că publicația are nerv, este scrisă cu talent și aduce informații interesante, puțin știute de cititorii din alte zone ale țării. Așadar, specificul local primează, cum este și firesc de altfel. Am citit pe îndelete numărul despre care fac aici vorbire și îmi pare rău că spațiul nu-mi permite să mă refer la toate articolele care mi-au plăcut. “Cântă cucu-ntr-o grădină/Dup-a noastră Bucovina/Cântă-n vârful fagului/În Codrii Cosminului./Cântă cucu cu dor mult/Bucovina te-am pierdut/Cântă cucu-n zori pe rouă/Bucovina-i ruptă-n două.”

Cred că nu este român care să nu fi ascultat măcar o dată acest cântec de dor și jale în interpretarea marelui rapsod popular Vasile Mucea și, mai ales, a inegalabilului artist Grigore Leșe. “Plăieșii”, revista, ne spune pe scurt povestea acestui cântec. Versurile au fost scrise de Constantin Mandicevski, în 1904, pe melodia unui cântec de jale

bucovinean, adaptat, la solicitarea lui Spiru Haret și a lui Nicolae Iorga, doi dintre marii organizatori și animatori ai festivităților de la Putna, de comemorare a împlinirii a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare. Cântecul a devenit în scurt timp un adevărat imn al Bucovinei, fiind preluat în toate satele ca un cântec popular. Constantin Mandicevski a murit în 1933, dar cântecul i-a supraviețuit în special datorită harului unui muzicant, Vasile Mucea, care a știu ca nimeni altul să-i dea o nouă viață.

Dar paginile revistei sunt deschise și evocării vestitei unități militare din Fălticeni: Regimentul 16 Dorobanți. O superbă fotografie de epocă, de pe coperta întâi a revistei, trimite cititorul la articolul cu pricina. (În paranteză fie spus, “Plăieștii” se remarcă prin cele mai frumoase coperte, dintre toate publicațiile editate de filialele teritoriale Cultul Eroilor!). Construirea cazarmii Regimentului 16 Dorobanți a fost aprobată prin vot în ședința din 18 octombrie 1883 a Consiliului permanent al județului, condus de către prefectul Emanoil Morțun. Astfel că la

sfârșitul anului respectiv au început lucrările prin “ridicarea halei de instrucție”, folosită îndeosebi pentru antrenarea și dresajul celor peste 200 de cai ai regimentului. Clădirea a fost terminată peste doi ani, fiind luată în primire de locotenent-colonelul Teodor Donescu. Din lipsă de fonduri, lucrările de construcție au fost sistate, fiind reluate abia în primăvara anului 1896. Peste un an, locotenent-colonelul Ioan Petrovici, comandantul regimentului, lua în primire obiectivul: “un pavilion administrativ, patru pavilioane pentru trupă, o magazie pentru

îmbrăcăminte, o infirmerie, o magazie pentru cartușe, un atelier pentru meseriași, o hală de mâncare și un grajd.” În 1898 a început construcția a încă unui pavilion cu două niveluri, lucrările fiind încheiate în mai 1899 și predate locotenent-colonelului Mihail Brătoianu.

Interesant este faptul că această cazarmă, ridicată acum mai bine de o sută de ani, a rezistat până în zilele noastre - o minune, aș spune, dacă ținem seama de soarta tristă de care au avut parte alte cazărmi! -, fiind, din 2008, sediul Școlii Militare de Subofițeri de Jandarmi “Petru Rareș”, Fălticeni. ■



# Cărțile distinse cu Premiul special al Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria», ediția a III-a, 2016

***O rubrică realizată de general de brigadă (r) Grigore Buciu***

**Colonel (r) Constantin Chiper, magistrat pensionar Nicolae Mihai, maior (r) Mircea Fitcal, *Omagiu eroilor județului Vaslui*, Editura Sfera, Bârlad, 2016.**



În anul în care s-au împlinit o sută de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, anul marilor jertfe într-o retragere pas cu pas din fața agresorilor, autorii acestei cărți, toți originari din județul Vaslui, și-au publicat rodul efortului de mai mulți ani. E un gest onorabil dedicat memoriei eroilor militari căzuți pe câmpurile de onoare, dar și celor care s-au distins în luptă și au avut norocul să se întoarcă la vetrele lor.

Este o lucrare de referință, de tip dicționar enciclopedic, care oferă multe date din arhive, din documente și lucrări consacrate, precum și referințe din teren - în partea care este dedicată listelor cu eroii satelor și orașelor din județ.

Prin ceea ce au făcut, eroii prezentați în lucrare, de la mareșal la soldat, așezați în ordinea ierahiei gradelor, reprezintă pietrele din

temelia acestei țări. E vorba de trei războaie care au trecut prin flăcări societatea românească pentru a se ajunge la România modernă, contemporană: Războiul de Independență, Primul Război Mondial și Al Doilea Război Mondial.

Județul Vaslui, când mai mare, când mai mic de cum îl știm astăzi, a fost o placă turnantă prin care au trecut cele trei războaie, contribuția lui la independență, unire și întregire fiind absolut notabilă.

În mod simbolic, lucrarea începe cu Alexandru Ioan Cuza, colonelul de roșiori ajuns domn al Moldovei, printr-o întâmplare providențială, și apoi principe al Principatelor Unite. Prezentarea însemnătății lui ca domnitor-oștean este modalitatea autorilor de a atrage atenția asupra faptului că acolo este originea statului român modern de sorginte europeană. Când măsurile au fost prea dure, riscând frângerea ideii de democrație și mai ales știrbirea marilor privilegii, domnul a fost alungat. Este o răsplată primită mereu de cei mesianici, în țara noastră atât de contradictorie. Însă acea Românie, preluată apoi de Carol I, a trebuit scoasă din vasalitatea formală în care se găsea, întregită și apoi apărată cu

mari sacrificii în ultimul război, și niciodată recâștigată și refăcută cum ea a fost confirmată la Trianon.

Sunt nume sonore menționate în această lucrare, multe dintre ele prezente mereu în cărțile de istorie: Cristodulo Cerchez, Peneș Curcanul, Constantin Prezan, Ion Rășcanu, Gheorghe Naumescu, Grigore Ignat, Constantin Vasiliu-Rășcanu, Tacineanu Petrescu ș.a. Nu le-am pus gradele intenționat, dar în lucrare ei sunt prezentați în evoluția carierelor lor militare.

În câteva cazuri autorii au procedat la un fel de adopție, menționându-i pe unii eroi care nu sunt de pământ din acest județ, dar au devenit ai locului prin garnizoanele și unitățile pe care le-au comandat, încartiruite aici. Motivarea ar fi că ei s-au implicat în viața socială a orașelor moldovenești, lăsând urme în conștiința publică.

Merită să menționăm câteva personaje devenite simbol. În primul rând e vorba de Constantin Țurcanu, cel care a fost introdus în literatură de Vasile Alecsandri sub numele de Peneș Curcanul. Dar nu din acest motiv pare atât de important, ci prin faptul că a luptat în Războiul de Independență, apoi în războaiele balcanice și mai apoi pe câmpurile de luptă

de la Mărășești. În această ultimă ipostază nu a ezitat să preia comanda subunității la moartea comandantului și să-i conducă soldații în pofida vârstei de peste 60 de ani.

Un alt militar simbol este căpitanul Grigore Ignat, care a intrat în istorie prin eroismul său fără precedent. Acțiunea lui ca mitralior, a subordonaților săi care au căzut până la ultimul (au supraviețuit doar doi) în luptă, în fața pădurii Răzoare, arzând de la obuzele de artilerie, a fost momentul crucial din care s-a schimbat soarta războiului. Germanii n-au putut trece, n-au putut cuceri cota ce le bara drumul spre Moldova. Ba mai mult, au început să se retragă.

În capitoul al III-lea al lucrării sunt prezentate luptele din Basarabia, Bucovina și, mai departe, de peste Nistru prin prisma biografiei fiecărui comandant și ofițer erou originar din județ. Sunt comentarii și aprecieri notabile. Desigur, nu este neglijată nici partea a doua a războiului, campania din Vest.

Ceea ce este remarcabil în această lucrare se referă și la listele complete de eroi din fiecare localitate din județ, liste verificate de autori la fața locului prin confruntarea datelor cu înscrisurile de pe monumente ori din scriptele bisericilor, cu ajutorul preoților.

Eroi și fapte de arme prezentate în biografii separate, analize politico-militare unde a fost nevoie și nume de soldați despre ale căror bravură, gânduri, dureri și speranțe numai Dumnezeu știe.

Autorii aparțin Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, străduindu-se în permanență să-i omagieze pe cei căzuți pentru țară și să-i mențină în memoria colectivă, ca modele de

jertfă în numele unui ideal suprem.

Nota Bene pentru ei: au reușit să-i convingă pe mai mulți preoți să scrie numele eroilor locului în biserici, ca sfinți ai pământului natal printre sfinții bisericii.

O carte, o istorie, o secvență de eroism cu valoare de eșantion care se generează într-un fel sau altul la nivelul întregii țări.

Cartea are o valoare documentară de necontestat pentru cei îndrăgostiți de istorie și pentru cei interesați de istoria militară ca cercetători.

**Adrian Stroea, Marin Ghinoiu, Generalul Constantin Christescu, seniorul artileriei române moderne, Editura militară, 2016**

Fără îndoială, generalul Constantin Christescu este un personaj important al istoriei noastre militare, ca stat-majorist și dascăl al multor generații de ofițeri. Face parte din elita artileriei române moderne, contribuind în mod decisiv la fundamentarea teoriei, structurării și utilizării acestei arme, indispensabilă războaielor.

Ca dascăl și comandant, a fost pus în situația de a conduce colectivități, de a forma și a ridica pe treptele profesionale pe cei mai merituoși, și așa cum rezultă din cartea de față și din alte materiale publicate, a reușit să-i promoveze pe cei mai buni.

A jucat un rol important pe frontul din Moldova, în prima parte a bătăliei de la Mărășești, dar conjunctura cooperării cu trupele rusești - instabile și nehotărâte - și dorința de a acționa pe câmpul de luptă după

prevederile din manuale i-au creat o aură discutabilă. Înlocuirea lui de la comanda Armatei I, chiar în toiul evenimentelor, a accentuat controversa, plasându-l pe general într-un con de umbră nemeritat.

Meritele lui ulterioare în pregătirea armatei pentru demobilizare-mobilizare și structurare în vederea următoarei campanii - care s-a și desfășurat împotriva Ungariei lui Bella Kun - și pentru asigurarea graniței de nord-est a tânărului stat român reîntregit n-au mai răzbit la suprafața informării publice, imaginea lui rămânând mai mult sau mai puțin voi în penumbră.

Autorii pornesc de la teza că generalul Christescu a fost nedreptățit de politicienii vremii și de superiorii săi ierarhici în timpul vieții și de istoriografia interbelică care s-a referit la el, așa puțină cum a fost, și de cea postbelică și

postrevoluționară, mai bogată ce-i drept, dar care nu a reușit să tranșeze problema.

Cartea s-ar dori un fel de reparație, însă metoda adoptată de autori pare să nu-i ajute, deoarece argumentele citate nu sunt suficient de convingătoare. Cred că o astfel de reparație

de imagine, dacă ea este necesară, ar trebui să pornească de la *tabula rasa* și să recompună realitatea din fapte și documente originale, pe baza cărora să se tragă concluzii, într-un fel sau altul.

Cu certitudine, nu înlăturăm ideea că generalul Christescu s-a aflat în mijlocul unor antipatii de breaslă și adversități politice, dar nu ne dăm seama care sunt cauzele. A reduce totul la invidie pare prea personal și mărunț, a



plasa totul într-un soi de conspirație este prea mult. Toate la un loc ar forma un câmp al nenorocului în care personalitatea generalului s-a manifestat, generând atitudini de respingere.

Situația grea a frontului în iulie-august 1917 poate fi judecată astăzi, la rece, dar în realitatea timpului probabil se vedea altfel de către conducătorii armatei și de rege.

Generalul Christescu a avut neșansa de a pregăti bătălia de la Mărășești într-un climat de instabilitate strategică, care l-a făcut să ezite și să-i creeze imaginea unui lider militar nehotărât. Generalul Eremia Grigorescu, comandant la rândul lui pe același front, dar în subordinea lui Christescu, era dispus să-și asume riscuri și, când l-a înlocuit la comandă, a reușit să aducă victoria.

E dificil pentru istoric să aprecieze evenimentele pornind de la "dacă" și nu de la realitate, oricare ar fi ea. Dată fiind această realitate, nu putem explica de ce nu a fost făcut mareșal, de ce nu i s-a acordat Ordinul "Mihai Viteazul", chiar dacă apreciem că a fost nedreptățit.

Autorii cărții de față citează abundent din autorii care l-au susținut de-a lungul vremii și din cei care l-au nedreptățit, apreciindu-i elogios pe primii și blamându-i pe ultimii. Metoda e ea însăși discutabilă, deoarece ne plasează într-un joc propagandistic, în jurul unei figuri eminamente de excepție a armatei și a artileriei în special, fără a reconstrui, în realitate, o imagine pertinentă, în final.

Cartea rămâne o încercare de reabilitare cu multe merite, desigur, și cu minusurile pe care le-am semnalat, în lista de bibliografie dedicată generalului Constantin Christescu. ■

## CARUSELUL PRESEI

### Bacăul Eroic nr. 14/ 2017

O altă publicație pe care o aștept de fiecare dată cu plăcere și interes este "Bacăul Eroic", revista filialei județului Bacău a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", al cărei redactor șef este Col. Tc. (rtr.) George D. Gheorghiu. Ceea ce mi se pare demn de remarcat la această revistă este faptul că își construiește fiecare număr pe o aniversare, anunțată încă de pe copertă, pe care reușește să o susțină cu articole și informații inedite. Bunăoară, nr. 14 al Bacăului Eroic este dedicat, în principal, Centenarului Marelui Război, temă care este susținută prin câteva articole foarte bine documentate, cum ar fi: Refacerea armatei române în iarna și în primăvara anului 1917 (Paul-Valerian Timofte); Discursul Regelui Ferdinand de la Răcăciuni; Omagiu membrilor Misiunii Militare franceze în

România (Vasile Jenică Apostol); Centenarul Emil Rebreanu (Dănuț Voicu); Centenarul acțiunilor militare din primul război mondial serbat la Poiana Sărată (protopop Ioan Bărgăoanu); Medalii dedicate Marelui Război (Vilică Munteanu); Reflecții la o aniversare (Corneliu Cristea); Coțofănești, repere istorice (prof. Gh. Ivăncescu); Elena Cancicov (prof. Ioan Ungureanu).

Poate mai mult ca în alte zone ale țării, sărbătorirea Centenarului Marelui Război a creat o stare de emulație atât în județul Bacău, cât și în județele învecinate, pe

teritoriile cărora s-au dus lupte acum 100 de ani. Era de așteptat ca filialele Cultul Eroilor din aceste județe să fie în centrul atenției organelor locale, să fie solicitate să organizeze evenimente prin care să fie evocate luptele și eroii din vara anului 1917 și, firește, să beneficieze de fonduri financiare în acest scop. O recunoaște însuși președintele Consiliului Județean Bacău, domnul Sorin Brașoveanu, în interviul acordat revistei "Bacăul eroic": "Pentru ca și județul Bacău să fie la înălțimea importanței evenimentelor din fierbinte vară a anului 1917 și să-și cinstească așa cum se cuvine trecutul și eroii, Consiliile locale ale comunelor Oituz, Cașin, Mănăstirea Cașin,

ale orașelor-stațiune Târgu Ocna și Slănic Moldova, al orașului Dărmănești, precum și reprezentanții Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", filiala județeană "Col. Corneliu Chiries" Bacău, Serviciul Județean Bacău al Arhivelor Naționale și Filiala Bacău a Asociației Generale a Arhiviștilor din România au adresat

Consiliului Județean Bacău solicitări privind alocarea de fonduri pentru organizarea unor manifestări și acțiuni comemorative, evocatoare, științifice și cultural-artistice, acțiuni de restaurare, reabilitare și conservare a monumentelor, precum și lucrări de interes public dedicate centenarului Primului Război Mondial... Noi am întocmit un memoriu pe care l-am adresat Guvernului României și sperăm să primim sumele necesare pentru buna desfășurare a acestor manifestări... Vom trăi și vom vedea! ■



# Aristocrația zborului

**Tudor Greceanu, *Drumul celor puțini. Amintirile unui pilot de vânătoare ieșit din încercuirea de la Stalingrad*, ediția a II-a, îngrijită de col. (r) Dumitru Roman, Editura Vremea, București, 2016**

Bravura piloților de vânătoare în cel de-al Doilea Război Mondial a intrat demult în legendă. După ce s-a așezat peste țară ceața ideologiei sovietice și zgomotul tragic al luptei de clasă a inoculat frica generalizată, despre aviatorii care „au vânat bolșevici” (așa suna un vers popular) se vorbea doar în șoaptă și nu cu oricine.

Tudor Greceanu a fost unul dintre ei. Era de origine nobilă prin naștere. Familia sa se trăgea din istorica familie a Grecenilor, care și-a dezvoltat o ramură în Oltenia, fiind cunoscută de omul de rând prin emblematicele locuințe fortificate - elegantele cule - loc de refugiu din calea raidurilor otomane venite dinspre Vidin. O altă ramură este din Moldova. Acesteia îi aparține Tudor Greceanu, ai cărui părinți, pe vremea când el era în plină glorie, aveau o moșie la trei kilometri de Râmnicu Sărat.

Cartea „Drumul celor puțini” a fost scrisă în ultimii ani ai vieții, ea fiind o culegere de amintiri ale lui Tudor Greceanu și ale camarazilor săi despre evoluția lor în carieră, despre faptele de bravură pe Frontul de Est și în general despre camaraderie și prietenie, fără de care grupul celor aleși nu și-ar fi putut păstra coeziunea.

Se citește ca un roman, grație stilului tineresc, a optimismului și entuziasmului care nu s-au estompat în timp, chiar dacă a trebuit să treacă 50 de ani până când amintirile au putut ieși la iveală. De ce așa târziu și abia după revoluția din '89?

Simplu! E vorba de campania din Est care, oricât de multă distanțare s-ar fi dorit față de Rusia sovietică, vitejia de excepție a românilor și marele lor spirit de sacrificiu pentru redobândirea Basarabiei și Bucovinei erau de natură să ofenseze sensibilă diplomație de lagăr.

O citești cu plăcere, pe nerăsuflăte, cu impresia că ții în mână un roman scris de un autor tânăr, partea cea mai frumoasă fiind chiar cea scrisă direct de Tudor Greceanu, iar când o închizi rămâi cu sentimentul că ai avut în față un vas prețios, reconstituit din cioburile mai mari ori mai mici, dezgropate din pământul gros al uitării. Un vas nobil pe care țara l-a folosit în ritualurile ei de apărare și apoi, pervertită de ocupații, l-a aruncat ca netrebuitor.

Voi oferi mai jos câteva argumente pentru a susține această metaforă.

La intrarea în război, România deținea 2000 de aparate de zbor deservite, cum bine se poate înțelege, de un personal de elită. Mulți dintre piloți erau din clasele superioare: Cantacuzino, Ghica, Miclescu, Greceanu, Brătianu, Romanescu, Agarici, Polizu-Micșunești. Numele familiilor lor au avut rezonanță în istoria noastră națională.

Tudor Greceanu și camarazii săi aflați la Școala de aviație de la Ghimbav, lângă Brașov, au privit cu consternare cedarea Ardealului de Nord, fără nicio opoziție armată. S-au prezentat la comandant cu demisiile lor, motivând că demnitatea și

mândria îi împiedică să facă parte dintr-o armată lașă, a unei țări incapabile să-și apere cetățenii. Comandantul, care a refuzat să le primească demisiile, a reușit să-i convingă că gestul nu e adecvat și e la fel de laș precum acuzația lor, dar dincolo de asta e nevoie de ei deoarece războiul de abia va începe. Gestul lor amintește de atitudinea cavalerilor medievali.

Au fost testați fără menajamente, tratați ca niște copii teribili ai

aceleiași familii care învață mersul pe drumul celor puțini, având stofa selectă ce-i recomandă pentru aristocrația zborului.

Ajung în Grupul 7 Vânătoare, sub comanda unui alt as al aviației, ciudatul comandor Alexandru Popișteanu, care le stimulează printr-o persuasiune psihologică inedită ambiția de a dezgropa din ei tot ce pot, de a

demonstra că sunt mai mult decât aparența. Popișteanu va cădea cu avionul în flăcări, la începutul războiului, între linii, iar Greceanu nu va ezita să-l recupereze cu aparatul său și să-l aducă în pământ românesc. Regele și Mareșalul asistă la funeralii. Acțiunea de recuperare, nu singulară, seamănă cu faimoasele comandouri americane de recuperare de la inamic.

Primul pilot căzut în Basarabia este colegul lor Petre Monciu. Reușește să se parașuteze, e prins de compatrioții noștri și predat rușilor, care-l îngroapă până la gât și îl ucid cu pietre. Ce destin! Îmi amintește de primul martir creștin, Ștefan, cel ucis cu pietre pentru credința lui.

Este impresionantă panorama războiului în mișcare văzută din avion. Cercul tancurilor rusești vopsite în alb și al pedestrașilor îmbrăcați în alb strâng cercul la Stalingrad. Grupul este încercuit,





abandonat de conducerea română, părăsit de aliații germani. Piloții români hotărăsc să nu cadă vii la ruși. Ca în tragediile antice. Am mai întâlnit un astfel de gest la vânătorii de munte, în Caucaz. Reușesc să iasă din încercuire noaptea, salvând cât au putut dintre camarazi. Zborul reușește fără pierderi. Se întorc cu avioane de transport să recupereze personalul, în bătaia tunurilor. Evacuează răniții.

Mulți rămân în încercuire. Nu se știe cum au ieșit, însă peste o lună, vreo 200 dintre ei, după un marș de 300 km, ajung la unitatea de bază. Nici nu pot să-mi imaginez că cineva nu se înfiorează aflând aceste lucruri.

Tudor Greceanu și Grupul 7 Vânătoare sunt incluși de germani, datorită excelenței lor pregătiri, curajului și multelor victorii aeriene, în Flotila Udet. Aceasta e vârful elitei aviatice germane dotată cu avioane de ultimă generație.

Au loc primele gesturi de

demnitate națională. Planificați pentru misiune, piloții români nu acceptă zborul decât îmbrăcați în uniformă românească. Nu acceptă avioanele germane, într-o unitate de luptă germană, decât dacă poartă sigla Aviației române. Ei nu sunt mercenari într-o armată străină, ci români într-o formulă de coaliție.

Se întorc armele. Greceanu e inclus în luptele aeriene în Vest. Nu mai are același entuziasm, dar continuă să facă fapte de bravură. Se termină războiul, e solicitat de americani să piloteze primul avion de luptă cu reacție, de fabricație germană, bineînțeles. E excelent. Se întoarce acasă. În 1948 e arestat. Trece prin iadul de la Jilava, minele Cavnic, Canal, Aiud, Gherla. Calvarul e complet. Încearcă o evadare de la Aiud. Nu reușește. Este condamnat la moarte. I se comută pedeapsa cu moartea în închisoare pe viață. În 1964, după 16 ani de detenție, este eliberat.

Ar fi putut fugi din țară imediat după terminarea războiului, pilota cele mai performante aparate. Nu a făcut-o. Nu putea pleca dintre ai lui, din țara lui, din istoria lui. Și-a dus suferința până la capăt, în mormânt, măcinat de boli, țintuit la pat în ultimii ani, dar mereu cu aceeași noblețe, modest până la sfințenie.

În capitolele scrise de el și în interviurile care-l urmează nu se simte niciun orgoliu, ai senzația că altcineva vorbește despre el. Un altul care-l apreciază, dar refuză, pentru a nu-i jigni demnitatea, să folosească cuvinte mari.

Mă tot gândeam cum am putea scrie pe monumentul acestui erou de excepție al aviației militare românești, care a trecut prin suferință și umilire, un epitaf convingător semnat „Patria recunoscătoare.” ■

**General de brigadă (r)  
Grigore BUCIU**

## CARUSELUL PRESEI

### “Prahova Eroică” nr. 2 (14), 2017

Nr. 14 din septembrie 2017, dedică o bună parte din paginile sale prezentării Colegiului Național Militar “Dimitrie Cantemir” din Breaza, continuatorul tradițiilor faimosului liceu militar “Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu. Având drept motto cuvintele lui Nicolae Filipescu - “Punând temelie acestei școli am înzestrat Armata cu o instituție de folos!” - sunt prezentate imagini și informații din istoria acestui liceu militar. La 4 iunie 1912, Regele Carol I a aprobat Raportul Ministerului de Război nr. 418, încuviințând înființarea Liceului Militar de la Mănăstirea Dealu. În 1948 toate liceele militare din țară au fost desființate. Peste un an, în 1949, în localitatea Breaza fost înființat un liceu militar, dar la puțin timp, în 1980, a fost desființat,

pentru ca peste doi ani să fie reînființat, funcționând neîntrerupt până în prezent. Actualul Colegiu Național Militar “Dimitrie Cantemir” este recunoscut drept continuatorul tradițiilor Liceului Militar “Nicolae Filipescu” de la Mănăstirea Dealu. O superbă fotografie, pe ultima copertă a revistei, imortalizează o lume demult apusă. Dacă cineva s-ar încumeta să scrie povestea acestei fotografii, urmărind destinul tuturor liceenilor din imagine, ar realiza o istorie a elitei Armatei Române!

Dar revista filialei prahovene ne oferă și alte surprize, între care m-aș opri la însemnările din război ale generalului Traian Grigorescu, fiul generalului Eremia Grigorescu. Chiar dacă nu a reușit să se ridice la valoarea și prestigiul tatălui său, Traian Grigorescu l-a urmat în cariera militară și, mai mult sau mai puțin

sub oblăduirea părintelui său, a urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general. Este interesant de remarcat că în timpul Marelui Război, Eremia și Traian Grigorescu, tată și fiu, luptau pe front, în unități militare diferite, o paralelă asemănătoare putându-se face cu familia Dragalina, unde tatăl și cei doi fiu se aflau pe front, dar și cu alte mari familii militare. În august 1916, când își începe însemnările, Traian Grigorescu avea gradul de căpitan și era comandantul unei baterii de artilerie din



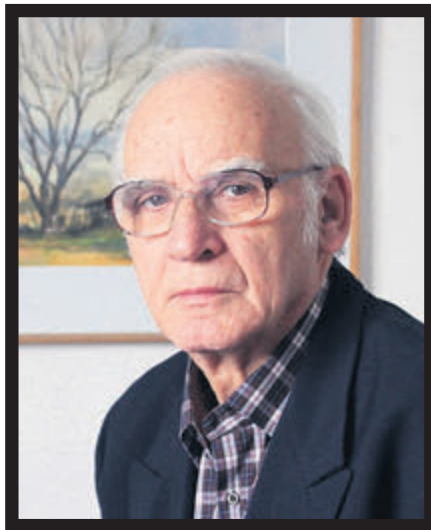
Divizionul de obuziere de 105 mm, comandat de colonelul Anastasie Grigorescu, aflat în componența Diviziei 15 Infanterie, comandată de generalul Eremia Grigorescu. Dar să ne oprim aici, lăsându-vă totala plăcere de a descoperi în paginile acestei minunate reviste informații mai puțin la îndemâna publicului larg. ■

# La dispariția pictorului Gheorghe Ioniță

A murit pictorul Gheorghe Ioniță, membru al Uniunii Artiștilor Plastici, colaborator și membru al Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria". Vreme de 14 ani, din 1981 până în 1995, când a trecut în rezervă cu gradul de colonel, a fost directorul Studioului de Arte Plastice al Armatei.

Născut la 16 ianuarie 1940 la Piatra Neamț. A absolvit Școala Medie de Arte Plastice "Octav Băncilă" din Iași, secția de sculptură ornamentală-arhitecturală, promoția 1958, clasa sculptorului Vasile Condurache, după care a urmat Institutul de Arte Plastice și decorative "Nicolae Grigorescu", din București, clasa profesor Paul Miracovici, promoția 1964. Își începe cariera de artist plastic ca profesor la o școală generală din București, dar, după 13 ani de învățământ, se hotărăște să ia "calea armelor", adică să se încadreze, cu gradul de maior, la Studioul de Arte Plastice al Armatei, opțiune care îi va schimba total viața și-l va propulsa, în doar cinci ani, în fruntea grupării artiștilor militanți ai Armatei.

Ce a cântărit în această ascensiune? Cred că am găsit un răspuns, parțial desigur, în evocarea mai tânărului său coleg de breaslă, Valentin Tănase, actualul director al



Studioului de Arte Plastice al Armatei, care afirmă că Gheorghe Ioniță era "un artist proteic, cu o forță de muncă și de creație remarcabile, înzestrat cu o sensibilitate și o capacitate de pătrundere dincolo de aparențele înșelătoare ale realității directe". Cine are curiozitatea să-i studieze opera - din păcate aproape necunoscută și ignorată în zilele noastre - va constata că Gheorghe Ioniță și-a încercat talentul în toate genurile artei: de la pictura de șevalet și arta monumentală la frescă și mozaic, de la sculptură, acuarelă și grafică de șevalet la artele decorative. Poate că și acest neastâmpăr al creației l-a făcut să se dilueze și, într-un fel, să nu-i permită să-și definească cu profunzime drumul de artist. Nu încapă îndoială că și mediul militar i-a atenuat și i-a limitat

întrucâtva viziunea tematică și spiritul de creație.

Gheorghe Ioniță a fost un artist care s-a risipit tocmai pentru că fost mult prea conștiincios pentru timpul său, o epocă în care comanda socială îți inhiba spiritul creator și îți limita orizontul. Dintr-un pliant de prezentare expozițională aflu că a realizat peste 1000 de lucrări de pictură, grafică de șevalet, opere monumentale în tehnica mozaicului și lucrări de sculptură! Un travaliu de creație copleșitor!

Ce va rămâne din opera acestui artist? Timpul e un judecător bun!

L-am cunoscut în diverse împrejurări, dar oarecum de la distanță. Abia după ce a venit la Cultul Eroilor, asta se întâmpla prin 2004, am devenit mai apropiați și, aș îndrăzni să cred, chiar prieteni. Deși era, de acum, pensionar cu state vechi, nici condiția fizică, nici agerimea spiritului nu lăsa să se creadă că ar fi fost tentat să depună armele. Își purta noblețea de artist cu naturalețe și farmec. Aș spune că era un civil căruia îi stătea bine în uniforma militară și un militar care se mișca cu dezinvoltură și distincție printre civili. Cu politețea unui ofițer și gentleman!

A plecat mult prea devreme dintre noi - la doar 77 de ani! - și această veste tristă n-a ajuns încă la urechile acestei lumi indiferente și grăbite spre nicăieri!

Dumnezeu să-l aibă în paza Sa! ■

D. Roman

Cazarma Regimentului 7 Racova nr. 25 Infanterie





**Biroul Executiv Central adresează călduroase mulțumiri tuturor membrilor Asociației Naționale Cultur Eroilor »Regina Maria» pentru activitatea nobilă de cinstitoare și comemorare a eroilor desfășurată în anul care s-a încheiat. Ne exprimăm respectul și considerația pentru toți cei care au sprijinit, material și financiar, activitățile noastre.**